

Baptria

Vol. 33 2008, nro 4

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Rämekearvajalka (*Gynaephora selenitica*) viihtyy avoimien soiden laidoilla. Laji on mukana tarkemmin tarkasteltavien lajien joukossa uusinta uhanalaisluokitusta päivitettyä. Lisää aiheesta tämän lehden takasivulla. Kuva: Timo Lehto

Baptria 4/2008

Vol. 33

Julkaisija — Utgivare

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Jäsenlehdessä ilmestyy neljä numeroa vuodessa. Lehti postitetaan Suomen Perhostutkijain Seuran jäsenille. Osoitteenmuutokset seuran toimistoon.

Ilmoitukset — Annonser

1/1 sivu – sida	250 euroa
1/2 sivu – sida	150 euroa
1/4 sivu – sida	80 euroa

Baptrian toimitus

Päätoimittaja

Panu Välimäki
Simeonintie 3, 90420 Oulu,
puh. 040 716 8516,
e-mail: panu.valimaki@oulu.fi

Toimittajat:

Lauri Kaila, (tieteellinen tarkastus)
Luonnontieteellinen Keskusmuseo,
Hyönteisosasto, PL 17, 00014 Helsinki,
e-mail: lauri.kaila@helsinki.fi

Jari Kaitila
Kannuskujat 8 D 37, 01200 Vantaa,
puh. 050 586 8531, e-mail:
jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

Jaakko Kullberg
Luonnontieteellinen Keskusmuseo,
Hyönteisosasto, PL 17, 00014 Helsinki,
e-mail: jaakko.kullberg@helsinki.fi

Timo Lehto
Merimiehenkatu 8 B 29, 00120 Helsinki,
puh. 050 338 3725,
e-mail: timo.t.lehto@welho.com

Magnus Östman, (ruotsinnokset)
Alexandersgatan 19b 23, 06100 Borgå,
tel. (09) 6122 2923, 040 768 5526,
fax. (09) 6122 2910,
e-mail: magnus.ostman@naturochmiljo.fi

Paino — Tryckeri: Lönnberg Print, Helsinki
Ulkoasu ja taitto: Timo Lehto

ISSN 0355-4791

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

TOIMISTO ja TARVIKEVÄLITYS

Toimisto ja tarvikevälitys avoimna tiistaisin klo 15.30–20.00

- Osoite/Address: Suomen Perhostutkijain Seura ry, Lämmittäjänkatu 2 A, FI-00810 Helsinki
- e-mail: toimisto@perhostutkijainseura.fi, internet: <http://www.perhostutkijainseura.fi>

Pankkiyhteys — Bankförbindelse: Sampo 800019-268583
IBAN: FI0680001900268583, BIC-koodi PSPBFIHH

HALLITUS — STYRELSE

Puheenjohtaja — Ordförande

Antti Aalto, c/o Anna Aalto, Anttilantie 10, 05840 Hyvinkää
puh. (019) 338 231 kesäas., e-mail: anaalto@gmail.com

Varapuheenjohtaja

Reima Leinonen, Rauhalantie 14 D 12, 87830 Nakertaja
puh. 040 529 6896, e-mail: reima.leinonen@kajaani.net

Taloudenhoitaja

Lassi Jalonen, Isonmastontie 2 as 1, 00980 Helsinki
puh. 040 557 3000, e-mail: lassi.jalonen@kolumbus.fi

Sihtööri — Sekreterare

Markus Lindberg, Meritullinkatu 15 D 45, 00170 Helsinki
puh. 040 701 9891, e-mail: markus.lindberg@abo.fi

Muut hallituksen jäsenet:

Jaakko Kullberg, Luonnontieteellinen Keskusmuseo, Hyönteisosasto 00014 Helsinki
puh. 050 328 8886, e-mail: jaakko.kullberg@helsinki.fi

Risto Martikainen, Hallituskatu 23 A 12, 33200 Tampere
puh. 050 550 0643, e-mail: risto.martikainen@viestipaino.fi

Marko Mutanen, Vehmaansuontie 202, 90900 Kiiminki
puh. 040 824 6749, e-mail: marko.mutanen@oulu.fi

Ari Uusimäki, Kankaretie 1 A 5, 00770 Helsinki
puh. 050 380 7199, e-mail: auusimaki2@hotmail.com

Toiminnanjohtaja — Verksamhetsledare

Jari Kaitila, Kannuskujat 8 D 37, 01200 Vantaa, puh. 050 586 8531,
e-mail: jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

Tarvikevälitys — Avoimna toimiston aukioloaikana tiistaisin klo 15.30–20.00,

Tilaukset: Markus Rantala, perhostarvike@luukku.com tai puh. 050 561 6760 (ma–to klo 15.30–18.00)

TOIMIKUNNAT — UTSKOTT

Ettinen toimikunta: Vesa Lepistö (pj), Jyrki Lehto, Markus Lindberg, Karl-Erik Lundsten

Suojelutoimikunta: Erkki Laasonen (pj), Petri Hirvonen (siht.), Jari Kaitila, Hannu Koski, Jaakko Kullberg, Reima Leinonen, Kari Nupponen, Panu Välimäki

Havainto- ja tiedonantotoimikunta: Lassi Jalonen (pj.), Sami Haapala, Jaakko Kullberg, Marko Mutanen, Pertti Pakkanen

Taloustoimikunta: Lassi Jalonen (pj), Bo-Göran Kumlander, Risto Martikainen, Heikki Seppälä, Esko Tuomisto

Muistilista tulevista kokouksista

Pääsääntöisesti kokoukset järjestetään keskiviikkoisin Helsingin Kruununhaassa Tieteiden talossa. Mahdollisesti puuttuvia ohjelmamateriaaleja täydennetään seuran internet-sivuille.

Keskiviikko 11.3.2009 klo 18.30 – 21.00

Paikka: Luentosali 104, Tieteiden talo
(Kirkkokatu 6, Helsinki)

- *Janne Aikio* / Miten perhosten värit syntyvät?

Lauantai 18.4. – sunnuntai 19.4. 2009

Viikonlopputapahtuma Vuosaaren
Kallvikissa. Erillinen kutsu.

Keskiviikko 14.5. klo 18.30 – 21.00

Paikka: Luentosali 104, Tieteiden talo
(Kirkkokatu 6, Helsinki)

- Ohjelma avoin

Tervetuloa Suomen Perhostutkijain Seura ry:n kokouksiin — myös nuoret jäsenet!

Suomalaisen perhosharrastajan profiili

Hyönteistietokantaan ilmoitettujen perhoshavaintojen määrä ylitti vuonna 2008 miljoonan havainnon rajapyykin, mikä mahdollistaa perhoslajistomme entistä monipuolisemman tarkastelun ja jatkossa myös seurannan. Hyvät kollegat, nyt voi syystäkin tuntea ainakin pientä ylpeyttä, sillä vastaavaa havaintopankkia ei monista maista löydy! Kuka on tämän valtavan havaintomäärän takana?

Suomalainen perhosharrastaja on paikkauskollinen. 52:n havaintojaan ilmoittaneen henkilön satunnaisotoksessa eniten on sellaisia, jotka ovat ilmoittaneet havaintoja vain yhdestä maakunnasta ja yhdeksällätoista harrastajalla päähavaintomaakunnan havainnot muodostivat yli 90% kaikista ilmoituksista. Suomalainen perhosharrastaja on mies, sillä vain kaksi henkilöistä edusti kauniimpaa sukupuolta. Suomalainen perhosharrastaja välttää ajautumasta Pohjois-Savoon, Pohjois-Karjalaan, Kainuuseen tai Kittilän Lappiin, sillä alle viidesosa ilmoitti havaintoja näistä maakunnista. Suomalainen harrastaa suurperhosia, sillä yli 90% vuoden 2008 ilmoituksista koski suurperhoshavaintoja. Suomalainen perhosharrastaja ei tee lukua tuleeko vastaan päiväperhonen vai jokin muu suurperhonen, sillä näiden havaintomäärät jakautuivat lajimäärään suhteutettuna tismalleen odotetusti.

Suomen perhoslajistosta vähän yli 60% kuuluu pikkuperhosiin, mutta vuoden 2008 havainnoista niiden osuus oli edelleen alle 10%. Käsissä olevan lehden mikroteemasta johtuen tämä on ainoa asia, mikä herättää huolestumisen oireita havaintotietokantaa selatessa. Luullakseni mikrojen valtava aliedustus on osaltaan seurausta kahdesta seikasta. Ensinnäkin mikroharrastajat eivät syystä tai toisesta ole vielä omaksuneet tietokannan käyttöä, sillä niin monia tuttuja nimiä puuttuu tai on vain muutaman hajahavainnon varassa. Toiseksi on varmasti niin, että mikroharrastus itsessään ei ole lyönyt kunnolla läpi perhosharrastajien keskuudessa. Nämä kaksi epäkohtaa ovat sellaisia haasteita, johon seuran näkemyseni mukaan tulee lähitulevaisuudessa pystyä vastaamaan.

Mikroharrastajien aktivoiminen on mielestäni lähinnä markkinointikysymys. Havaintotietokantaa on toki markkinoitu sekä jäsenlehdessä että etenkin SPS:n viikonlopputapahtumien yhteydessä, mutta työtä on selvästi edelleen tarve jatkaa ja kehittää. Se, että osa jäsenistöstä ei yksinkertaisesti ole kiinnostunut mikroista on paljon vaikeampi kysymys. Yhtäkään henkilöä ei voi neuvoa, miten perhosia tulisi harrastaa — ”oikeita” tapoja on yhtä monta kuin harrastajia-kin. Mikroharrastuksen vastenmielisyyttä kuulee usein perusteltavan sillä, että mikrojen tunnistaminen on niin vaikeaa, ettei harrastuksessa pääse alkuun. Tämä ei mielestäni saa olla kynnyskysymys. Myönnän, että alan edelleen hajanainen kirjallisuus ei ole kaikkien saatavilla, mutta nykyisten nettisovellutusten kanssa pääsee toki jyvälle. Lisäksi etenkin viikonlopputapahtumat sisältävät suuren mahdollisuuden. Ehkä perhosharrastajien pitäisi ottaa mallia muiden hyönteisryhmien harrastajilta, jotka pitävät samanaikaisesti workshop-henkisiä yhteisiä määritystilaisuuksia? Lisäksi kestopyyntiä harrastaville makroilijoille tulisi järjestää mahdollisuus sopia mikroilijoiden kanssa mahdollisesta yhteistyöstä mikrojen määrityksen osalta. Pitkin Suomea seisoo valopyydyksiä, joista suurperhosten lisäksi ei muita ryhmiä määritetä, mikä on kammottavaa ajan, rahan ja etenkin jo kerätyn tiedon tuhlausta.

SPS:n mahdollisuudet ovat markkinoinnissa, kokousten rakenteellisissa uudistuksissa ja luvanvaraisten myrkkujen käytön seurannan tehostamisessa. Lähtökohtaisesti en usko, että mikroharrastuksen huolehtittavat piirteet ovat oikaistavissa yksinomaan seuran johtohenkilöstön päätöksillä tai toimilla. Nyt, kuten muissakin seuran todellisissa kehitystavoitteissa, tarvitaan ensisijaisesti jäsenistön hyväksyntä ja osallistumispanos. Kuka vastaa huutoon?

Panu Välimäki

Kuvissa seuran toiminnanjohtaja Jari-Pekka Kaitila (alhaalla vasemmalla), pitkäaikaiset aktiivijäsenemme Arno Kullberg ja Erkki Franssila sekä taloudenhoitaja Lassi Jalonen (alhaalla oikealla) perhosretkellä maalis-kuussa!

Kuvat Timo Lehto

STIPENDIT

Stipendit vuodelle 2009

Stipendien hausta vuodelle 2009 on kerrottu tarkemmin jäsenkirjeessä, alla vielä pääkohtia.

SUOMEN PERHOSTUTKIJAIN SEURA RY:N MYÖNTÄMÄT STIPENDIT vuodelle 2009 ovat haettavina. Tutkimukseen tarkoitettuja apurahoja sekä toiminnallisia stipendejä jaetaan Lankialan rahastosta.

Aivan erityisesti toivotaan hakemuksia, jotka koskisivat Metsä-Lapin ja eteläisen tunturilapin "syrajaisia" alueita, joilta ei ole viime vuosilta tiedossa perhoshavaintoja.

Vapaamuotoiset hakemukset on toimitettava Seuran toimistoon :

>> *Lämmittäjänkatu 2 A, 00810 Helsinki*

tai mieluummin sähköpostitse

>> *toimisto@perhostutkijainseura.fi*

Sähköpostitse voi kysellä myös tarkempia ohjeita.

Haettavina ovat myös VUOKON LUONNONSUOJELUSÄÄTIÖN APURAHAT JA STIPENDIT vuodelle 2009. Hakemukset tulee lähettää osoitteella:

Vuokon Luonnonsuojelusäätiö

asiamies Vesa Lepistö

Stadsvikintie 82, 01150 Söderkulla,

tai sähköpostilla

vesa.lepisto@rastor.fi,

Asiamies antaa myös lisätietoja.

Ks. lisäksi www.perhostutkijainseura.fi

KIRJALLISUUTTA

"UUSI SEITZ" SPS:N JÄSENILLE EDULLISESTI!

"A Taxonomic Atlas of the Eurasian and North African Noctuoidea" –käsikirjan ensimmäinen osa, Plusiinae I (kahdesta osasta) ilmestyi loppuvuodesta 2008 Unkarissa. Seuraavan osan, suku *Cucullia*, teksti on jo tarkastettavana, ja *Apamea* on valmistettavana. Toimitus on tarjonnut Perhosseuran jäsenille upeasta kuvateoksesta edullista ryhmätilausmahdollisuutta, ks. Suomen Perhostutkijain Seuran kotisivu tai kysy lisää tarvikevälityksestä. Ennakkotilaa viimeistään 15.3.2009 mennessä.

KIRJOJA YHTEISTILAUKSELLA

Suomen Perhostutkijain Seura on saanut jälleenmyyntitarjouksen tanskalaiselta kirjakustantajalta Apollo Booksilta. Kirjojen postikulut Tanskasta Suomeen maksaa Perhostutkijain Seura.

YHTEISTILAUKSESSA ANNAMME 10 % ENNAKKOTILAAJAN ALENNUKSEN.

Muutamia laadukkaita esimerkkejä kirjavalkoimasta:

- EUROOPAN MITTARIT (ilmestynyt kolme osaa)
- EUROOPAN MIKROPERHOSET (ilmestynyt viisi osaa)
- EUROOPAN LASISIIVET
- ROMANIAN YÖKKÖSET (jos tarvetta yökköskirjalle josta löytyy valtaosa Suomen lajeista)
- Valikoimassa paljon muitakin kirjoja!

Hinnat ja valikoiman löydät osoitteesta <http://www.apollobooks.com/> tai tarvittaessa ota yhteyttä seuran tarvikevälitykseen.

Tarjous ei koske kaikkia kirjoja. Tarkemmat tiedot löydät seuran nettisivuilta.

TILAUKSET VIIMEISTÄÄN PERJANTAINA 6.3.2009 SÄHKÖPOSTI-Osoitteeseen PERHOSTARVIKE@LUUKKU.COM TAI PUHELIMITSE 050 561 6760 (Tarvikevälitys) KLO 15.00 JÄLKEEN.

Minimoidaksesi kulut, kirjojen saavuttua voit nousta ne seuran toimistolta tiistaisin tai esim. kevään viikonlopputapahtumassa 18.–19.4.2009.

WWW

Internetin havaintotietokannassa on jo

yli 1000000 perhoshavaintoa!

Maaginen miljoonan havainnon raja rikkoontui loppuvuodesta 2008 mikroperhoshavainnolla Reijo Teriahon arkistosta.

Kiitos kaikille aktiivisille harrastajille ja havaintotietoja jättäneille.

TAPAHTUMIA

OSALLISTU!

>> Helsingin Kallvikissa vietetään jälleen **PERHOSVIKONLOPPU (la 18. – su 19.4.)** Ilmoittautumisohjeet ja lisätietoja jäsenkirjeessä.

>> **13.–14.6. PERHOSRALLI** — tällä kertaa tapahtuma järjestetään aivan itärajan tuntumassa lähellä Ilomantsia.

Kummastakin tapahtumasta on tulossa tarkempaa informaatiota

Baptrian numeron 1/2009.

>> **6. EUROOPPALAINEN YÖPERHOSVIKONLOPPU 21.–25. toukokuuta.**

Euroopan laajuiseen tapahtumaan voit ottaa osaa missä tahansa paikassa kyseisenä ajankohtana.

Lisää informaatiota löydät internet-sivuilta: <http://lepidoptera.fw.hu> ja <http://euromothnights.uw.hu>

Saamassasi jäsenkirjeessä lisää kevään 2009 tärkeitä päivämääriä ja tapahtumainintoja — muista lukea!

Pikkuperhoshavainnot 2006–2007

Marko Mutanen, Tomi Mutanen, Jaakko Kullberg, Jari-Pekka Kaitila,
Erkki M. Laasonen & Kari Nupponen

Vuosina 2006 ja 2007 hyönteistietokantaan ilmoitettiin ennätysmäärä perhoshavaintoja. Tästä joukosta seulottin katsaukseen tärkeimmät pikkuperhoshavainnot. *Cameraria ohridella* (kastanjamiinaaja) oli yksi Suomelle uusista lajeista.

Kirjoittajien osoitteet — Authors' addresses:

Marko Mutanen, Eläinmuseo,
PL 3000, FI-90014 Oulun yliopisto;
E-mail: marko.mutanen@oulu.fi

Tomi Mutanen,
Peltolankaari 6 A 21, FI-90230 Oulu

Jaakko Kullberg,
Luonnontieteellinen keskusmuseo, Hyönteis-
osasto, PL 17, FI-00014 Helsingin yliopisto

Jari Kaitila,
Kannuskuja 8 D 37, FI-01200 Vantaa

Erkki M. Laasonen,
Vyökätkä 9 B 13, FI-00160 Helsinki

Kari Nupponen,
Merenneidontie 19 D, FI-02320 Espoo

Johdanto

Vuosien 2006–2007 aikana Suomesta ilmoitettiin yhdeksän maalle uutta pikkuperhoslajia. Useimmat näistä ovat aivan ilmeisiä uustulokkaita maassamme ja luultavasti jo vakiintuneet lajistoomme. Tulevaisuus näyttää, jääkö näiden eteläisten lajien asema lajistossamme pysyväksi. Tätä kirjoittaessa loppuvuodesta 2008, tämä ei surkean kesän jälkeen tunnu lain-

kaan varmalta. Kahden sääoloiltaan kehon kesän jälkeen onkin ensiarvoisen tärkeää, että lukuisista viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana rajusti levinneistä lajeista raportoitaisiin ahkerasti. Koska negatiivisia havaintoja ei tietokantaan voi ilmoittaa, olisi toivottavaa, että joku ottaisi asiakseen erikseen kysellä niidenkin perään ja raportoida tuloksista esimerkiksi Baptriassa.

Tässä yhteenvedossa käsitellään vain faunistisia havaintoja. Elintapahavainnot käsitellään omina artikkeleinaan tässä samassa lehdessä. Faunistiset havainnot perustuvat yksinomaan Hyönteistietokannassa oleviin havaintoihin, ja julkaistavaksi hyväksytyjen valinnassa tekijät ovat olleet pakotettuja huomattavaan määrään subjektiivisuutta. Olemme yrittäneet ottaa mukaan myös paikallisesta näkökulmasta mielenkiintoisia havaintoja. Näitä on kuitenkin varmasti jäänyt myös pois, koska alueellinen tietämyksemme ei kaikilta osin ole kattavaa. Pahoittelemme tämän mahdollisesti aiheuttamaa mieliharmia. Muutaman merkittävän, mutta mitään ilmeisimmin virheellisen havainnon kohdalla tekijät ovat käyttäneet myös omaa harkintavaltansa jättämällä havainnon julkaisematta kuitenkaan varsinaisesti tarkistamatta havainnon oikeellisuutta. SPS:n havaintotoimikunnan tavoitteena on saada myös havaintojen tarkastuskäytäntö toimimaan ennemmin tai myöhemmin, mutta tämä edellyttää mm. monien teknisten ongelmien ratkaisua kos-

kien Hyönteistietokantaa. Kriittisille harrastajille haluamme myös korostaa, että kaikki tämänkaltainen toiminta perustuu vapaaehtoistoimintaan, jolloin asiat eivät aina etene niin nopeasti kuin olisi suotavaa. Kaikkien havaintojen läpikäyminen on valtava työ, joka edellyttäisi useiden henkilöiden huomattavaa työpanosta. Lisäksi haluamme tuoda esiin, että koosteessa on edelleen sovellettu nykyisestä suosituksista huolimatta perinteistä paikkatietojärjestelmää. Käytännössä tämä tarkoittaa, että numero 3 x-koordinaatin edestä on jätetty huomioimatta. Tämä siksi, että havaintolistaus on tulostettu Hyönteistietokannasta ennen tietokannan paikkatietojärjestelmän edellistä päivitystä, emmekä käytännön syistä katsoneet tarpeelliseksi lisätä puuttuvaa kolmesta erikseen kaikkiin havaintopaikkatietoihin.

Yllä mainittu uusi käytäntö on johtanut myös siihen, että havaintolistaus on rakenteeltaan aiemmasta poikkeava. Samasta syystä yhteenvedoissa ei enää julkaista aiempien vuosien havaintoja. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei vanhojakin havaintoja kannattaisi ilmoittaa. Kaikki havainnot menevät luonnollisesti tietokantaan, joka viime kädessä on paikka jossa kaikki tieto on, ja josta se on saatavissa erilaisia käyttötarkoituksia varten. Esimerkiksi uhanalaistarkastelussa vanhemmillakin havainnoilla on merkitystä, samoin määrittäjäkirjallisuutta tehtäessä kaikki tietokantaan ilmoitetut havainnot ovat tärkeitä.

Noteworthy records of Finnish Microlepidoptera (Micropterigidae–Pyalidae) in 2006–2007

The article reports noteworthy records of microlepidoptera in Finland during 2006–2007. The nomenclature follows Kullberg *et al.* (2001) and for species reported after that, Kullberg (2004).

Altogether nine species were reported as new to Finland during the period. An explosively expanded pest of the horse chestnut, *Cameraria ohridella*, reached South Finland 2006. The host plant of *C. ohridella* is not native in Finland (nor elsewhere in the North Europe), and it is used as a garden tree only in southernmost part of the country. Consequently, the expansion of *C. ohridella* is reaching its northern limit in Europe. *Agonopterix yeatiana* was reported by two specimens from southeastern corner of Finland, where it probably has become established recently. The species is expansive in the Baltic countries. *Monochroa simplicella* was reported by a single specimen from southeastern coast. The status is uncertain, but it seems likely that this poorly known and somewhat dull-looking species is overlooked and resident in the area of discovery. The same concerns another new and poorly known species, *Scrobipalpa proclivella*, which evidently is resident, but possibly established recently. *Dichomeris rasilella* was reported by a single specimen as well, rendering its status uncertain in the country. The species is known as a newcomer and possibly expanding in the Baltic countries and it is therefore possible that its range is reaching Finland. Two specimens of *Acleris cristana* were collected from the Åland islands in southwestern Finland. There has been a plenty of collecting activity in the area in the past, and hence it is likely that this species is a newcomer as well. A female specimen of a poorly known pterophorid, *Stenoptilia nolckeni*, was captured from central Finland in conditions

Anmärkningsvärda fynd av Microlepidoptera (Micropterigidae–Pyalidae) i Finland åren 2006–2007

Sammanlagt nio arter rapporterades som nya för Finland under 2006–2007. *Cameraria ohridella*, en på hästkastanje levande art som spritt sig explosionsartat, nådde södra Finland 2006. Värdväxten är inte naturligt förekommande i Finland eller i övriga Europa, och den används som prydnadsträd endast i den sydligaste delen av landet. Därmed håller expansionen hos *Cameraria ohridella* på att nå sin nordgräns i Europa.

Agonopterix yeatiana rapporterades i två exemplar från det sydöstligaste hörnet av Finland, där den troligen etablerat sig nyligen. Arten har spritt sig i de baltiska länderna. Ett exemplar av *Monochroa simplicella* rapporterades från kusten i sydost. Dess status är oklar, men sannolikt är denna dåligt kända art med ett relativt ointressant utseende förbisedd, och den har antagligen en fast förekomst på det aktuella området. Det samma gäller en annan ny och dåligt känd art, *Scrobipalpa proclivella*, som uppenbarligen har en fast förekomst som möjligt är nyetablerad.

Även av *Dichomeris rasilella* noterades endast ett exemplar, vilket gör artens status i landet oklar. Arten är känd som en nykomling som möjligen håller på att sprida sig i Baltikum och det är därför möjligt att dess utbredningsområde utvidgas till Finland. Två exemplar av *Acleris cristana* insamlades på Åland i sydvästra Finland. Här har insamlingsaktiviteten var stor den senaste tiden, och det är sålunda sannolikt att även denna art är en nykomling.

Ett honexemplar av en dåligt känd pterophorid, *Stenoptilia nolckeni*, fångades i mellersta Finland under förhållanden som gynnade migration. Arten beskrevs av Tengström 1870 på basen av två hanexemplar från den tidigare finländska provinsen Kl: Keksholm nära Ladoga på norra delen av

suitable for migration. The species was described based on a couple of male specimens from former Finnish territory Kl: Käkisalme near the lake Ladoga in the northern part of the Karelian Isthmus by Tengström in 1870, but surprisingly the species is not included at all in the book of European Pterophoridae (Gielis 1996). Since the Finnish specimen is a female, whereas the type series contains males only, the identity of Finnish specimen cannot be confirmed. There are some habitual differences between the Finnish specimen and the type specimens, and it is possible that Finnish specimen actually represents an unknown species. Due to the lack of material of *S. nolckeni* and great taxonomic difficulties in the genus *Stenoptilia*, the question remains open. Another pterophorid with some taxonomic confusion, *Oxyptilus (Crombruggia) tristis* was also reported in the country. The First Finnish specimens were initially identified as *O. distans*, a species reported from Finland and the neighbouring countries. Careful examination revealed, however, that all the Finnish specimens belong to *O. tristis*, except the first record (1979), which revealed to be a misidentified specimen of *O. ericetorum*. It remains to be seen whether the species in the neighbouring countries is conspecific with the Finnish one, as we consider being likely the case. The genitalia and habitus of Finnish *O. tristis* are illustrated. Due to the deficient diagnoses of the differences of the species group in the recent literature, the male genitalic and external differences in the genus *Oxyptilus* are discussed and illustrated. A third pterophorid, *Porritia galactodactyla*, was reported from several localities around the capital area, where it has become recently established as a result of its expansion in the northern parts of its range. Gielis' claim that the species is monophagous on *Arctium lappa* has been shown to be incorrect, because larvae have been observed to feed exclusively on common *A. tomentosum* both in Finland and Estonia.

The second part of the article lists faunistically interesting records made during the period.

Karelska näset. Överraskande nog är arten inte upptagen i boken om europeiska pterophorider (Gielis 1996). Eftersom det finländska exemplaret är en hona, medan typserien endast innehåller hanar, kan identiteten hos det finländska exemplaret inte bekräftas. Det finns en del skillnader mellan det finländska exemplaret och typexemplaret, och det är möjligt att det finländska exemplaret representerar en okänd art. Bristen på *S. nolckeni*-material och stora taxonomiska svårigheter inom släktet *Stenoptilia* gör att frågan förblir öppen.

En annan pterophorid som förknippas med taxonomiska svårigheter är *Oxyptilus (Crombruggia) tristis*. Den rapporteras nu också som ny för Finland. De första exemplaren från Finland bestämdes först som *O. distans*, en art som är påträffad i Finland och grannländerna. Noggrann examination gav dock vid handen att alla de finländska exemplaren är av arten *O. tristis*, förutom det första exemplaret från 1979 som visade sig vara ett felbestämt exemplar av *O. ericetorum*. Det återstår att se om den art som förekommer i grannländerna är den samma som i Finland, vilket vi anser som sannolikt. Genitalierna och habitus hos den finländska *O. tristis* är avbildade i artikeln. Beroende på brister i artbeskrivningarna inom gruppen i den senaste litteraturen, diskuteras här skillnader hos hangenitalier och yttre karaktärer inom släktet *Oxyptilus* och illustrationer ges.

En tredje pterophorid, *Porritia galactodactyla*, rapporterades från flera platser i huvudstadsregionen, där arten etablerat sig som ett led i en expansion i utbredningsområdets norra del. Gielis påstående att arten lever som monofag på *Arctium lappa* har visat sig vara felaktigt — larven har observerats leva enbart på den vanliga *Arctium tomentosum* både i Finland och i Estland.

I den senare delen av artikeln förtecknas faunistiskt intressanta observationer under 2006–2007.

Suomelle uudet lajit

Cameraria ohridella Deschka & Domic 1986 (ks. kuva sivulla 117)

Suomen havainnot:

useita miinoja; N: Hanko; 664:27; 3.8.2006; M. Mutanen & H. Pöykkö
useita miinoja; N: Espoo; syyskuu 2006; T. & K. Nupponen
1 ex.; N: Hanko; 664:27; 20.10.2006; J. Karvonen

Tuntomerkit

Lajin etusiiven kellervän- tai oranssinruskea pohjaväri ja sen valko-musta kuviointi muistuttavat äkkiseltään kovasti miinaajakoilajeja (*Phyllonorycter* spp.). Lajin erottaa kuitenkin näistä helposti siitä, että etusiiven poikki kulkevat kolme valko-mustaa poikkijuovaa ovat yhden-suuntaisia ja tekevät siiven keskellä voimakkaan kulman. Poikkijuovista uloin on usein epätäydellinen.

Levinneisyys

Vaikka lajia ei edelleenkaan tunneta Euroopan ulkopuolelta, sen oletetaan kulkuneen Eurooppaan jostain toisesta maanosasta, todennäköisimmin Aasiasta. Tätä olettamusta tukee paitsi muiden *Cameraria*-suvun lajien levinneisyys (Aasia, Amerikka), mutta myös lajin tunnettu esiintymishistoria Euroopassa. Se tavattiin ensi kerran Makedoniasta Ohridjärven rannalta vuonna 1985 ja kuvattiin vuonna 1986. Täysin yllättäen lajista todettiin massaesiintymä vuonna 1989 Lintzin alueelta Itävallasta ja seuraavina vuosina uusia populaatioita alkoi löytyä lähi-alueilta. Lajin todettiin levittäytyvän 50–100 kilometrin vuosivauhdilla joka suuntaan ja vuonna 2003 laji oli vallannut käytännössä koko Keski-Euroopan Englannista Ukrainan keskiosiin ja Italiasta Tanskaan (Kaitila 2007). Tämänkin jälkeen leviäminen on jatkunut ja ennen kuin laji vuonna 2006 saavutti Suomen etelärannikon, se oli Ruotsissa levinnyt Upsalaan (N. Ryrholm, suull. tieto) ja Latviaan (N. Savenkov, suull. tieto). Vuonna 2007 laji löydettiin myös Virosta usealta paikalta maan eteläosista (U. Jürivete, suull. tieto). Lajin leviäminen on saavuttamassa pohjoisrajansa Euroopassa, koska ravintokasvin käyttö puutarhakasvina rajoittuu eteläiseen Suomeen.

Elintavat

Lajin pääravintokasvi Euroopassa on hevoskastanja (*Aesculus hippocastanum*), jonka lehtiin lajin toukka tekee ruskeita läiskämiinoja. Varsinkin syksyisin yhdessä hevoskastajan lehdessä voi olla kymmeniä miinoja ja lajin kolonisoimat hevoskastanjat on tällöin helppo havaita, koska puun lehdet ovat enemmän ruskeita kuin vihreitä. Lajin miinoja on lisäksi löydetty myös muilta *Aesculus*-suvun puilta (mm. *A. pavia*) sekä vuorivaahteralta (*Acer pseudoplatanus*), mutta tällöinkin lähistöllä on ollut hevoskastanjoja, joissa laji on esiintynyt selvästi runsaampaan. Lajilla on ilmasto-olosuhteista riippuen 2–6 sukupolvea vuodessa, joista jokaisesta noin kolmasosa kotelosta jää talvehtimaan loppujen kuoriutuessa ja kehittäessä uuden sukupolven. Tehokas lisääntymisstrategia ja ilmeisesti loisten vähäisyys selittänevät lajin räjähdysmäisen leviämisen.

Jari-Pekka Kaitila

Agonopterix yeatiana (Fabricius, 1781)

Suomen havainnot:

1 ex.; Ka: Virolahti 671:53; 05.2006; J.-P. & P. Kaitila, P. Sundell & B. Wikström
1 ex.; Ka: Virolahti 671:53; 05.2006; J.-P. & P. Kaitila, P. Sundell & B. Wikström

Tuntomerkit

Tätä keskikokoista (siiven kärkiväli 19–23 mm) lattakoiota voi ehkä parhaiten luonnehtia termillä ”keskiverto lattakoi”. Lajissa ei nimittäin ole oikein mitään silmiinpistäviä tuntomerkkejä, vaan pikemmin silmiinpistävää monilla yksilöillä on kuvioinnin niukkuus. Tästä huolimatta lajin määrittäminen ei ole erityisen vaikeaa. Etusiipien pohjaväri on vaalean harmaa tai vaalean kellaharmaa lajin *Agonopterix ocellana* tapaan ja poikkeaa muiden Pohjois-Euroopan lattakoiden väriydestä. Lajin etusiivessä ei kuitenkaan ole *A. ocellanalle* tyypillistä kaaripistettä valkeahkon keskittäplän tyvipuolella, vaan sen tilalla on vino kaksoispiste. Lisäksi *A. yeatianan* kuviointiin useimmiten kuuluvat *A. ocellanalle* tyypilliset valkea keskittäplä ja välittömästi sen tyvipuolella ole-

va punertavan ruskea läiskämäinen varjo. Joiltakin *A. yeatiana*-yksilöiltä nämä tuntomerkit voivat kuitenkin puuttua.

Levinneisyys

Länsipalearktinen laji, joka on laajalle levinnyt Etelä- ja Keski-Euroopassa. Laji esiintyy myös Kanarian saarilla, Pohjois-Afrikassa ja Kaukasuksella (Palm 1989). Idässä laji on levinnyt Ukrainaan, mutta Venäjällä lajia ei ole tavattu (Karsholt & van Niekerken 2008). Lajin levinneisyysalueen pohjoisrajalla ovat Irlanti ja Iso-Britannia kokonaisuudessaan (Harper ym. 2002), Tanska (Palm 1989), eteläisessä Ruotsissa Skoone, länsirannikko sekä Öölanti (Gustafsson 2008) sekä kaikki Baltian maat. Liettuasta laji tunnetaan sekä länsirannikolta Klaipeidan alueelta että mantereelta maan koillisosasta Vilnan alueelta (Ivinskis 2004). Latviassa laji on laajalle levinnyt, mutta yleisempi maan länsiosissa (N. Savenkov, suull. tieto). Virosta laji on tavattu ensi kerran vuonna 2004 Saarenmaalla (Jürivete 2007). Viime vuosikymmeninä laji on runsastunut ja levinnyt Baltiassa (Jürivete 2007).

Elintavat

Pohjois-Euroopassa lajin elinympäristöjä ovat erityisesti rannikkoseutujen kosteikot, mutta Keski-Euroopassa laji esiintyy myös ruderaateilla (Jürivete 2007). Lajin ravintokasveiksi mainitaan useita putkikasveja (Harper ym. 2002), joista meillä esiintyviä kosteikkokasveja ovat mm. suoputki (*Peucedanum palustre*), pahaputki (*Oenanthe aquatica*) ja myrkkyykeiso (*Cicuta virosa*), sekä ruderaateilla satunnaisesti esiintyvät villiporkkana (*Daucus carota*) ja myrkkyykirveli (*Chaerophyllum temulum*) (Harper ym. 2002). Lajin toukka on perusväriykseltään joko kirkkaan tai kellertävän vihreä ja sillä on lisäksi hieman pohjaväriä tummempana näkyvät selkä- ja kylkiiviä. Toukan pää ja niskakilpi ovat mustat. Toukka syö lehtiä tehden niihin putkimaisia rullia kesä–heinäkuussa (Englannissa) (Harper ym. 2002). Aikuinen lentää elokuusta alkaen ja talvehtimisen jälkeen kesäkuun alkuun asti. Lajia tavataan runsaammin keväällä (Palm 1989).

Jari-Pekka Kaitila

Agonopterix yeatiana, f

Agonopterix ocellana, m

Monochroa simplicella (Lienig & Zeller, 1846)

Suomen havainto:

1 m; N: Ruotsinpyhtää; 670:46; 9.6.2007; K. Nupponen

Tuntomerkit

Vaatimattoman näköinen, sukunsa edustajaksi keskikokoinen laji. Tunnistettavissa *Monochroa*-lajiksi etusiiven kärkineljänneksen kohdalla keskellä siipeä olevan pienen ja usein epäselvän tumman täplän perusteella. Hyviä lajituntomerkkejä ovat pitkät ja kapeat siivet sekä lähes yksiväristen etusiipien vaaleahkon harmaanruskea, tympeän kiilloton pohjaväri. Hyväkuntoisilla yksilöillä on lisäksi yksittäisiä tummia suomuja siiven suipon kärkiosan alueella. Hyväkuntoisenakin *M. simplicella* muistuttaa rysässä kulunutta pikkumikroa ja jää siksi helposti huomiotta. Kuluneiden yksilöiden määrittäminen tulisi aina varmistaa genitaaleista. Suomessa esiintyvistä lajeista *M. simplicella* muistuttaa eniten vaaleita *Xystophora pulveratella* -yksilöitä ja *M. lutulentellaa*. Edeltävästä lajista *M. simplicella* eroaa kuitenkin kapeampien etusiipien ja etusiiven mustan täplän perusteella, ja jälkimmäinen on suuremman, rotevamman, tummempimman ja lentää myöhemmin keskikesällä. Muut pienehköst kosteilla paikoilla esiintyvät *Monochroa*-lajit *M. lucidella*, *M. arundinella* ja *M. niphognatha* erottuvat helposti *M. simplicella* kirjaittujen etusiipien sekä *M. suffusella* vaaleanharmaan väriytyksen ja etusiiven etureunan mustan laikun perusteella.

Monochroa simplicella, m & f

Xystophora pulveratella, m

Levinneisyys

Laji tunnetaan kaikista Baltian maista, Keski-Euroopasta (Saksa, Tshekki, Slovakia, Unkari), Italiasta ja Valko-Venäjältä sekä idempänä Etelä-Uralilta. Laji on koko esiintymisalueellaan paikoittainen ja vähälukuinen. Suomessa lajilla todennäköisesti on paikallinen kanta. Uusia esiintymiä kannattaa etsiä ainakin etelärannikon tuntumasta ja Kaakkois-Suomesta.

Elintavat

Perhonen lentää alkukesällä toukokuun lopulta kesäkuun jälkipuoliskolle. Se tulee yöllä valolle, useimmat yksilöt lienee havaittu alkuyöllä heti pimeyden laskeuduttua. Laji on myös haavittavissa aamulla, jolloin perhosest istuskelevat lehdillä ja lentelevät hitaasti lyhyitä matkoja. Lajin elinympäristöjä ovat kosteikkojen reuna-alueiden puolivarjoiset lämpimät lehdot, joiden sisällä on pienialaisia vähäkasvisia ja kosteapohjaisia aukeita. Elintavat ja toukan ravintokasvi ovat tuntemattomat.

Kari Nupponen

Scrobipalpa proclivella (Fuchs, 1886)

Suomen havainnot:

1 m; N: Helsinki, Harakka; 6672:386; 3.–11.7.2006; E. M. & L. Laasonen
2 m, 1 f; N: Helsinki, Harakka; 6672:386; 11.–18.7.2006; E. M. & L. Laasonen
1 f; N: Helsinki, Harakka; 6672:386; 13.–26.5.2007; E. M. & L. Laasonen
1 ex.; N: Hanko; 664:28; 04.2007; O. Helminen, L. Jalonen & I. Seuranen

Tunnistaminen

Valitettavasti ilmoitamme taas maalle uuden lajin, jota on lähes mahdoton erottaa ilman genitaalipreparaattia. Asiaa mutkistaa vielä se, että pikkuista siipiväliltään 10–12 mm kokoista lajia on kahta muotoa: punaruskea muistuttava *S. artemisiella* ja harmahtavasiipinen lähellä *Scrobipalpa psilellaa*. Omat heinäkuun yksilömmet panimme talteen *Scrobipalpa*-yksilöinä. Vasta talven uusintatarkastelussa yksilöissä ilmeni outoja piirteitä. Niiden siivet olivat sinertävämmät kuin *S. psilellan*, leukarihhojen kärkiosa pitempi ja sen tummat suomut eivät muodostaneet aivan yhtä selviä renkaita kuin *S. psilellalla*. Lentoaikakin oli aikaisempi kuin toisen polven *S. psilella* -yksilöiden lentoaika. Punaruskeasta muodosta meillä ei ole tarkkaa käsitystä, mutta se taitaa helposti hukkua pienten *Bryotropha*-yksilöiden muodostamaan massaan. Muutenkin epäilemme, että Suomen *S. proclivella* ovat muutamaa poikkeusta lukuun ot-

Scrobipalpa proclivella, f

Scrobipalpa acuminatella, f

Bryotropha similis, m

tamatta päätyneet roskakoriin.

Levinneisyys

S. proclivella on tavattu harvoilta paikoilta ja yksittäisin havainnoin läpi Etelä- ja Keski-Euroopan mm. Hollannista, Tanskasta, Saksasta ja Latviasta (Karsholt & van Nieukerken 2008) sekä myös Virosta (U. Jürvete, suullinen tieto) (Karsholt & van Nieukerken 2008). Uusin tieto on Ruotsista Gotlannista 9.7.2007 I. Svenssonin tallettamana. Mielestämme uudet pohjoiset havainnot, myös Suomessa, viittaavat paikallisiin kantoihin, jotka ovat levinneet tänne äskettäin. Tosin sateisena vuonna 2008, lajia ei Harakalla havaittu.

Elintavat

S. proclivella tuntuu viihtyvän puoliavoimilla/avoimilla, varsin tavanomaisilla paikoilla. Harakalla laji voisi elää ihmisen rakentamilla hiekkavalleilla, joiden kupeessa valorysämmet ovat. Lajin ravintokasveista Suomessa esiintyvät pujo (*Artemisia vulgaris*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*) ja mali (*A. absinthium*) (Elsner ym. 1999). Vihreä toukka elää keskieuropalaisten havaintojen mukaan touko-kesäkuussa ja syys-lokakuussa ravintokasvin lehdistä tekemässään pienessä putkessa. Toukka järsii lähilehtien reunoihin epäsuunnollisia laikkuja, jotka muistuttavat lähes *Phyllonorycter*-lajien toukkain syöntijälkiä (Elsner ym. 1999). Aikuinen lentää kahtena sukupolvena huhti-toukokuussa ja uudel-

Dichomeris rasilella, m

leen heinä(–elo)kuussa. Omat yksilömme on saatu valopyydyksillä.

Erkki M. Laasonen ja Leena Laasonen

***Dichomeris rasilella* (Herrich-Schäfer, 1854)**

Suomen havainto:

1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 31.7.2005; J.-P. & P. Kaitila

Tuntomerkit

Laji kuuluu helpoimmin tunnistettavien jäytäjäkoilajien joukkoon. 'Törröttävien' huulirihmojen ja siivenmuodon perusteella laji sijoittuu sukuun *Dichomeris*. Muihin *Dichomeris*-suvun lajeihin verrattuna *rasilella* on hieman pienempi, siivenmuodoltaan huomattavan töpökkä ja sen pohjaväri on aina vaalea, yleensä harmaansävyinen, mutta ruskeanharmahtaviakin yksilöitä tavataan. Pohjois-Euroopasta tavatut yksilöt ovat yleensä niukkakuvioidisia, mutta keski- ja etelä-eurooppalaiset yksilöt ovat huomattavasti kirjavampia.

Levinneisyys

Palearktinen, Espanjasta Japaniin asti levinnyt laji, jonka levinneisyys Euroopassa painottuu etelään ja itään. Laji puuttuu Isosta-Britanniasta, Belgiasta, Hollannista ja Pohjoismaista, Suomi pois lukien. Keski-Euroopassa lajin sanotaan esiintyvän paikallisena (Elsner ym. 1999). Baltiassa laji esiintyy vain maiden itäosissa. Latviasta se tavattiin ensi kerran 1990-luvun alussa Škaunesta, jonka jälkeen sitä on tavattu maan itäosissa säännöllisesti. Viron ensihavainto on vuodelta 2005 Piusasta eli samalta vuodelta kuin Suomen ensilyöty. Vuonna 2008 laji kasvatettiin Kaakkois-Virosta löydettyistä toukista (J. Junnilainen, suull. tieto), joten laji esiintyy nykyisin alueella paikallisena.

Elintavat

Elsner ym. (1999) mainitsevat lajin ravintokasveiksi silkkimarunan (*Artemisia pontica*) ja toisen *Asteraceae*-heimon kasvin *Acosta rhenana*. Piskunov (1990) puolestaan antaa ravintokasviksi kaunokit (*Cen-*

Dichomeris rasilella, f

taurea). Kummassakaan lähteessä ei ole muuta mainintaa toukan elintavoista. Kesäkuun puolivälissä 2008, Jari Junnilainen keräsi Kaakkois-Virosta pienen määrän lehtikudoksia pujolta (*Artemisia vulgaris*), joista kasvatuksessa kuoriutui myöhemmin heinäkuussa kaksi *Scropipalpa proclivella* -yksilöä sekä neljä *D. rasilella* -yksilöä. Myös ketomarunan osoittautuminen *D. rasilellan* ravintokasviksi ei olisi yllättävää, sillä lajin esiintyminen esimerkiksi Itä-Latviassa on keskittynyt pujoa tai ketomarunaa kasvaviin, lämpimiin ja hiekkapohjaisiin ympäristöihin. Baltiassa ja myös Suomessa lajin parasta lentoaikaa ovat heinäkuun jälkipuolisko ja elokuun alku, Etelä-Euroopassa (esim. Bulgariassa) lajin voi tavata jo touko–kesäkuun vaihteessa.

Jari-Pekka Kaitila

***Acleris cristana* (Denis & Schiffermüller, 1775)**

Suomen havainnot:

1 ex.; Al: Lemland; 667:11; 2.9.2006; T. Nupponen
1 ex.; Al: Lemland; 667:11; 7.10.2006; T. Mutanen & T. Ojala

Tuntomerkit

Monet *Acleris*-suvun lajit kuuluvat kaikkein muuntelevimpien perhosten joukkoon. Ehkä kaikkein muuntelevin näistä on *Acleris hastiana* (Linnaeus, 1758), josta tunnetaan lukuisia eri muotoja ja näiden välimuotoja, joskaan muuntelu muotojen välillä ei ole läheskään liukuvaa. *A. cristana* on suomalaisista lähilajeista sekoitettavissa helpoimmin juuri *A. hastiana*-muotoon. Myös *A. cristana* muuntelee laajasti, mutta Pohjois-Euroopassa tavattujen yksilöiden välillä muuntelu vaikuttaa melko vähäiseltä. *A. cristanalla* on kaksi melko pottämätöntä tuntomerkkiä. Etusiiven takareuna on melkein aina vaalea koko leveydeltään — tosin *A. hastiana*-muoto on myös samankaltainen, harvinaisen muoto. Toinen *A. cristanan* hyvä tuntomerkki on pääteltävissä jo tieteellisestä nimestä, joka viittaa töyhtöön. *A. cristanalla* on etusiiven keskellä huomiotahe-

Acleris cristana, m

Acleris hastiana, m

rättävän suuri koholla olevien suomujen muodostama ns. hajutupsu. Myös *A. hastiana*-muoto on hajusomuja siiven keskiosassa, mutta ne eivät muodosta vastaavanlaista tupsua kuten *A. cristanalla*. *A. cristanan* siiven etureunan muoto on kovertuneempi kuin *A. hastiana*-muotoon ja palpit ovat pidemmät. Myös useat muut *Acleris*-lajit muistuttavat jossain määrin *A. cristana*-muotoa. Näistä *A. umbrana* (Hübner, 1799) muuntelee varsin vähän ja sillä on yleensä selvästi erotettavissa keskeltä taipunut musta pitkittäisviiru, joka kulkee etusiiven tyveltä siiven kärkeen.

Levinneisyys

Transpalearktinen (Razowski 2002), Euroopassa laajalle levinnyt, mutta idempänä levinneisyys on hyvin eteläinen (Karsholt & van Nieukerken 2008). Laji on tavattu kaikissa Baltian maissa sekä Ruotsissa ja Norjassa. Ruotsissa laji on havaittu Itä-Götanmaalle saakka itärannikolla (N. Ryrholm, suull. tieto). Suomessa laji on osattu odottaa, mutta kahden yksilön toisistaan riippumaton saaminen samaan aikaan samalta alueelta viittaa siihen, että laji on todennäköisesti levinnyt vastikään Ahvenanmaalle.

Elintavat

Lajille mainitaan kirjallisuudessa lukuisia ravintokasveja, kuten jalava (*Ulmus*), ruusut (*Rosa* spp.), orapihlajat (*Crataegus*), omena (*Malus*), pihlaja (*Sorbus*) ja raita (*Salix caprea*) (Razowski 2002, Svensson 2006). Kirjallisuudessa oleviin tietoihin on syytä suhtautua varauksella, koska virheellisillä (esim. väärillä lajimäärityksistä johtuvista) havainnoilla on taipumusta "kumuloitua" ja kulkeutua ajan saatossa oikei-

den havaintojen mukana kirjasta toiseen. Ilmeisesti laji elää lähinnä ruusukasveilla. Ruotsissa pääravintokasvina pidetään oratuomea (*Prunus spinosa*), mutta se elänee myös muilla ruusukasveilla (N. Ryrholm, suull. tieto). Virossa laji saattaa olla uudehko tulokas, sillä maan ensi havainnot lajista ovat vasta vuodelta 2004 (Jürivete 2005). Suomen esiintymispaikan huomioiden ravintokasvi voisi hyvinkin olla koiranruusu (*Rosa dumalis*), jota mainituista ravintokasveista kasvaa esiintymispaikalla runsaasti.

Lajin elintavat noudattavat suvulle tyyppillistä elinkiertoa. Se on aikuistalvehtija, suomalaiset yksilöt on kerätty ennen talvehtimista syksyllä. Talvehtivat *Acleris*-lajit kuoriutuvat syksyllä myöhemmin kuin useat muut aikuisena talvehtivat ryhmät (esim. *Caloptilia*-suvun lajit). Oletettavasti *A. cristanaa* on kerättävissä vasta syys-lokakuussa. Talven jälkeen laji lentänee samoihin aikoihin huhti-toukokuussa kuin suvun muut talvehtivat lajit. Aikuisena talvehtivat *Acleris*-lajit tulevat verrattain huonosti valolle. On mahdollista että myös *A. cristana* olisi helpoimmin tavoitettavissa kasvattamalla tai haavimalla vastakuoriutuneita yksilöitä ravintokasveilta.

Marko Mutanen

***Stenoptilia nolckeni* (Tengström, 1870)**

Suomen havainto:

1 f; Sa: Kangasniemi; 687:48; 25.8.2006; II gen.; R. Siloaho

Tuntomerkit

Stenoptilia Hübner, 1825 lienee määrittäjän kannalta kaikkein tuskaisin sulkaperhossuku niin meillä kuin muualla. *S. nolckeni* eroaa kuitenkin helposti edukseen Suomessa esiintyvistä muutoin varsin monotonisesta joukosta paitsi pienen koon, mutta myös etusiiven kärjen ja keskitaiplän voimakkaiden kirjavan tummien ja valkoisten kuviointien perusteella. Olennaisinta lajin tunnistuksessa on ymmärtää, että kyseessä on *Stenoptilia*-suvun edustaja. Suomalainen naarasyksilö on Laatokan Karjalan Käkisalimesta kuvattun tyyppimateriaalin koiraita hieman ka-

(17 mm)

Stenoptilia nolckeni

peasiipisempi ja tummempi. Lisäksi yksilön mustat varjomaiset kuviot ovat pienemmät. Sen voi sekoittaa pieniin *Amblyptilia punctidactyla*-yksilöihin.

Levinneisyys

Stenoptilia nolckeni on kuvattu muutaman koirasyksilön perusteella Karjalan kannaksen pohjoispuolelta Käkisalimesta. Tästä huolimatta Gielis (1996) ei Euroopan sulkaperhoskirjassaan käsittele lajia lainkaan! Lajia ei ilmeisesti tunneta muualta Euroopasta. Arenbergerin (2005) mukaan laji on laajalle levinnyt Uralin pohjoisosista ja Keski-Aasiasta aina Siperian vuoristojen kautta Magadaniin saakka. Voi kuitenkin olla, että osa havainnoista kuuluu vielä kuvaamattomaan lähilajiin. Karjalan yksilöiden kaltaisia perhosia esiintyy ainakin laajalla alueella Uralin itäpuolella Etelä-Siperiassa.

Elintavat

S. nolckenin toukka ja sen elintavat ovat tuntemattomat. Laji kuitenkin kuuluu ryhmään, jossa kaikki muut lajit elävät rikoilla (*Saxifraga* spp.). Käkisalmen seuduilla esiintyvät riittävän runsaina suvun lajeista ainakin pahtarikko (*S. nivalis*) ja mätäsrikko (*S. caespitosa*) (Hultén 1971). Niiden levinneisyys ei kuitenkaan selitä lajin levinneisyyttä Etelä-Siperiassa (Hultén & Fries 1986), missä ravintokasvi voi olla jokin muu lähisukuinen rikkolaji. *S. nolckenin* lentänee normaalisti kesäkuusta heinäkuun puoliväliin ja voi tehdä osittaisen syyspolven elokuussa.

Jaakko Kullberg

***Oxyptilus tristis* (Zeller, 1841) ja muut suvun suomalaiset lajit**

Suomen havainnot:

1 ex.; N: Tammisaari Hästö Busö; 664:29; 16.–30.6.2006; J. Itämies
1 ex.; N: Tammisaari Hästö Busö; 664:29; 1.–7.7.2006; J. Itämies
1 ex.; N: Tammisaari Hästö Busö; 664:29; 23.–29.7.2006; J. Itämies
1 ex.; N: Kirkkonummi; 6655:357; 1.8.2006; M. Mutanen
1 ex.; Ab: Turku, 30.7.–8.8.2006; M. Mutanen & Faunatica Oy
1 m; Ab: Dragsfjärd Öro; 664:23; 29.5.–13.6.2007; A. & J. Kullberg
1 ex.; N: Tammisaari Hästö Busö; 664:29; 10.–25.6.2007; J. Itämies
1 ex.; Ab: Dragsfjärd 666:24; 07.2007; H. Kronholm

Historia Suomessa

Oxyptilus distans (Zeller, 1847) -niminen sulkaperhonen on esiintynyt jo pit-

kään Suomen lajiluetteloissa yhden kerätyn yksilön perusteella: N: Pernaja Rabbas; 6682:441; 9.8.1978; I. Kontuniemi leg. *Oxyptilus distans*; det. J. Jalava 1978 (Baptria (1978) 4:89). Vastikään J. Kullberg tarkisti vanhan suomalaisen *O. distans*-yksilön genitaaleista uudelleen ja totesi yksilön olevan *O. ericetorum* (Stainton, 1851). Laji kuuluu suvun sisällä ryhmään, joka nykyisissä luokitteluissa yleensä luetaan sukuun *Crombruggia* Tutt, 1907, kun taas muut suomalaiset lajit luetaan sukuun *Oxyptilus* Zeller, 1841. Nykyisessä Suomen luettelossa nämä suvut on vanhaan tapaan pidetty yhdessä.

Vuonna 2006 M. Mutanen pyydysti ensimmäisen oikean suomalaisen *Crombruggia*-yksilön N: Kirkkonumelta, jonka hän genitaalien perusteella sekä Suomesta aiemmin ilmoitetun yksilön harhaanjohtamana ja kirjallisuuden epä-määräisyyden vuoksi määrittäi lajiksi *O. (Crombruggia) distans*. Vuonna 2007 saatiin useita yksilöitä lisää. J. Kullberg perehtyi tarkemmin itse keräämänsä ja M. Mutanen yksilön identiteettiin ja totesi molempien kuuluvaan lajiin *O. tristis* (Zeller, 1841). Aivan ilmeisesti kaikki Suomesta pyydystetyt lajiparin *distans/tristis* yksilöt ovat lajia *O. tristis*.

Koska suvun lajit ovat perinteisesti olleet vaikeita määrittäviä, ja erityisesti koska uusinkaan kirjallisuus (Gielis 1996, Arenberger 2002) ei anna eroista kovin selvää kuvaa, esitellään tässä yhteydessä koko *Oxyptilus*-suvun lajien välisiä eroja.

Lajien tuntomerkit ja erottaminen

Crombruggia- ja *Oxyptilus*-sukuja erottaa ainoastaan yksi tuntomerkki (ks. Gielis 1996), jonka validiteetti sukutason eroksi voidaan nähdä hiukan kyseenalaiseksi, mutta joka kuitenkin oivallisesti erottaa *O. tristis*-lajin muista suomalaisista lähilajeista. Takasiiven kolmannessa siipiliuskassa oleva suomutupsu sijaitsee *O. tristis*-lajilla selvästi lähempänä liuskan keskikohtaa kuin muilla suomalaisilla lajeilla, joilla suomutupsu on hyvin lähellä liuskan kärkeä. Ulkonäöltään *O. tristis* on lajeista vaalein, kellertävän ruskea ja mikroskooppilla siivistä voi erottaa harmaata suomupeitettä, joka kuluneena jopa hiukan korostuu. Se muistuttaa kooltaan ja väriykseltään eniten lajia *O. pilosellae* (Zeller, 1841), mutta on tätä jonkin verran epä-määräisemmin kirjavoitu ja kellertävämpi. Kauhtunut *O. pilosellae* muistuttaa *O. trististä* huomattavasti, mutta jos takasiiven suomutupsu on jäljellä, erottaminen on melko vaivatonta.

Myös varsinaisten *Oxyptilus*-lajien erottamisessa on perinteisesti käytetty ta-

kasiiven suomutupsun muotoa. Se eroaakin lajien välillä, mutta on myös johdattamassa helposti harhaan, erityisesti jos suomutupsusta on kulunut hajusuomuja pois. Pelkästään suomutupsun perusteella määrittäminen on näin ollen usein epävarmaa. Suomalaiset neljä lajia ovat kuitenkin kohtuullisen luotettavasti tai ainakin suuntaa antavasti erotettavissa päällepäin käyttäen yhdessä suomutupsun muotoa, pohjaväriä, kokoa ja lentoaikaa. *O. parvidactylus* (Haworth, 1811) -lajin toukka ei syö enää keväällä, jonka vuoksi se lentää keskimäärin selvästi aikaisemmin kuin muut suomalaiset lajit, toukokuun lopusta heinäkuun alkupuoliskolle. Se on lajeista myös pienin ja tummin. Toisaalta myös muiden lajien naaraat ovat koiraita pienempiä, joten yksinomaan kokoon ei lajeja määritettäessä voi luottaa. *O. parvidactylus* -lajilla suomutupsu on suunnilleen suorakulmion muotoinen. *O. ericetorum* (Stainton, 1851) on lajeista myöhäisin, tavoitettavissa yleensä vasta heinäkuun puolivälistä eteenpäin pitkälle elokuuhun. Tämän lajin erottaa hyväkuntoisena luotettavasti suuren pyöreähkön suomutupsun perusteella. Päällepäin vaikeinta on erottaa *O. pilosellae* ja *O. chrysodactylus* (Denis & Schiffermüller, 1775) toisistaan. Hyväkuntoisen *O. chrysodactylus* -yksilön suomutupsu on hieman nelikulmaisempi kuin *O. pilosellaella*, jolla suomutupsu on pitkänomaisen kolmion mallinen. Luotettavasti näitä kahta lajia ei liene mahdollista pelkän ulkonäön perusteella erottaa.

Yllä mainittu *O. distans* on lähimmillään Suomea ilmoitettu Gotlannista ja sen löytyminen meiltäkin on mahdollista. *O. distansilla* takasiiven suomutupsu sijaitsee *Crombrugghia*-suvulle tyypillisesti lähempänä siipiliuskan keskikohtaa, joten se on sekoitettavissa helpoimmin lajiin *O. tristis*. *O. distansin* pohjaväri on kuitenkin voimakkaan punaruskea ja siivet ovat kaapeammat kuin muilla mainituilla lajeilla.

Kaikki lajit ovat periaatteessa hyvin erotettavissa genitaaleista, mutta valitettavasti tuoreessakaan kirjallisuudessa (Gielis 1996, Arenberger 2002) ei eroihin ole perehdytty riittävän tarkasti. Kuvat ovat laadultaan välttämättä, vaikeaselkoisia ja eri lähteet osin ristiriitaisia. Kuvia käytettäessä tulee kiinnittää erityisesti huomiota genitaalien kulloiseenkin asentoon kuvissa ja preparaateissa. Lajit voidaan koirasgenitaaleista tunnistaa luotettavasti oheisen taulukon ja kuvien ohjeistamana. Koiraat ovat erotettavissa toisistaan helposti jo pelkästään transtillan kitinisoituneen osan muodon perusteella.

Tanskassa, jossa aivan ilmeisesti esiintyy sama *Crombrugghia*-laji kuin meil-

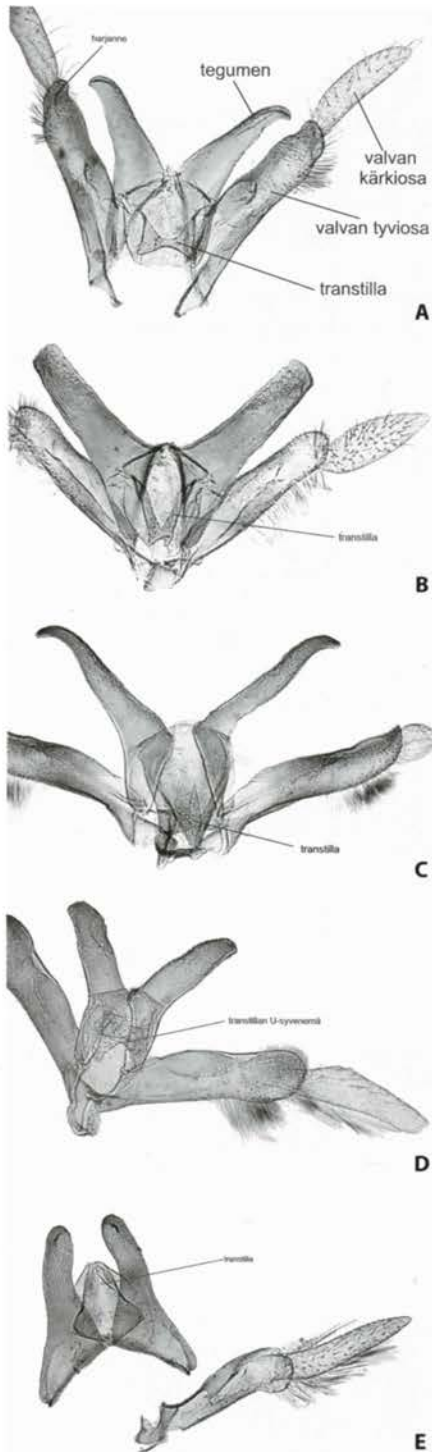
lä (listoissa kuitenkin nimellä *C. distans*), ensimmäisen sukupolven yksilöt ovat suurempia kuin toisen (*O. Karsholt*, suull. tieto). Suomesta saatu ensimmäisen polven yksilö taas on pienempi kuin toisen polven yksilöt. Ero johtuu mahdollisesti siitä, että Tanskassa lajilla on ainakin osittain kolme sukupolvea kesässä.

Levinneisyys

Vaikuttaa ilmeiseltä, että *O. tristis* on kotimainen laji, todennäköisesti uustulokas. Suvun lajien määrittäsvaikeuksien vuoksi

on kuitenkin mahdollista, että laji on jäänyt aiemmin huomaamatta. Yksilöitä on saatu Turun ja Kirkkonummen väliseltä rannikkoalueelta ja saaristosta. Vanhoista lajeista *O. parvidactylus* esiintyy paikallisena etelässä ja yleisempänä idässä, missä se alkukesällä on tavoitettavissa ehkä useimmista lajin ravintokasvin kasvupaikoista. Pohjoisessa lajia on tavattu Kainuuseen saakka. *O. chrysodactylus* on laajalle levinnyt maan eteläosissa, pohjoisimmat löydöt ovat *Oba* Muhokselta (*J. Kyrki* leg.). *O. pilosellaen* levinnei-

syys noudattaa varsin tarkasti huopakeltanon yleisemmän esiintymisen aluetta ja on levinnyt etelästä aina Kainuuseen saakka. *O. ericetorum* on hyvin paikoittainen, ilmeisen eteläinen ja kaakkoinen laji, joka vaikuttaa vaatelialta elinympäristönsä suhteen. *O. distans* on ilmoitettu Ruotsista ja Norjasta (Karsholt & van Nieuwerkerken 2008), mutta suvun määrittämissä vaikeuksien vuoksi nämä löydöt saattavat todellisuudessa koskea lajia *O. tristis* tai jopa varsinaisia *Oxyptilus*-lajeja. Varmuudella *O. distans*in levinneisyyden pohjoisrajaa ei ilmeisesti tunneta.

Elintavat

Kirjallisuudessa eri lajien ravintokasveiksi mainitaan tyypillisesti lukuisia eri keltanolajeja ja jopa aivan muita kasveja (ks. Gielis 1996, Arenberger 2002). Näihin tietoihin on syytä suhtautua hyvin kriittisesti. Lajeja ja kasveja on vuorenvarmasti sekoitettu keskenään ja määritetty väärin; sekä sulkaset että keltanot ovat vaikeita määrittäviä. Vanhat kotimaiset lajit elävät *O. chrysodactylus* -lajia lukuun ottamatta kaikki huopakeltanoilla (*Pilosella* spp.), tarkemmin niiden esiintymistä eri huopakeltanoilla ei tunneta, mutta kaikki kolme lajia voivat esiintyä samalla paikalla ja siten todennäköisesti käyttää samoja ravintokasveja. *O. chrysodactylus* sen si-

jaan elää sarjakeltanolla (*Hieracium umbellatum*), jonka yhteen nidotuista kärkiversoista se on Suomessakin kasvatettu (P. Hirvonen, suull. tieto). Ravintokasvitieto tämän lajin kohdalla voi auttaa myös määrittämisessä, koska sarjakeltanoita kasvaa toisinaan paikoilla, missä ei ole huopakeltanoita. Vastaavasti *O. chrysodactylus*ta ei kannattane etsiä puhtaista huopakeltanokasvustoista. *O. parvidactylus*ta lukuun ottamatta kaikkien lajien toukat jatkavat keväällä syöntiään. *O. tristis* -lajille kirjallisuus mainitsee myös joukon *Hieracium*- ja *Pilosella*-keltanoita ravintokasveiksi (Gielis 1996, Arenberger 2002). Epäilemättä myös tähän joukkoon mahtuu sekaannuksia sekä edellä mainittujen lajien kanssa että mahdollisesti lajiin *O. distans*. *O. tristis* -lajin ravintokasvi Suomessa on vielä selvittämättä.

Vanhoista suomalaisista lajeista *O. parvidactylus* on selvästi aikaisin ja *O. ericetorum* myöhäisin, mutta *O. parvidactylus*ta lukuun ottamatta kaikki kolme lajia lentävät hyvän aikaa samanaikaisesti heinäkuussa – elokuun alussa. *O. tristis* -lajin fenologiasta Suomessa ei ole vielä vankkaa näyttöä. Kirjallisuudessa lajin sanotaan olevan kaksipolvinen. Aikainen löytö touko-kesäkuusta Ab Dragsfjärdistä viittaa siihen, että laji olisi Suomessakin kaksipolvinen. Useimmat yksilöt on havaittu

A: *O. pilosellae*. Huomaa lajille tyypillinen harjanne valvan tyviosan kärjessä sekä tiimalasin muotoinen transtilla.
B: *O. chrysodactylus*. Huomaa lajille ominainen transtilla muoto sekä poikkipäinen tegumen.
C: *O. parvidactylus*. Huomaa erityisesti käyrä ja terävä tegumen ja luonteenomainen transtilla.
D: *O. ericetorum*. Huomaa lajille ominainen transtilla syvä U-syvenemä.
E: *O. tristis*. Huomaa valvan pitkä kärkiosa ja lajityypillinen transtilla muoto.
 Huomaa myös, että *O. tristis*ä lukuunottamatta kaikilla yksilöillä transtilla on kääntynyt ylösalaisin. *Oxyptilus*-suvun koiraiden transtilla on lajien välillä hyvin erilainen, mutta myös suhteellisen monimutkainen rakenne, joka sisältää vahvemmin kitinisoituneen keskilevyn ja yleensä heikommin kitinisoituneen levyn sen ympärillä. Yllä mainitut erot transtilla muodoissa koskevat transtilla keskilevyä.

A: *O. pilosellae*. Note the species specific ridge at the tip of the proximal part of the valva as well as the sandglass-shaped transtilla. **B: *O. chrysodactylus*.** Note the species-specific shape of transtilla and truncated tegumen. **C: *O. parvidactylus*.** Note the sharp and curved tegumen and species-specific shape of transtilla. **D: *O. ericetorum*.** Note the species-specific deep indentation at the tip of transtilla. **E: *O. tristis*.** Note the long apical part of valva as well as species-specific shape of transtilla.
 Also note that transtilla is turned upside down during preparation in all specimens except in *O. tristis*. Transtilla in *Oxyptilus* has very species-specific characters, but it is a variable and somewhat complex structure consisting of both more sclerotized median plate and usually less sclerotized plate surrounding median plate, which is sometimes hardly visible in pictures. In characterisation of the shape of transtilla, we refer to its more sclerotized median plate.

TAULUKKO 1. Suomessa esiintyvien *Oxyptilus*-lajien koiraiden erottaminen genitaaleista.

	<i>O. pilosellae</i>	<i>O. chrysodactylus</i>	<i>O. parvidactylus</i>	<i>O. ericetorum</i>	<i>O. tristis</i>
Valvan tyviosan kärki	pituuksuuntainen harjanne	ei harjannetta, pyöreäpäinen	harjanne, teräväkärkinen	ei harjannetta, pyöreäkärkinen	ei harjannetta, kärki alaspäin taipunut
Valvan tyviosan ja kärkiosan pituusuhde	tyviosaa n. 3/5 kokonaispituudesta	tyviosaa n. 2/3 kokonaispituudesta	tyviosaa n. 4/5 kokonaispituudesta	tyviosaa n. 3/5 kokonaispituudesta	tyviosaa n. 1/2 kokonaispituudesta
Tegumen	leveähkö, pää toisesta reunasta pyörästynyt, toisessa kulma	leveähkö, poikkipäinen	kapeahko, käyrä, terävähkö	leveähkö, pää toisesta reunasta pyörästynyt, toisessa kulma	leveähkö, pyöreäpäinen
Transtilla	kitinisoitunut osa ±tiimalasin muotoinen, kärjessä loiva U-syvenemä	kitinisoitununeen osan kärjessä kaksi lähekkäistä huippua, joiden välissä pieni U-syvenemä, takanurkat pitkästi venähtäneet taakse	kitinisoitunut osa yksihuippuinen, terävähkö ja ulottuu pitkälle tegumenin heikommin kitinisoituneen osan reunan yli, takanurkat kapeat hyvin pitkälle venyneet	kitinisoitunut osa ±tiimalasin muotoinen, kärjessä syvä U-syvenemä	kitinisoitunut osa ±kolmiomainen tai kellonmuotoinen, kärki kapeahko ja siinä ei lainkaan tai vain hyvin heikko syvenemä sisäänpäin

kuitenkin myöhemmin, heinä–elokuussa. Loppukesän havainnot edustanevat toista polvea.

Oxyptilus-lajit ovat parhaiten tavoitettavissa haavilla, jolla niitä voi tavoittaa esiintymispaikoiltaan mihin vuorokauden aikaan tahansa, parhaiten kuitenkin illalla. Varsinkin *O. pilosellae* esiintyy usein hyvin runsaana. Lajit tulevat yöllä myös valolle, millä tavalla suomalaiset *O. tristis*-yksilötkin on tavoitettu.

Marko Mutanen

***Porritia galactodactyla* (Denis & Schiffermüller, 1775)**

Suomen havainnot:

toukkia; N: Helsinki, Meilahti; 667:38; kesäkuu 2006 & 2007; T. & K. Nupponen
toukkia; N: Inko; kesäkuu 2006; T. & K. Nupponen
toukkia; N: Espoo, Kivenlahti; 667:36; kesäkuu 2007; T. & K. Nupponen

Tuntomerkit

Suurehko vaalea laji, joka on helppo erottaa muista suomalaisista sulkasista. Etusiivet ovat melkein valkeat vähäisin tummin täplin siiven reuna-alueilla ja ripsissä. Etusiiven taaempi kärkiliuska on voimakkaasti taipunut taaksepäin samaan tapaan kuin *Merrifieldia*- ja *Calyciphora*-lajeilla, mutta tuntomerkki toimii erotuksena hiukan samankaltaisiin *Hellinsia*-lajeihin. Jälkimmäisillä, samoin kuin lähisukuisella *Calyciphora albodactyla* (Fabricius, 1794) -lajilla siiven pohjaväri on usein kellertävämpi, monilla *Hellinsia*-lajeilla lisäksi suttuisempi. Toisen sukupolven yksilöt ovat ensimmäistä selvästi pie-

nikokoisempia (U. Jürivete, suull. tieto).

Levinneisyys

P. galactodactyla on laajalle levinnyt Länsi- ja Keski-Euroopassa, idässä ainakin Uralille saakka (Gielis 1996). Lähialueilamme laji on tavattu Ruotsissa ja kaikissa Baltian maissa. Baltiassa laji on levinnyt nopeasti pohjoiseen viimeisten 15 vuoden aikana, joten sitä on osattu odottaa myös Suomesta. Suomen havainnot koskevat paikallista, todennäköisesti vasta äskettäin meille levinnyttä kantaa. Laji esiintyy jo monin paikoin pääkaupunkiseudulla, ja sitä kannattaa pitää silmällä koko Etelä-Suomessa.

Elintavat

Toukka elää takiaislajeilla (*Arctium*). Suomen yksilöt on kasvatettu seittitakiaiselta (*Arctium tomentosum*), ja myös Virossa laji elää kyseisellä kasvilla. Gielisin (1996) esittämä väite, että laji eläisi yksinomaan isotakiaisella (*Arctium lappa*) ei siis pidä paikkansa. Samalla väite, että lajin levinneisyys määräytyisi isotakiaisen esiintymisalueen perusteella (Gielis 1996) on yhtälailla harhaanjohtava. Laji on varsin vaikea havaita aikuisena, mutta sen toukan syöntijäljet ovat hyvin näkyviä ja lajin tapaakin selvästi varminnoin toukkana. Toukka elää takiaisen lehtien alapinnoilla tehden lukuisia pyöreäköjiä ja erittäin selvästi erottuvia reikiä lehtiin. Toukka rullaa hyvin luonteenomaisesti lehden alapinnalta nukkamaisen karvoituksen syönöksen viereen. Täsmälleen samoin tekee huopahdakkeella (*Cirsium helenioides*) elävä *C. albodactyla*. Toukka on täysikasvuinen kesäkuun alkupuoliskolla ja touk-

Porritia galactodactyla, f

kaa muistuttava lähes vihreä kotelo löytyy usein saman kasvin lehden alapinnalta keskiruodin vierestä.

Esiintymispaikat Virossa sijaitsevat usein rakennetuilla alueilla, esim. tehdasalueilla ja rakennusten seinustoilla, usein lämpimissä, avoimissa ja tuulensuojaisissa, mutta puolivarjoisissa kohdissa. Toukia löytyy usein runsaasti. Aikuinen lentää Virossa kesäkuun keskivaiheilta heinäkuun alkuun, Suomessa luultavasti kesäkuun lopussa ja heinäkuussa. Virossa on tavattu myös toisen sukupolven toukkia (U. Jürivete, suull. tieto), joten toisen sukupolven kehittyminen lienee mahdollista lämpimänä kesinä myös Suomessa.

Marko Mutanen

Kiitokset

We are indebted to Urmas Jürivete, Ole Karsholt and Nils Ryrholm for valuable information regarding the biology and distribution of several species reported as new for Finland. Pekka Malista ja Reijo Siloaho kiitämme lajikuvien otosta ja päätoimittaja Panu Välimäkeä tekstin muokkauksesta. Kiitämme lämpimästi kaikkia havaintojaan tietokantaan ilmoittaneita harrastajia.

Muut faunistiset havainnot

2006

Hepialus sylvinus

1 ex.; Sa: Joutseno, Lipiälä; 677:58; 24.7.–2.8.2006; K. Lundsten
1 ex.; Sa: Imatra, Immola; 6794:601; 9.–20.8.2006; SIP Haapala

Hepialus ganna

76 exx.; Kb: Liperi, Kaatamo; 693:61 ja 694:61; 2.–18.9.2006; A. Karhu
3 exx.; Ta: Hämeenlinna, Aulanko; 6772:361; 26.–31.8.2006; P. Malinen
3 exx.; Ta: Hämeenlinna, Aulanko; 6772:360; 1.–7.9.2006; P. Malinen
1 ex.; Ta: Janakkala, Tervakoski; 6746:371; 2.–3.9.2006; J. Tyllinen
2 exx.; Ta: Asikkala, Vesivehmaa; 6779:429; 5.–13.9.2006; O. Blomster
1 ex.; Tb: Jyväskylän mlk, Väinölä; 6902:439; 3.–5.9.2006; T. Kumpulainen
Stigmella hybnerella
100 syömäjälkeä; Al: Maarianhamina; 6686:107; 8.9.2006; M. & T. Mutanen,

Crataegus monogyna

30 syömäjälkeä; Al: Maarianhamina; 6682:108; 8.9.2006; M. & T. Mutanen,
Crataegus monogyna, yksi toukka
Crataegus grayanalta
Stigmella lemniscella
5 syömäjälkeä; N: Loviisa; 6705:457; 8.8.2006; P. Hirvonen
2 syömäjälkeä; N: Porvoo; 669:42; 12.8.2006; P. Hirvonen
Stigmella filipendulae
2 syömäjälkeä; Ab: Parainen, Petteby; 669:23; 24.9.2006; P. Hirvonen
Stigmella basiguttella
3 syömäjälkeä; Al: Föglö, Överö; 6682:140; 8.9.2006; M. & T. Mutanen
Stigmella ruficapitella
10 syömäjälkeä; Ka: Virolahti, Virojoki; 671:53; 20.10.2006; J.-P. Kaitila
Trifurcula headleyella
1 ex.; Sa: Imatra; 7.7.2006; K. Nupponen
Trifurcula subnitidella
3 exx.; Ka: Hamina; 13.6.2006; P. Sundell & P. Hirvonen
4 exx.; Ka: Hamina; 13.6.2006; P. Sundell & P. Hirvonen
1 ex.; Ka: Hamina; 13.6.2006; P. Sundell & P. Hirvonen
Ectoedemia subbimaculella
200 syömäjälkeä; Al: Föglö, Överö;

6682:140; 8.9.2006; M. & T. Mutanen

Ectoedemia arcuatella

10 syömäjälkeä; Ab: Parainen, Lenholm; 669:23; 24.9.2006; P. Hirvonen
2 syömäjälkeä; Kb: Joensuu, Oskolankoski; 6931:679; 3.9.2006; J. Matero

Opostega salaciella

19 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi; 710:32 ja 711:32; 19.6.–28.8.2006; M. Ahola

1 ex.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32; 16.–24.7.2006; M. Ahola & M. Sykkö

1 ex.; Om: Reisjärvi, Räisälänmäki; 706:40; 4.–12.8.2006; M. Ahola

Pseudopostega auritella

1 ex.; Ka: Hamina; 20.–25.7.2006; Faunatica Oy

Nemophora cupriacella

7 exx.; Ka: Kotka (kaksi erillistä esiintymää); 15.–21.7.2005; K. Nupponen & P. Sundell (Faunatica Oy)

3 toukkaa; Ka: Kotka; 31.5.2006; P. Sundell & L. Kaila (Faunatica Oy); toukat

purtojuuren (*Succisa pratensis*) lehdillä

48 exx. (vain näytekilöt talletettu); Ka: Kotka (kolme erillistä esiintymää); 13.–20.7.2006; K. Nupponen, P. Sundell & B. Wikström (Faunatica Oy)

6 exx.; Ka: Hamina (kolme erillistä esiintymää); 17.7.2006; P. Sundell &

K. Nupponen (Faunatica Oy)

Lampronia fuscata

1 ex.; Ka: Virolahti, Eerikkälä; 13.–15.6.2006; J.-P. & P. Kaitila, P. Sundell & B. Wikström

Tischeria heinemanni

1 syömäjälkeä; Kb: Joensuu, Vintilänsuo; 6931:679; 10.9.2006; J. Matero
1 toukka; Oba: Kiiminki; 722:44; .09.2006; M. Mutanen

Stenoptinea cyaneimarmorella

1 ex.; Ab: Turku, Ruissalo; 6711:234; 2006; M. Mutanen

1 toukka; Ab: Turku, Ruissalo; 6711:234; 04.2006; M. Mutanen, M. Pentinsaari & P. Välimäki

1 ex.; Ab: Parainen; 6698:233; 19.7.2006; P. Hirvonen

1 ex.; Ab: Parainen, Lennholm; 669:23; 2.8.2006; M. Rantala

Nemopogon wolffellus

30 exx. yhteensä Om:n alueelta (Reisjärvi, Alavieska, Lohtaja)

Elatobia fuliginosella

1 ex.; Ka: Virolahti, Santio; 670:54; 9.–23.7.2006; P. & T. Hirvonen

24 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi; 711:32; 26.6.–15.8.2006; M. Ahola

- **Monopis obviella**
1 ex.; Al: Finström, Husö; 670:10;
4.–9.2.2006; M. Östman
- **Dahlia lichenella**
10 toukkaa; Om: Pietarsaari, Mässkärr;
707:28; 15.–16.7.2006; M. Vuola
- **Psyche rotunda**
2 exx.; Oba: Kiiminki, Siltasuo; 721:44;
29.6.2006; P. Hirvonen
- 1 kuoriutunut kotelo; Sa: Leivonmäki,
Haapasuo; 6865:448; 15.8.2006;
T. Kumpulainen
- **Klimeschia transversella**
50 exx.; Ab: Kiikala; 6.7.2006; K.
Nupponen & P. Sundell
- 2+2 exx.; Sa: Ruokolahti (kaksi erillistä
esiintymää); 20.6.2006; K. Nupponen
& P. Sundell (Faunatica Oy)
- **Bucculatrix thoracella**
5 syömäjälkeä; Kb: Joensuu, Linnunlahti;
6947:639; 08.2006; J. Matero
- **Caloptilia robustella**
2 exx.; N: Sipoo, Joensuu; 6687:407;
23.–30.8.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Caloptilia falconipennella**
2 exx.; N: Porvoo, Pellinki; 667:43; 26.4.–
11.5.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Caloptilia hemidactylella**
3 syömäjälkeä; Oba: Oulu; 721:42;
10.–15.8.2006; T. Mutanen
- **Phyllonorycter lantanelus**
7+4 toukkaa; Al: Lemland (kaksi erillistä
esiintymää); 2.9.2006; T. Nupponen
(Faunatica Oy) (tutkimuslupa: Ålands
Landskapstyrelse, beslut 103 S43)
- **Phyllonorycter issikii**
40 syömäjälkeä; N: Porvoo, Ekudden;
669:42; 2.9.2006; P. Hirvonen
- kotelo; Ta: Lahti; 676:42; 2006; J. Tabell
- **Phyllonorycter joannisi**
kotelo; Sb: Kuopio; 697:53; 2006; J. Tabell
- **Yponomeuta padellus**
7 exx. yhteensä Oa:n alueelta (Vaasa,
Mustasaari, Seinäjoki, Ilmajoki)
1 ex.; Oba: Kiiminki; 722:44; 2006;
M. Mutanen
- **Yponomeuta malinellus**
83 exx. yhteensä Oa:n alueelta (Musta-
saari, Vaasa, Kurikka)
- **Prays ruficeps**
4 exx. yhteensä Al:n alueelta (Finström)
1 ex.; N: Sipoo, Joensuu; 6687:407; 30.7.–
8.8.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Argyresthia pruniella**
1 ex.; Kl: Rautjärvi, Simpele; 6816:625;
22.7.–6.8.2006; SIP Haapala
- 105 exx. yhteensä Oa:n alueelta (Musta-
saari, Vaasa)
- **Ochsenheimeria urella**
1 ex.; Ks: Taivalkoski, Jurmu; 727:54;
25.7.2006; P. Tokola
- **Plutella porrectella**
7 exx. yhteensä Oa:n alueelta (Vaasa,
Seinäjoki)
- **Rhigognostis incarnatella**
1 ex.; Ab: Turku, Ruissalo; 6711:234;
29.4.2006; M. Rantala
- **Levipalpus hepatariellus**
n. 200 exx. (vain näytekysilöt talletettu);
Sa: Imatra, Immola; 4.–6.8.2006; K. Nup-
ponen (Faunatica Oy)
- **Agonopterix hypericella**
3 toukkaa yhteensä Ta:n alueelta (Heino-
la, Korpilahti)
- 14 toukkaa yhteensä Tb:n alueelta
(Jyväskylä)
- **Agonopterix quadripunctata**
4 toukkaa; Al: Jomala; 669:11; 2006;
E. M. & L. Laasonen
- 5 exx.; Al: Finström; 671:11; 2006;
M. Mutanen & P. Välimäki
- **Agonopterix selini**
1 ex.; Ka: Hamina; 17.7.2006; P. Sundell
& K. Nupponen
- 301 exx. yhteensä Sa: Imatran alueelta
- **Agonopterix caprolella**
1 ex.; N: Inkoo, Orsländet; 6654:328;
15.–21.8.2006; P. Malinen
- 2 exx.; Sa: Lappeenranta, Mattila;
6770:563; 24.7.–4.9.2006; P. Malinen
- **Agonopterix astrantiae**
10 toukkaa; Al: Lemland; 667:11; 18.–
19.6.2006; M. Mutanen & P. Välimäki
- **Agonopterix multiplicella**
16 exx. yhteensä rannikolta väliltä
Hanko–Virolahti
- 1 ex.; Ta: Pirkkala, Killo; 6821:323;
11.–18.6.2006; P. Hirvonen
- **Agonopterix kaekeritziana**
1 ex.; Oa: Seinäjoki, Alakylä; 697:28;
26.–28.8.2006; M. Anttila
- **Agonopterix nervosa**
1 ex.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
711:32; 15.–21.8.2006; M. Ahola
& M. Sievänen
- 5 exx.; Sa: Lappeenranta, Mattila;
6770:563; 30.8.–4.9.2006; P. Malinen
- **Depressaria emeritella**
1 ex.; N: Porvoo, Pellinki; 667:43;
4.–11.5.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Depressaria pulcherrimella**
1 ex.; N: Hanko, Tvärminne; 664:28;
1.–19.6.2006; K. Helomaa, K. Saloranta
& K. Vaalamo
- 24 exx.; Sa: Imatra; 4.–6.8.2006;
K. Nupponen (Faunatica Oy)
- **Depressaria pimpinellae**
5 toukkaa; Oba: Kiiminki; 722:44; 2006;
M. Mutanen
- **Depressaria libanotidella**
20 toukkaa (vain näytekysilöt talletettu);
Al: Saltvik; 25.7.2006; K. Nupponen
(Faunatica Oy) (tutkimuslupa: Ålands
Landskapstyrelse, beslut 103 S43)
- **Depressaria silesiaca**
1 ex.; Ka: Virolahti, Eerikkälä; 6710:537;
23.–30.9.2006; J.-P. & P. Kaitila
- 1 ex.; Oa: Ilmajoki, Munakka; 697:28;
17.–19.9.2006; M. Anttila
- 1 ex.; Sa: Imatra; 6779:597; 2006;
M. Mutanen & P. Välimäki
- **Ethmia quadrifella**
5 exx. yhteensä Sa:n alueelta (Lappeen-
ranta, Joutseno, Imatra)
- **Ethmia terminella**
4 exx. yhteensä Ab: Dragsfjärdin Taalin-
tehtaan alueelta.
- **Ethmia pyrausta**
1 ex.; Al: Lemland; 8.6.2006; E. M. & L.
Laasonen
- 150 toukkaa (vain näytekysilöt talletet-
tu); Al: Finström; 25.7.2006; K. Nupponen
(Faunatica Oy) (tutkimuslupa: Ålands
Landskapstyrelse, beslut 103 S43)
- **Ethmia bipunctella**
30 toukkaa; Ab: Pohja; 666:30; 2006;
H. Koski
- 1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Fallkil; 6666:243;
22.8.–2.9.2006; E. M. & L. Laasonen
& R. Martikainen
- 1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Kråkvik; 666:24;
1.9.2006; M. Cygnel
- 20 toukkaa; N: Hanko; 664:27; 2006;
H. Koski
- 1 ex.; N: Inkoo, Orsländet; 6654:328;
7.–14.8.2006; P. Malinen
- 1 ex.; N: Siuntio, Suitia; 6678:344;
7.–14.8.2006; P. Malinen
- 2 exx.; N: Siuntio; 667:34; 23.8.2006;
P. Koskinen
- 1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 21.–31.8.2006;
K. Helomaa, T. Klemetti & K. Saloranta
- 1 ex.; Ta: Asikkala; 6779:429; 14.8.2006;
O. Blomster
- **Elachista triatomea**
2 exx.; St: Pori; 684:20; 29.6.2006;
T. Aaltonen
- **Elachista maculicerusella**
10 exx.; Oa: Mustasaari, Norra Vallgrund;
702:21; 24.7.2006; S. Kontiokari
- **Chrysoclista lathamella**
1 ex.; N: Kirkkonummi; 665:35;
7.–11.7.2006; J. Junnilainen & H. Koski
- **Chrysoclista linneella**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Dahlsbruk;
6664:249; 11.7.2006; P. Välimäki
- **Hypercallia citrinalis**
2 exx.; Ab: Houtskär, Jungfruskär; 668:17;
11.–13.7.2006; J.-P. Kaitila & M. Rantala
- 1 ex.; N: Hanko; 664:28; 7.7.2006;
T. Aaltonen
- 1 ex.; N: Kirkkonummi, Masala; 667:36;
8.–9.7.2006; J.-P. Hirvonen
- **Denisia obscura**
1 ex.; N: Sipoo, Joensuu; 6687:407;
16.–26.7.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Oecophora bractella**
3 toukkaa; Al: Lemland; 667:11;
19.6.2006; M. Mutanen & P. Välimäki,
Corylus avellanin kuolleet oksat
- **Aplota kadeniella**
711:32; 24.7.–1.8.2006; M. Ahola
- **Pseudatemelia flavifrontella**
1 ex.; Al: Lemland; 667:11; 18.6.2006;
M. Mutanen
- **Mompha sexstrigella**
1 ex.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
3 exx.; N: Kirkkonummi; 665:35; 11.–
14.7.2006; J. Junnilainen & H. Koski
- **Pseudatemelia flavifrontella**
1 ex.; Al: Lemland; 667:11; 18.6.2006;
M. Mutanen
- **Mompha sexstrigella**
1 ex.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
3 exx.; N: Kirkkonummi; 665:35; 11.–
14.7.2006; J. Junnilainen & H. Koski
- **Mompha propinquella**
1 ex.; N: Sipoo, Joensuu; 6687:407; 27.6.–
9.7.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- 1 ex.; N: Helsinki, Kannelmäki; 6682:382;
7.8.2006; P. Malinen
- 3 exx.; Sa: Imatra; 6779:597; 2006;
M. Mutanen & P. Välimäki
- **Mompha divisella**
1 ex.; N: Sipoo, Joensuu; 6687:407; 23.–
30.8.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Mompha subbistrigella**
1 ex.; Ab: Rymättylä, Paavainen; 670:22;
29.4.2006; H. Jalava
- 1 ex.; N: Siuntio; 667:34; 3.6.2006;
H. Jalava
- **Hypatopa segnella**
11 exx.; Ab: Dragsfjärd, Ekhamn;
6667:243; 20.–28.7.2006; E. M. & L.
Laasonen & R. Martikainen
- **Coleophora cornutella**
1 ex.; N: Hanko, Vedagrundet; 6641:282;
3.7.2006; SIP Haapala
- **Coleophora unigenella**
3 exx.; Le: Enontekiö, Saana; 767:25;
5.–8.7.2006; M. Mutanen
- **Coleophora svenssoni**
1 ex.; Le: Enontekiö, Saana; 767:25;
5.–8.7.2006; M. Mutanen
- **Coleophora kuehnella**
2 exx.; Ab: Dragsfjärd, Fallkil; 6666:243;
5.–14.7.2006; E. M. & L. Laasonen & R.
Martikainen
- **Coleophora brevipalpella**
100 toukkaa; Al: Kökar; 6661:160;
20.6.2006; M. Mutanen & P. Välimäki
- **Coleophora conspicuella**
50 toukkaa; Al: Lemland; 6681:115;
20.6.2006; M. Mutanen & P. Välimäki
- **Coleophora caelebipennella**
5 toukkaa; Ab: Dragsfjärd, Hiittisten
kirkko; 6650:249; 10.6.2006; P. Hirvonen
- 1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 21.7.2006;
L. Kaila
- **Coleophora jaernaensis**
1 ex.; Sa: Imatra; 6779:597; 2006;
M. Mutanen & P. Välimäki
- **Coleophora squamosella**
20 exx.; Kb: Liperi, Ylämylly; 6948:631;
24.6.2006; J.-P. Kaitila
- 4 exx.; Sb: Suonenjoki; 3.7.2006;
K. Nupponen
- 1 ex.; Ta: Heinola; 4.7.2006; K. Nupponen
- 4 exx.; Ta: Heinola; 4.7.2006; K.
Nupponen
- **Coleophora artemisolella**
1 ex.; Ka: Sotkamo, Aarenieniemi;
7122:546; 24.–31.7.2006; R. Leinonen
- **Coleophora chrysanthemii**
1 ex.; Ka: Hamina; 6718:510; 2.6.2006;
P. Hirvonen
- **Coleophora gardesanella**
50 toukkaa; Al: Kökar; 666:16; 20.6.2006;
M. Mutanen & P. Välimäki
- **Coleophora inulae**
43 exx. & toukkia (vain näytekysilöt
talletettu); Al: Lemland; 1.7.2006;
K. Nupponen (Faunatica Oy) (tutki-
muslupa: Ålands Landskapstyrelse,
beslut 103 S43)
- **Coleophora directella**
1 toukka; Ab: Dragsfjärd, Hiittinen;
6648:246; 11.6.2006; P. Hirvonen
- **Coleophora hockmani**
50 toukkaa; N: Porvoo, Linnamäki;
669:42; 06.2006; P. Hirvonen
- **Coleophora dianthi**
1 ex.; Sa: Ruokolahti; 680:57; 20.6.2006;
K. Nupponen & P. Sundell (Faunatica Oy)
- **Coleophora nutantella**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Hiittisten kirkko;
6650:249; 10.6.2006; P. Hirvonen
- 1 ex.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382;
11.–18.7.2006; E. M. & L. Laasonen
- **Coleophora salicorniae**
1 ex.; Ab: Houtskär, Jungfruskär; 668:17;
11.–13.7.2006; J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Scythris obscurella**
1 ex.; Kl: Parikkala; 6814:624; 10.6.2006;
P. Malinen & J. Linden
- 12 exx.; Kl: Rautjärvi, Änkilä; 6814:625;
17.6.2006; P. & T. Hirvonen
- **Scythris disparella**
5 exx.; N: Järvenpää; 28.6.–8.7.2006;
K. Nupponen (Faunatica Oy)
- 2 exx.; N: Vantaa; 29.6.2006; K. Nupponen
& P. Sundell (Faunatica Oy)
- 20 exx.; Kl: Rautjärvi, Änkilä; 6814:625;
17.6.2006; P. & T. Hirvonen
- **Scythris laminella**
31 exx.; N: Järvenpää; 26.6.–9.7.2006;
K. Nupponen (Faunatica Oy)
- 1 ex.; N: Vantaa; 29.6.2006; K. Nupponen
& P. Sundell (Faunatica Oy)
- **Scythris noricella**
1 ex.; Kb: Liperi; 25.7.–7.8.2006; P. Sun-
dell, K. Vaalamo, B. Wikström & A. Karhu
- **Scythris empetrella**
46 exx. yhteensä Om: Lohtajan Vattajan-
niemeltä
- **Cosmopterix lienigiella**
1 ex.; N: Porvoo, Pellinki; 667:43;
5.–21.6.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Stagmatophora anomymella**
1 ex.; Kl: Rautjärvi, Änkilä; 6814:625;
17.6.2006; P. & T. Hirvonen
- 1 ex.; N: Kirkkonummi; 665:35;
17.–23.6.2006; J. Junnilainen & H. Koski
- **Aristotelia ericinnella**
6 exx.; Oba: Ranua; 729:48; 16.7.2006;
T. Mutanen
- **Isophrictis anthemidella**
6 exx.; Ab: Parainen; 6696:239; 2006;
P. Hirvonen
- **Metzneria neuropterella**
1 ex.; Sa: Imatra; 4.8.2006; K. Nupponen
- **Metzneria aprilella**
1 ex.; Ab: Parainen; 6696:239; 2006;
P. Hirvonen
- **Metzneria santolinella**
40 exx.; Ab: Parainen; 6696:239; 2006;
P. Hirvonen
- **Monochroa servella**
12 exx.; Al: Finström, Husö; 670:10;
19.6.–9.7.2006; M. Östman
- **Monochroa palustris**
1 ex.; St: Pori, Tahkoluoto; 684:20;
29.6.2006; T. Aaltonen
- 1 ex.; St: Pori, Metsämaa; 683:21;
6.7.2006; T. Aaltonen
- **Monochroa arundinetella**
1 ex.; Sb: Heinävesi; 693:58;
26.6.–2.7.2006; A. Karhu & A. Ronkainen
- **Eulamprotes superbella**
5 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
711:32; 19.6.–4.7.2006; M. Ahola
& M. Sievänen
- **Brytophaga purpurella**
1 ex.; Sa: Ruokolahti; 20.6.2006;
K. Nupponen & P. Sundell
- **Parachronistis albiceps**
1 ex.; Al: Finström, Husö; 670:10;
28.–30.7.2006; M. Östman

- **Teleiodes flavimaculellus**
1 ex.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382;
3.–11.7.2006; E. M. & L. Laasonen
- **Gelechia cuneatella**
1 ex.; Kb: Liperi; 6940:611; 15.–17.8.2006;
A. Karhu
1 ex.; St: Pori, Metsämaa; 683:21;
6.9.2006; T. Aaltonen
- **Gelechia nigra**
1 ex.; St: Pori, Metsämaa; 683:21;
8.8.2006; T. Aaltonen
- **Gelechia turpella**
1 ex.; St: Pori, Metsämaa; 683:21;
17.–24.7.2006; T. Aaltonen
- **Psoricoptera speciosella**
1 ex.; Oba: Kiiinki; 722:44; 2006;
M. Mutanen
- **Chionodes tragicellus**
7 exx.; Ab: Tammisaari; 665:28;
19.–22.6.2006; E. Franssila
- **Chionodes nubellus**
1 ex.; Oa: Vaasa, Palosaari; 701:22;
5.7.2006; S. Kontiokari
2 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
711:32; 1.–8.8.2006; M. Ahola
- **Chionodes ignorantellus**
2 exx.; Ka: Virolahti, Rännänen; 671:53;
17.6.2006; SIP Haapala
1 ex.; Oa: Vaasa, Palosaari; 701:22;
29.7.2006; S. Kontiokari
- **Neofriseria peliella**
1 ex.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
711:32; 1.–8.8.2006; M. Ahola
- **Athrips amoellus**
1 ex.; Ta: Heinola; 12.6.2006; P. Sundell
& K. Vaalamo
1 ex.; Ta: Heinola; 12.6.2006; P. Sundell
& K. Vaalamo
- **Gnorimoschema herbichii**
1 ex.; Ka: Virolahti, Hurppu; 670:54;
30.7.–6.8.2006; P. & T. Hirvonen
- **Gnorimoschema nordlandicolellum**
15 exx.; Kb: Liperi, Ylämylly; 6948:631;
24.6.2006; J.-P. Kaitila
25 exx.; Sb: Suonenjoki; 3.7.2006;
K. Nupponen (Faunatica Oy)
- **Gnorimoschema valesiellum**
1 ex.; Kb: Liperi; 694:63; 8.6.2006;
R. Siloaho
- **Gnorimoschema strelciellum**
1 ex.; Ab: Kiikala, Lentokenntä; 6.7.2006;
K. Nupponen & P. Sundell
2 exx.; Sb: Suonenjoki; 3.7.2006;
K. Nupponen
- **Scrobipalpa nitentella**
1 ex.; St: Pori, Reposaari; 684:20;
25.7.2006; T. Aaltonen
- **Scrobipalpa salinella**
4 exx.; Ab: Houtskär, Jungfruskär; 668:17;
11.–13.7.2006; J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Scrobipalpa samadensis**
1 ex.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
711:32; 8.–15.8.2006; M. Ahola
- **Klimeschiopsis kiningerella**
1 ex.; N: Kirkkonummi; 665:35;
17.–23.6.2006; J. Junnilainen & H. Koski
2 exx.; Obb: Tornio; 7314:384;
5.–12.7.2006; M. Mutanen
- **Caryocolum tischeriellum**
7 toukkaa; Al: Lemland, Granö; 667:10;
2006; E. M. & L. Laasonen
- **Caryocolum cauligenellum**
52 äkämää ja 3 aikuista (vain näytek-
silöt talletettu); Al: Kökar (8 erillistä
esiintymää); 25.7.2006; K. Nupponen
(Faunatica Oy) (tutkimuslupa: Ålands
Landskapstyrelse, beslut 103 543)
- **Sophonria sicariella**
2 exx.; Al: Finström, Husö; 670:10;
10.–17.7.2006; M. Östman
- **Anarsia lineatella**
1 ex.; N: Sipoo, Joensuu; 6687:407; 27.6.–
9.7.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Nothris verbascella**
1 toukka; Ta: Heinola; 678:44; 12.6.2006;
P. Sundell & K. Vaalamo
- **Nothris lemniscella**
1 ex.; N: Kirkkonummi; 6655:357;
1.8.2006; M. Mutanen
- 1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 3.8.2006;
L. Kaila
- 1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 8.8.2006;
L. Kaila
- **Helcystogramma lutatellum**
2 exx.; Ab: Dragsfjärd, Fallkil; 6666:243;
20.–28.7.2006; E. M. & L. Laasonen
& R. Martikainen
2 exx.; Ab: Parainen; 6698:233; 21.7.2006;
P. Hirvonen
1 ex.; N: Hanko, Tvärminne; 664:28;
28.7.–5.8.2006; K. Helomaa, K. Saloranta
& K. Vaalamo
- **Acompisia subpunctella**
4 exx. yhteensä etelärannikolta Porvoo–
Virolahti -väliä
- **Pexicopia malvella**
1 ex.; Om: Pietarsaari, Mässkär; 707:28;
15.–16.7.2006; P. Tokola
- **Thiotricha subocellea**
3 exx.; N: Tammisaari; 664:31;
8.–13.7.2006; L. Kaila
- **Heterogenea asella**
8 exx. yhteensä etelärannikolta Tammi-
saari–Porvoo -väliä
- **Rhagades pruni**
59 exx. yhteensä Oa:n alueelta (Seinäjo-
ki, Nurmo, Kurikka, Ilmajoki)
1 ex.; Om: Kannus, Mutkalampi; 711:35;
24.6.2006; M. Ollila
- **Sesia melanocephala**
4 toukkaa; Om: Luoto, Köpmanholmen;
708:28; 14.7.2006; M. Vuola
- **Sesia apiformis**
1 ex.; Sb: Siilinjärvi, Vuorela; 6987:535;
8.7.2006; M. Piirainen
- **Synanthedon mesiaeformis**
14 exx. yhteensä etelärannikolta väliltä
Dragsfjärd–Virolahti. Lisäksi N: Tammi-
saaresta 10 kuoriutunutta koteloa
- **Synanthedon flaviventris**
2 exx. yhteensä Oa:n alueelta (Nurmo)
28 exx. yhteensä Om:n alueelta (Lestijär-
vi, Ylivieska, Alavieska, Reisjärvi)
- **Bembecia ichneuoniformis**
1 ex.; Al: Saltvik; 30.6.–25.7.2006; Fau-
natica Oy (tutkimuslupa: Ålands Land-
skapstyrelse, beslut 103 543)
- 3 exx.; Al: Sund (kaksi erillistä esiinty-
mää); 1.–25.7.2006; Faunatica Oy (tutki-
muslupa: Ålands Landskapstyrelse, be-
slut 103 543)
- **Lamellocossus terebra**
1 ex.; N: Hanko, Isolände; 6649:287;
22.7.–5.8.2006; M. Rantala & J.-P. Kaitila
- **Phragmataecia castaneae**
1 ex.; Ab: Rymättylä, Ruotsalainen;
670:21; 17.6.2006; T. Pulli
1 ex.; Ab: Uusikaupunki, Varanpää;
6745:193; 21.6.2006; J. Majala
1 ex.; N: Hanko, Uddskatan; 664:26;
20.–29.6.2006; K. Lundsten
- **Spatalistis bifasciana**
1 ex.; N: Inko, Fagervik; 6661:323;
27.6.2006; P. Malinen
- **Acleris nigrilineana**
1 ex.; Obb: Tornio, Kaakamo; 730:38;
2.–30.9.2006; P. Tokola
- **Acleris schalleriana**
3 toukkaa; Kl: Parikkala; 68201:6285;
.08.2006; J. Sinkkonen
- **Acleris lorquiniana**
5 exx. yhteensä N: Hangosta
- **Acleris roscidana**
3 exx. yhteensä etelärannikolta väliltä
Dragsfjärd–Virolahti
- **Cochylimorpha alternana**
1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 2.7.2006;
L. Kaila
- **Gynnidomorpha permixtana**
2 ex.; N: Hanko; 6649:287; 21.–27.6.2006;
J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Agapeta hamana**
3 exx.; St: Pori, Tahkoluoto; 684:20;
29.6.2006; T. Aaltonen
1 ex.; St: Pori, Tahkoluoto; 684:20;
10.7.2006; T. Aaltonen
- 1 ex.; St: Pori, Reposaari; 684:20;
25.7.2006; T. Aaltonen
- **Eupoecilia angustana**
2 exx.; Om: Pietarsaari, Mässkär; 707:28;
15.–16.7.2006; Pohjanmaan Perhoskerho
2 exx.; Om: Pietarsaari; 707:28; 15.–
16.7.2006; Pohjanmaan perhoskerho
2 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi;
710:32; 1.–8.8.2006; M. Ahola
- **Aethes francillana**
2 exx.; Ab: Dragsfjärd; 664:23; 2.–
12.7.2006; A. & J. Kullberg
1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 1.8.2006;
L. Kaila
- **Cochylidia heydeniana**
1 ex.; Kb: Liperi, Ylämylly; 6948:631;
24.6.2006; J.-P. Kaitila
1 ex.; Kl: Rautjärvi, Änkilä; 6814:625;
17.6.2006; P. & T. Hirvonen
- **Cochylis epilnana**
1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 23.–24.6.2006;
J.-P. & P. Kaitila
- **Cochylis pallidana**
3 exx.; St: Pori, Reposaari; 684:20;
27.6.–11.7.2006; T. Aaltonen
- **Doloploca punctulana**
1 ex.; N: Vantaa, Ylästö; 668:38; 4.5.2006;
M. Laitinen
- **Eana argentana**
1 ex.; Oa: Vaasa, Gerby; 701:22; 4.7.2006;
S. Kontiokari
- **Choristoneura hebenstreitella**
1 ex.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382;
3.–11.7.2006; E. M. & L. Laasonen
- **Ptycholoma lecheanum**
13 exx. yhteensä Om:n alueelta (Reisjär-
vi, Kalajoki, Lohtaja, Kälviä)
1 ex.; Sb: Siilinjärvi, Vuorela; 6987:535;
18.6.2006; M. Piirainen
- **Dichelia histrionana**
34 exx. yhteensä Ab:n alueelta (Nauvo,
Houtskär, Dragsfjärd)
4 exx.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382;
3.–11.7.2006; E. M. & L. Laasonen
- **Clepsis pallidana**
1 ex.; St: Pomarkku, Isonvea; 685:23;
19.6.2006; T. Aaltonen
- **Bactra suedana**
1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 26.6.2006;
L. Kaila
- **Endothenia marginana**
5 exx. yhteensä etelärannikolta Tammi-
saari–Virolahti -väliä
1 ex.; Kb: Liperi; 6940:611; 13.6.2006;
A. Karhu
- **Endothenia nigricostana**
1 ex.; Al: Lemland; 1.7.2006; K. Nup-
ponen (Faunatica Oy) (tutkimuslupa:
Ålands Landskapstyrelse, beslut 103
543)
- **Hedya ochroleucana**
1 ex.; Oa: Mustasaari, Brännbacken;
7011:232; 27.–30.7.2006; N. Hellberg
1 ex.; Oa: Ilmajoki, Munakka; 697:28;
23.–29.9.2006; M. Anttila
- **Cymolomia hartigiana**
2 exx.; Ok: Paltamo, Melalhti; 7145:532;
3.–10.7.2006; R. Leinonen
- **Celypha rosaceana**
1 ex.; St: Pori, Tahkoluoto; 684:20;
20.6.2006; T. Aaltonen
2 exx.; St: Pori, Reposaari; 684:20;
27.6.–11.7.2006; T. Aaltonen
- **Celypha striana**
3 exx.; Oa: Vaasa, Palosaari; 701:22;
20.7.–18.8.2006; S. Kontiokari
- **Phiaris dissolutana**
1 ex.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382;
11.–18.7.2006; E. M. & L. Laasonen
- **Ancyliis kenneli**
1 ex.; Ka: Virolahti; 13.–15.6.2006; J.-P.
& P. Kaitila, P. Sundell & B. Wikström
1 ex.; N: Porvoo, Stensböle; 669:42;
22.6.2006; P. Hirvonen
1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 23.6.2006;
L. Kaila
- **Ancyliis subarcuana**
2 exx.; Oa: Seinäjoki; 6947:299;
21.–27.6.2006; N. Hellberg
2 exx.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32;
2.–17.6.2006; M. Ahola & M. Sykkö
1 ex.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32;
24.–30.6.2006; M. Ahola & M. Sykkö
- **Ancyliis rhenana**
2 exx.; Ab: Dragsfjärd, Fallkil; 6666:243;
20.–28.7.2006; E. M. & L. Laasonen
& R. Martikainen
2 exx.; N: Siuntio; 667:34; 28.7.2006;
H. Jalava
1 ex.; N: Porvoo, Stensböle; 669:42;
2.9.2006; P. Hirvonen
- **Ancyliis achatana**
1 ex.; Ab: Nauvo; 667:22; 10.7.2006;
J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Epinotia sordidana**
2 exx.; St: Pori, Metsämaa; 683:21;
23.8.2006; T. Aaltonen
- **Pelochrista mollitana**
1 ex.; Ab: Nauvo; 667:22; 10.7.2006;
J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Pelochrista caecimaculana**
1 ex.; Al: Saltvik, Ödkarby; 670:11;
30.6.2006; K. Nupponen (Faunatica Oy)
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Dahlsbruk;
6664:249; 11.7.2006; P. Välimäki
- **Eucosma conterminana**
5 exx. yhteensä etelärannikolta väliltä
Nauvo–Tammisaari
1 ex.; St: Pori, Reposaari; 684:20;
27.6.–11.7.2006; T. Aaltonen
1 ex.; St: Säkyliä; 677:25; 12.–13.7.2006;
H. Koski
1 ex.; St: Pori, Metsämaa; 683:21;
25.–27.7.2006; T. Aaltonen
1 ex.; Oa: Vaasa, Palosaari; 701:22;
21.7.2006; S. Kontiokari
1 ex.; Kb: Liperi; 6936:628; 9.6.2006;
A. Karhu
- **Eucosma flavispectula**
1 ex.; N: Inko, Orslandet; 6654:328;
15.–21.8.2006; P. Malinen
- **Eucosma suomiana**
3 exx.; Ab: Kiikala; 6.7.2006; K. Nupponen
& P. Sundell (Faunatica Oy)
3 exx.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382;
3.–18.7.2006; E. M. & L. Laasonen
1 ex.; Sa: Imatra; 7.7.2006; K. Nupponen
(Faunatica Oy)
- **Eucosma metzneriana**
1 ex.; Kb: Liperi, Ylämylly; 6948:631;
24.6.2006; J.-P. Kaitila
- **Eucosma pupillana**
2 exx.; Kl: Parikkala; 6820344:630297;
6.7.2006; J. Sinkkonen
- **Epiblema obscuranum**
15 exx.; N: Ruotsinpyhtä, Lehtinen;
669:47; 9.7.2006; P. Hirvonen
- **Notocelia tetragonana**
1 ex.; Al: Finström, Husö; 670:10;
24.–27.7.2006; M. Östman
- **Notocelia incarnatana**
1 ex.; Ta: Pirkkala, Killo; 6821:323;
16.–23.7.2006; P. Hirvonen
- **Notocelia rosaeolana**
2 exx.; Ka: Virolahti, Hurppu; 670:54;
27.6.–5.7.2006; P. & T. Hirvonen
1 ex.; Ka: Virolahti, Eerikkälä; 671:53;
19.–22.7.2006; J.-P. & P. Kaitila
- **Rhycacionia buoliana**
1 ex.; N: Helsinki, Kannelmäki; 6682:382;
6.7.2006; P. Malinen
1 ex.; N: Hanko, Tvärminne; 664:28;
17.7.2006; T. Aaltonen
- **Rhycacionia piniana**
1 ex.; Ab: Kiikala; 6.7.2006; K. Nupponen
& P. Sundell (Faunatica Oy)
- **Cydia succedana**
14 exx.; Ab: Dragsfjärd, Hiittinen;
6648:246; 10.6.2006; P. Hirvonen
1 ex.; N: Porvoo, Pellinki; 667:43;
10.–15.7.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
- **Cydia medicaginis**
3 exx.; N: Tammisaari; 664:31;
6.–21.7.2006; L. Kaila
- **Cydia servillana**
3 exx.; Om: Reisjärvi, Räisälänmäki;

- 706:40; 15.–26.6.2006; M. Ahola
- **Cydia leguminana**
3 exx.; N: Porvoo, Stensböle; 669:42; 22.6.2006; P. Hirvonen
  - **Cydia cornucopiae**
10 exx.; Oba: Kiiminki; 722:44; 2006; M. Mutanen
  - **Grapholita discretana**
100 exx.; N: Nurmijärvi; 670:37; 11.–15.6.2006; H. Koski
  - **Grapholita janthinana**
1 ex.; N: Hanko; 664:27; 5.8.2006; J.-P. Kaitila & M. Rantala
  - **Pammene ignorata**
15 exx.; N: Porvoo, Stensböle; 669:42; 22.6.2006; P. Hirvonen
  - **Pammene luculentana**
1 ex.; Kl: Rautjärvi, Simpele; 681:62; 1.–31.5.2006; SIP Haapala
  - **Dichrorampha aeratana**
1 ex.; Sa: Ruokolahti; 20.6.2006; K. Nupponen & P. Sundell (Faunatica Oy)
  - 1 ex.; Sb: Suonenjoki; 3.7.2006; K. Nupponen (Faunatica Oy)
  - **Dichrorampha consortana**
2 exx.; Sa: Imatra; 7.7.2006; K. Nupponen (Faunatica Oy)
  - **Dichrorampha alpinana**
2 exx.; Sa: Imatra; 7.7.2006; K. Nupponen (Faunatica Oy)
  - **Prochoreutis sehestediana**
9 exx. yhteensä etelärannikolta väliltä Parainen–Porvoo
  - **Alucita hexadactyla**
5 exx.; Al: Finström, Husö; 670:10; 31.7.–3.8.2006; M. Östman
  - **Oxyptilus ericetorum**
10 exx.; Sa: Imatra; 7.7.2006; K. Nupponen (Faunatica Oy)
  - 10 exx.; Sa: Imatra; 4.8.2006; K. Nupponen (Faunatica Oy)
  - **Emmelinea monodactyla**
1 ex.; Oa: Kurikka; 695:26; 19.9.2006; J. Lång
  - **Merrifieldia tridactyla**
45 exx. yhteensä Oba: Utajärveltä.
  - **Aphomia zelleri**
1 ex.; N: Helsinki, Kannelmäki; 6682:382; 3.7.2006; P. Malinen
  - **Hypsopygia costalis**
2 exx.; Sa: Kouvolaa; 675:48; 7.–14.8.2006; T. Mäkinen
  - **Endotricha flammealis**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd; 664:23; 2.–12.7.2006; A. & J. Kullberg
  - **Sciota adelphella**
1 ex.; N: Porvoo, Stensböle; 669:42; 14.7.2006; P. Hirvonen
  - **Sciota lucipetella**
3 exx. yhteensä Sa:n alueelta (Lappeenranta, Imatra)
  - 1 ex.; Ta: Janakkala; 675:37; 26.6.2006; A. Vuorinen
  - **Oncocera faecella**
44 exx. yhteensä Om:n alueelta (Lohtaja, Luoto, Pietarsaari, Kälviä, Reijjärvi)
  - **Dioryctria sylvestrella**
1 ex.; Oa: Vaasa, Sundom; 700:23; 30.7.–7.8.2006; S. Kontiokari
  - **Conobathra repandana**
5 exx. yhteensä Ab:n alueelta (Parainen, Dragsfjärd)
  - 1 ex.; N: Porvoo, Pellinki; 667:43; 10.–15.7.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
  - **Myelois circumvolutus**
1 ex.; St: Pori, Reposaari; 684:20; 27.6.–11.7.2006; T. Aaltonen
  - **Euzophera pinguis**
2 exx.; Al: Finström, Husö; 670:10; 14.–20.8.2006; M. Östman
  - 24 exx. yhteensä N:n alueelta (Inkoo, Helsinki)
  - **Nyctegretis lineana**
8 exx. yhteensä Oa:n alueelta (Vaasa)
  - 6 exx. yhteensä Om:n alueelta (Lohtaja, Pietarsaari)
  - **Phycitodes maritimus**
2 exx.; St: Pori, Reposaari; 684:20;
- 27.6.–11.7.2006; T. Aaltonen
- 1 ex.; Oa: Kurikka; 695:26; 27.6.2006; T. Rinta-Paavola
  - 1 ex.; Oa: Vaasa, Gerby; 701:22; 4.7.2006; S. Kontiokari
  - 4 exx.; Kb: Liperi, Ylämylly; 6948:631; 24.6.2006; J.-P. Kaitila
  - **Anerastia lotella**
5 exx.; Kb: Liperi, Ylämylly; 6948:631; 24.6.2006; J.-P. Kaitila
  - 21 exx.; Obb: Kemi; 7289:390; 11.7.2006; N. Hellberg
  - **Scoparia basistrigalis**
50 exx.; N: Tammisaari; 664:31; 2006; L. Kaila
  - 2 exx.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382; 3.–11.7.2006; E. M. & L. Laasonen
  - **Scoparia ambigualis**
1 ex.; Oba: Kiiminki; 722:44; 20.6.2006; M. Mutanen
  - **Eudonia alpina**
1 ex.; Kb: Liperi; 6940:611; 13.6.2006; A. Karhu
  - **Eudonia laetella**
1 ex.; N: Hanko, Täktom; 664:27; 1.–13.7.2006; J. Karvonen
  - 1 ex.; N: Helsinki, Harakka; 6672:382; 3.–11.7.2006; E. M. & L. Laasonen
  - 1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 9.7.2006; L. Kaila
  - 1 ex.; N: Tammisaari; 664:31; 20.7.2006; L. Kaila
  - 1 ex.; N: Hanko; 664:28; 4.8.2006; J.-P. Kaitila & M. Rantala
  - **Euchromius ocellus**
1 ex.; Ka: Virolahti; 672:54; 1.–16.10.2006; H. Holmberg, A. Graeffe & L.-E. Fernelius
  - **Catoptria pinella**
5 exx. yhteensä Om:n alueelta (Pietarsaari, Lohtaja, Kakkola, Alavieska)
  - **Catoptria falsella**
2 exx. yhteensä Om:n alueelta (Luoto)
  - **Catoptria verella**
3 exx.; Sa: Imatra; 6779:597; 2006; M. Mutanen & P. Välimäki
  - 1 ex.; St: Nakkila; 68149:2337; 23.7.2006; A. Virtanen
  - **Catoptria lythargyrella**
1 ex.; N: Kirkkonummi; 665:35; 14.–17.8.2006; J. Junnilainen & H. Koski
  - **Donacaula forcifella**
5 exx. yhteensä Tb:n alueelta (Jyväskylän mlk)
  - **Cynaeda dentalis**
30 exx. (vain näyteyksilöt talletettu); Al: Lemland; 07.2006; K. Nupponen (Faunatica Oy) (tutkimuslupa: Ålands Landskapstyrelse, beslut 103 543)
  - 1 ex.; N: Sipoo; 668:41; 13.7.2006; V. Lepistö
  - **Evergestis limbata**
1 ex.; Al: Finström; 8.8.2006; M. Östman & P. Hirvonen
  - 1 ex.; Ab: Tammisaari; 665:28; 12.7.2006; E. Franssila
  - 3 exx.; N: Hanko, Uddskatan; 664:26; 1.–14.7.2006; K. Lundsten
  - 1 ex.; N: Hanko; 664:27; 17.7.2006; A. & M. Englund
  - **Udea elutalis**
1 ex.; Ka: Hamina; 20.–25.7.2006; Faunatica Oy
  - **Udea accolalis**
2 exx.; N: Kirkkonummi; 665:35; 17.–23.6.2006; J. Junnilainen & H. Koski
  - **Loxostege sticticalis**
3 exx. yhteensä etelärannikolta väliltä Tammisaari–Inkoo
  - **Loxostege commixtalıs**
1 ex.; Ka: Anjalankoski; 672:49; 2006; SIP Haapala
  - 2 exx.; Sa: Leivonmäki; Kivisuo; 686:44; 10.–18.6.2006; K. Kulmala
  - 1 ex.; Oa: Kurikka; 695:25; 4.7.2006; M. Anttila & S. Kontiokari
  - 1 ex.; Om: Kärsämäki; 710:44; 12.6.2006; M. & M. Hirvonen
  - 1 ex.; Oba: Utajärvi; 718:47; 22.6.2006;
- M. Pelkonen
- **Pyrausta auratus**
4 exx.; N: Tammisaari; 664:31; 3.7.2006; L. Kaila; myös runsaasti näköhavaintoja
  - **Sitochroa palealis**
4 exx. etelärannikolta (Hanko, Vihti, Helsinki, Sipoo)
  - **Perinephela lancealis**
9 exx. Ka:n alueelta (Hamina, Virolahti)
  - **Phlyctaenia stachydalis**
9 exx. etelärannikon tuntumasta väliltä Dragsfjärd–Ylämaa
  - **Ostrinia palustralis**
1 ex.; St: Pori; Kyläsaari; 68387:2161; 19.6.–2.7.2006; J. Saralehto
  - **Ostrinia nubilalis**
1 ex.; Ab: Nauvo; 667:22; 10.7.2006; J.-P. Kaitila & M. Rantala
  - 16 exx. N:n alueelta (Hanko, Inkoo, Vantaa, Sipoo)
  - 2 exx. Ka:n alueelta (Ylämaa, Virolahti)
  - 1 ex.; Sa: Imatra; 678:59; 6.7.2006; SIP Haapala
  - **Anania sp. nr. verbascalis**
6 exx. etelärannikolta väliltä Parainen–Virolahti
  - **Paratalanta hyalinalis**
1 ex.; N: Sipoo; 6.7.2006; P. Hirvonen & M. Rantala
  - 1 ex.; N: Espoo; Svinösund; 6670:372; 6.–7.7.2006; K. Nissinen
  - 1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 25.–29.6.2006; J.-P. & P. Kaitila
  - 1 ex.; Sa: Imatra; 6779:597; 2006; M. Mutanen & P. Välimäki
  - **Agrotera nemoralis**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd; Fallkil; 6666:243; 5.–13.7.2006; E. M. & L. Laasonen & R. Martikainen
  - 1 ex.; Ka: Hamina; Mäntälahti; 671:51; 19.–28.6.2006; M. Rantala & J. Jokinen
  - 1 ex.; Ka: Virolahti; Virojoki; 671:53; 28.6.2006; S. Leinikka & J.-P. Kaitila
- 2007
- **Micropterix mansuetella**
1 ex.; Al: Eckerö, Skag; 6707:090; 15.6.2007; E. M. & L. Laasonen
  - **Eriocrania salopiella**
1 ex.; Sa: Imatra; 678:59; 05.2007; SIP Haapala
  - **Hepialus sylvinus**
3 exx. yhteensä Sa:n alueelta (Imatra)
  - **Hepialus lupulinus**
2 exx.; Ta: Lahti, Okeroinen; 676:42; 2007; M.-L. Koivu
  - 8 exx.; Ab: Naantali; 671:22; 30.5.–16.6.2007; Faunatica Oy
  - **Hepialus fuscoargenteus**
18 exx.; Le: Enontekiö, Ailakkavaara; 766:25; 6.–8.8.2007; T. & S. Mutanen
  - **Stigmella hyberella**
1 ex.; Al: Maarianhamina, Ytternä; 6681:108; 11.6.2007; E. M. & L. Laasonen
  - 1 ex.; Al: Maarianhamina; 6686:107; 13.7.2007; M. Mutanen
  - **Stigmella benanderella**
1 ex.; Ok: Vaala, Säräisniemi lentokenttä; 7155:488; 6.6.2007; R. Leinonen
  - **Stigmella aeneofasciella**
10 syömäjälkeä; Kb: Joensuu, Oskolan-koski; 6931:679; 25.8.–9.9.2007; J. Matero
  - **Stigmella ulmariae**
50 exx.; Oba: Kiiminki; 722:44; 22.–23.6.2007; M. & N. & A. Mutanen
  - **Ectoedemia sericopeza**
6 exx.; Kb: Tohmajärvi; 689:67; 6.–17.8.2007; A. Karhu
  - **Ectoedemia arcuatella**
25 syömäjälkeä; Kb: Joensuu, Oskolan-koski; 6931:679; 25.–31.8.2007; J. Matero
  - 3 syömäjälkeä; Kb: Liperi, Pärnävaara; 6951:630; 4.9.2007; J. Matero
  - Bohemania pulverosella
- 1 syömäjälkeä; Oa: Kurikka; 695:26; 21.7.2007; T. Rinta-Paavola
  - **Opostega salaciella**
9 exx. yhteensä Om:n alueelta (Lohtaja)
  - **Heliozela sericiella**
200 exx.; Al: Lemland; 6674:118; 19.5.2007; M. Mutanen
  - 52 exx. yhteensä Ab:n alueelta (Turku, Parainen)
  - 16 exx.; N: Siuntio; 05.2007; P. Malinen
  - 1 ex.; N: Sipoo; 05.2007; P. Hirvonen
  - **Alloclementia mesospiliella**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
  - **Lampronia redivitella**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
  - 1 ex.; Kl: Parikkala; 684:64; 06.2007; J.-P. Kaitila & M. Rantala
  - 1 ex.; Tj: Jyväskylä, Taka-Keljo; 6899:427; 11.6.2007; K. Kulmala
  - **Trichophaga scandinaviiella**
3 exx.; Ab: Dragsfjärd, Örö; 664:23; 29.5.–12.6.2007; J. Kullberg
  - 1 ex.; N: Hanko, Uddskatan; 6640:269; 20.6.–6.7.2007; K. Lundsten
  - **Infurcitinea ignicomella**
Lkor: Sodankylä, Aittojärvi; 759008:54404; 8.–17.7.2007; E. M. & L. Laasonen
  - **Stenoptinea cyaneimarmorella**
2 exx.; Al: Sund; 6700:116; 13.7.2007; M. Mutanen
  - **Agnathosia mendicella**
1 ex.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32; 4.–11.8.2007; M. Sykkö
  - **Nemopogon wolffiiella**
4 exx.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32; 23.6.–10.7.2007; M. Sykkö
  - **Nemopogon nigrabellus**
5 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi; 711:32; 24.–13.8.2007; M. Ahola
  - **Elatobia fuliginosella**
21 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi; 711:32; 09.7.–27.8.2007; M. Ahola
  - **Monopis obviella**
1 ex.; Al: Lemland; 667:10; 13.7.2007; M. Mutanen
  - Monopis monachella
1 ex.; Ka: Virolahti; 08.2007; P. & T. Hirvonen
  - **Lypusa maurella**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
  - Lkor: Inari, Oskari; 7596:552; 2.7.2007; E. M. & L. Laasonen
  - **Bucculatrix albedinella**
4 exx.; N: Espoo, Espoonkartano; 3.6.2007; J.-P. & P. Kaitila
  - **Caloptilia robustella**
1 ex.; N: Sipoo; 05.2007; P. Hirvonen
  - 3 exx.; N: Sipoo; 07.2007; P. Hirvonen & M. Rantala
  - **Leucospilapteryx omisella**
12 exx. yhteensä N:n alueelta (Helsinki, Sipoo, Pernaja)
  - **Yponomeuta malinellus**
1 ex.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32; 15.–22.8.2007; M. Sykkö
  - **Zelleria hepariella**
1 ex.; Al: Finström; 08.2007; M. Östman
  - **Argyresthia spinosella**
N: Vantaa, Koivukylä, Vanha myllyrinne; 6690:394; 12.8.2007; Huotari & E. M. & L. Laasonen
  - **Argyresthia albistria**
1 ex.; N: Porvoo; 06.2007; P. Hirvonen
  - **Callisto insperatella**
1 kotelohehto/koppa; Kl: Parikkala; 681:62; 9.4.2007; J. Sinkkonen
  - **Rhigognostis incarnatella**
2 exx.; Al: Lemland; 6675:117; 21.5.2007; M. Mutanen
  - **Digitivalva reticulella**
Yhteensä 22 exx. Kb: Ilomantsista
  - **Lyonetia prunifoliella**
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 6.–9.8.2007; I. Kontuniemi

- 5 exx.; N: Vantaa, Koivukylä; 6690:394; 10.–21.8.2007; Huotari & E. M. & L. Laasonen
N: Vantaa, Koivukylä, Vanha myllyrinne; 6690:394; 10.8.2007; Huotari & E. M. & L. Laasonen
- **Agonopterix quadripunctata**
toukka; Al: Jomala, Ekvretet; 6692:111; 13.6.2007; E. M. & L. Laasonen
- **Agonopterix alstroemeriana**
1 ex.; Sa: Imatra, Meltola; 6783:595; 14.5.2007; SIP Haapala
- **Agonopterix hypericella**
1 ex.; Ta: Asikkala, Vesivehmaa; 6779:429; 28.3.2007; O. Blomster
- 5 exx.; Tb: Jyväskylä, Könnkölä; 6905:430; 24.3.2007; T. Kumpulainen
- **Agonopterix caprolella**
1 ex.; Ab: Naantali; 671:22; 14.–19.8.2007; Faunatica Oy
- 2 exx. yhteensä Sa:n alueelta (Imatra)
1 ex.; Kl: Parikkala; 682:63; 08.2007; SIP Haapala
- **Agonopterix nervosa**
5 exx. yhteensä Ab:n alueelta (Vihti)
19 exx. yhteensä N:n alueelta (Siuntio, Kirkkonummi, Sipoo)
2 exx.; Sa: Imatra; 678:59; 22.–24.9.2007; E. Hujanen. Osa havainnoista jää varmaan ilmoittamatta.
- **Agonopterix multiplicella**
10 exx. yhteensä N:n alueelta (Siuntio, Kirkkonummi, Pernaja, Artjärvi)
3 exx.; Sa: Lappeenranta; 2007; P. Malinen.
- **Depressaria daucella**
1 ex.; Ks: Taivalkoski; 72771:5566; 17.11.2007; A. Moilanen
- **Depressaria pimpinellae**
2 exx.; Ok: Paltamo, Melalahti; 7145:532; 29.5.–11.6.2007; R. Leinonen
- **Depressaria silesiaca**
1 ex.; N: Siuntio; 08.2007; P. Malinen
- **Ethmia quadrifella**
1 ex.; Ta: Asikkala, Vesivehmaa; 6779:433; 27.5.2007; O. Blomster
- **Ethmia terminella**
70 exx. yhteensä Ab: Dragsfjärdin alueelta
- **Ethmia bipunctella**
40 toukkaa; Ab: Pohja; 666:30; 2007; H. Koski
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Kråkvik; 666:24; 28.5.2007; M. Cygnel
37 exx. yhteensä N:n alueelta (Hanko, Kirkkonummi, Helsinki, Porvoo). Havainnoista 30 exx koskee toukkahavaintoja Hangosta.
- **Elachista vonschantzi**
2 f; Oba: Hailuoto; 7219:400; 3.7.2007; M. Mutanen
- **Elachista cingillella**
3 exx.; Sa: Joutseno; 677:59; 19.6.2007; M. Mutanen & P. Välimäki
1 ex.; Kb: Liperi; 6940:611; 22.–24.6.2007; A. Karhu
- **Elachista ornithopodella**
toukka; Sa: Kangasniemi; 687:48; 2007; R. Siloaho
- **Denisia obscurella**
1 ex.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32; 1.–22.6.2007; M. Sykkö
- **Bigisna procerella**
1 ex.; St: Nakkila; 68149:2337; 5.7.2007; A. Virtanen
- **Harpella forcifella**
1 ex.; Al: Lemland; 6674:118; 4.7.2007; J. Sinkkonen
2 ex.; Al: Geta; 6715:109; 15.7.2007; M. Mutanen
- **Mompha subbistrigella**
4 exx.; N: Helsinki, Harakka; 6672:386; 2007; E. M. & L. Laasonen
- **Coleophora lutipennella**
2 exx.; N: Sipoo; 2007; P. Hirvonen
- **Coleophora svenssoni**
10 exx.; Li: Utsjoki, Karigasniemi; 7700:453; 3.7.2007; P. Välimäki
- **Coleophora kuehnella**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Fallkil; 6666:243; 14.–19.7.2007; E. M. & L. Laasonen & R. Martikainen
- **Coleophora pyrrehulipennella**
4 toukkaa; Oa: Kurikka, Lehtivuori; 695:25; 16.5.2007; T. Rinta-Paavola
1 ex.; St: Säkyliä; 20.6.2007; K. Nupponen & P. Sundell (Faunatica Oy)
- **Coleophora conspicuella**
100 toukkaa; Al: Sund; 6697:125; .05.2007; M. Mutanen & H. Pöykkö
- **Coleophora partitella**
3 toukkaa; Ta: Heinola; 6788:448; 05.2007; M. Mutanen
- **Coleophora caespitiella**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
- 2 exx.; Al: Sund; 6697:125; 14.7.2007; M. Mutanen
- **Coleophora tamesis**
1 ex.; N: Porvoo; 07.2007; P. Hirvonen
- **Coleophora borella**
1 ex.; Kb: Liperi; 07.2007; P. Hirvonen
- **Coleophora amellivora**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
- **Coleophora inulæ**
1 ex.; Al: Lemland, Björkö; 6671:120; 13.6.2007; E. M. & L. Laasonen
- **Coleophora dianthi**
2 exx.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 21.6.–5.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Coleophora nutantella**
8 exx.; N: Hanko, Längsända; 6641:276; 17.6.2007; P. Välimäki
- **Scythris disparella**
12 exx.; N: Järvenpää; 23.–30.6.2007; K. Nupponen (Faunatica Oy)
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
- **Scythris laminella**
32 exx.; N: Järvenpää; 23.–30.6.2007; K. Nupponen (Faunatica Oy)
- **Stagmatophora anonymella**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
- **Metzneria neuropterella**
1 ex.; N: Porvoo; 07.2007; P. Hirvonen
- **Monochroa sepicolella**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
14 exx.; Kl: Parikkala; 684:64; 06.2007; J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Parachronistis albiceps**
1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 1.6.–30.8.2007; T. & S. Mutanen
- **Chionodes violaceus**
15 exx.; Oba: Muhos, Rokua; 716:47; 14.6.–3.7.2007; R. Leinonen
- **Scrobipalopsis petasitis**
1 ex.; Lkor: Pelkosenniemi; 7456:538; 2.7.2007; P. Välimäki
- **Gnorimoschema strelciellum**
2 exx.; Li: Utsjoki, Karigasniemi; 7700:453; 3.7.2007; P. Välimäki
- **Gelechia sabinella**
1 ex.; Ok: Kajaani, Paltaniemi lentokenttä; 7132:533; 20.–27.8.2007; R. Leinonen
- **Gelechia nigra**
1 ex.; Kb: Kitee; 13.–14.8.2007; J.-P. Kaitila
- **Gelechia cuneatella**
2 exx.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi; 710:32; 3.7.2007; M. Ahola
- **Klimeschiopsis kiningerella**
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 17.–20.6.2007; I. Kontuniemi
- **Anarsia lineatella**
1 ex.; Al: Sund; 6700:116; 14.7.2007; M. Mutanen
2 exx.; N: Pernaja; 669:45; 15.–26.7.2007; I. Kontuniemi
- **Pexicopia malvella**
7 exx.; Oa: Vaasa, Palosaari; 701:22; 11.6.–5.8.2007; S. Kontiokari
10 exx. yhteensä Kb:n alueelta (Tohmajärvi, Liperi)
1 ex.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32;
- 17.–24.7.2007; M. Sykkö
- **Heterogenea asella**
1 ex.; Ab: Bromarv; 6659:278; 7.–26.6.2007; H. Koski
4 exx. yhteensä N:n alueelta (Porvoo, Pernaja)
12 exx.; Ka: Virolahti; 671:53; 4.–9.7.2007; L. Jalonen & I. Seuranen & O. Helminen
- **Sesia apiformis**
3 exx. yhteensä Kb:n alueelta (Joensuu)
- **Synanthedon polaris**
2 exx.; Le: Enontekiö, Tievars; 761:29; 2.–13.7.2007; J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Synanthedon mesiaeformis**
6 exx. yhteensä Ab:n alueelta (Parainen, Dragsfjärd)
1 ex.; N: Kirkkonummi; 665:35; 06.2007; K. Helomaa & K. Saloranta
98 exx.; N: Porvoo, Pellinki, Bastuö, Hasselö; 22.6.–13.7.2007; C.-J. Widen
1 ex.; N: Hanko; 664:28; 07.2007; J. Murtosaari & P. Mäntynen
1 ex.; N: Porvoo; 667:42; 3.–6.7.2007; J. Lehto & P. Pakkanen
- **Synanthedon tipuliformis**
1 ex.; Om: Reisjärvi, KK; 705:39; 11.7.2007; M. Ahola
- **Synanthedon flaviventris**
24 exx.; Om: Ylivieska, Nisunperä; 710:37; 13.6.–16.7.2007; J. Ollila
- **Lamellocossus terebra**
1 ex.; N: Kirkkonummi; 665:35; 07.2007; K. Helomaa & K. Saloranta
1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 21.8.2007; SIP Haapala & T. Klemetti
- **Phragmataecia castaneae**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Örö; 664:23; 29.5.–12.6.2007; J. Kullberg
1 ex.; Ab: Parainen, Bodnäs; 6700:233; 20.–23.6.2007; A. Teräs
1 ex.; N: Hanko, Uddskatan; 6640:269; 10.–19.6.2007; K. Lundsten
- **Gynnidomorpha gilvicomana**
1 ex.; Ab: Vihti, Ojakkala; 6696:358; 8.7.2007; O. Niemi
- **Gynnidomorpha permixtana**
1 ex.; Kb: Liperi; 6940:611; 19.–21.6.2007; A. Karhu
1 ex.; Kb: Liperi; 6941:610; 6.–8.8.2007; A. Karhu
- **Cochyliis hybridella**
40 exx.; Sa: Lappeenranta; 2007; P. Malinen
- **Cochyliis posterana**
1 ex.; Al: Lemland; 6674:118; 2.7.2007; J. Sinkkonen
- **Cochyliidia heydeniana**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
- **Aethes francillana**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Rövik; 6664:246; 19.–28.7.2007; E. M. & L. Laasonen & R. Martikainen
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 4.7.2007; I. Kontuniemi
- **Spatalistis bifasciana**
1 ex.; N: Porvoo; 06.2007; P. Hirvonen
- **Acleris roscidana**
1 ex.; Ab: Bromarv; 6659:278; 28.4.–11.5.2007; H. Koski
- **Oliodia schumacherana**
2 exx.; N: Porvoo; 667:43; 07.2007; M. Rantala & P. Hirvonen
- **Pandemis corylana**
1 ex.; Ab: Bromarv; 6659:278; 3.–12.7.2007; H. Koski
- **Choristoneura diversana**
1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 27.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Clepsis lindebergi**
5 exx.; Kl: Parikkala; 684:64; 06.2007; J.-P. Kaitila & M. Rantala
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
24 exx. yhteensä Kb:n alueelta (Liperi, Ilomantsi)
- **Cnephasia alticolana**
1 ex.; Sa: Imatra; 06.2007; P. Hirvonen
- **Ptycholoma lecheanum**
16 exx. yhteensä Om:n alueelta (Nivala, Haapajärvi, Reisjärvi, Kärsämäki, Lohtaja)
- **Pristerognatha fuligana**
2 exx.; Sa: Joutseno, Kuurmanpohja; 677:59; 19.6.2007; P. Välimäki
- **Capricornia boisduvaliana**
200 exx.; Obb: Rovaniemi mlk; 736:46; 07.2007; J.-P. Kaitila & M. Rantala
- **Endothenia marginana**
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 27.–28.7.2007; I. Kontuniemi
- **Endothenia nigricostana**
19 exx.; Sa: Joutseno; 677:59; ex larva 2007; M. & T. Mutanen & P. Välimäki
1 ex.; Sa: Joutseno; 677:59; 06.2007; P. Välimäki & M. Mutanen
- **Endothenia ericetana**
1 ex.; Oa: Vaasa, Palosaari; 701:22; 24.7.2007; S. Kontiokari
- **Ancylis kenneli**
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 11.–15.6.2007; I. Kontuniemi
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
- **Ancylis subarcanella**
Al: Lemland, Apalviken; 6674:118; 10.–12.6.2007; E. M. & L. Laasonen
- **Ancylis rhenana**
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 21.7.2007; I. Kontuniemi
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 3.–5.8.2007; I. Kontuniemi
1 ex.; Ka: Virolahti; 07.2007; P. & T. Hirvonen
- **Ancylis obtusana**
1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 17.6.2007; T. & S. Mutanen
- **Ancylis subarcanella**
1 ex.; Om: Kärsämäki; 708:44; 28.6.–7.7.2007; M. Luomajoki
- **Ancylis selenana**
1 ex.; Om: Reisjärvi, Räisälänmäki; 706:40; 10.–18.7.2007; M. Ahola
- **Epinotia signatana**
2 exx.; Om: Kälviä, Peltokorpi; 708:32; 24.–31.7.2007; M. Sykkö
- **Epinotia rubiginosana**
1 ex.; Al: Sund; 6700:116; 14.7.2007; M. Mutanen
- **Epinotia mercuriana**
n. 700 exx.; Le: Enontekiö, Ailakkavaara; 766:25; 6.–9.8.2007; T. & S. Mutanen
4 toukkaa; Li: Utsjoki, Tsuomasvaara; 775:54; 2.–3.7.2007; H. Lonka
- **Pelochrista mollitana**
1 ex.; Ka: Virolahti; 07.2007; P. & T. Hirvonen
- **Pelochrista caecimaculana**
16 exx.; Ab: Kemiö; 15.–17.7.2007; P. Välimäki
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Dahlsbruk; 6664:249; 15.7.2007; P. Välimäki
- **Pelochrista huebneriana**
1 ex.; Sa: Lappeenranta; 08.2007; P. Malinen
- **Pelochrista infidana**
1 ex.; N: Kirkkonummi; 665:35; 07.2007; K. Helomaa & K. Saloranta
1 ex.; N: Helsinki; 668:39; 08.2007; M. Rantala
- **Eucosma flavispecula**
1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 24.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Eucosma conterminana**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Rövik; 6664:246; 24.6.–3.7.2007; E. M. & L. Laasonen
- **Eucosma metzneriana**
1 ex.; Tb: Laukaa, Vuontee; 6913:447; 14.–19.7.2007; SYKE
- **Eucosma guentheri**
100 m 4 f; Li: Utsjoki; 7700:453; 29.–30.6.2007; M. & N. & A. Mutanen
- **Strophedra nitidana**
1 ex.; Sa: Imatra, Meltola; 6783:595; 2007; SIP Haapala
1 ex.; Oa: Kurikka, Lahdenmäki; 695:25; 5.7.2007; T. Rinta-Paavola

- **Grapholita lobarzewskii**
5 exx.; N: Kirkkonummi; 17.6.–26.7.2007; E. M. & L. Laasonen
- **Cydia splendana**
1 ex.; St: Luvia, Säppi; 683:19; 13.8.2007; T. Aaltonen
- **Cydia servillana**
2 exx.; Om: Reisjärvi, Räisälänmäki; 706:40; 15.6.2007; M. Ahola
- **Pammene splendidulana**
29 exx.; N: Pernaja; 671:44; 16.–27.5.2007; J. Sinkkonen
- **Pammene ignorata**
1 ex.; N: Porvoo; 06.2007; P. Hirvonen
- **Pammene luculentana**
1 ex.; Kl: Parikkala; 682:63; 05.2007; SIP Haapala
- 1 ex.; Kl: Simpele; 681:62; 05.2007; SIP Haapala
- **Dichrorampha consortana**
5 exx.; Kb: Liperi; 07.2007; P. Hirvonen
- **Dichrorampha alpinana**
1 ex.; Kl: Parikkala, Saari; 684:64; 16.–17.6.2007; Pinnaralli
- 1 ex.; Kb: Liperi; 07.2007; P. Hirvonen
- 1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 8.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Dichrorampha petiverella**
1 ex.; Om: Kokkola; 6.7.2007; P. Ketola
- **Wockia asperipunctella**
1 ex.; Kb: Liperi; 6940:602; 3.7.2007; A. Karhu
- **Epermenia profugella**
2 exx.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 26.7.–3.8.2007; T. & S. Mutanen
- **Tebenna bjerckandrella**
13 toukkaa; Sa: Imatra, Immola; 6794:602; 18.6.2007; M. Mutanen & P. Välimäki
- **Choreutis diana**
Lkor: Sodankylä, Kuutuskuuru; 7591:538; 21.6.2007; E. M. & L. Laasonen
- **Alucita hexadactyla**
13 exx. yhteensä Al: Finströmistä
- **Oidaematophorus rogenhoferi**
24 toukkaa; Obb: Tornio (neljä erillistä esiintymää); 15.6.2007; K. Nupponen (Faunatic Oy)
- **Oxyptilus tristis**
1 ex.; Ab: Dragsfjärd, Öro; 664:23; 29.5.–13.6.2007; A. & J. Kullberg
- 1 ex.; Ab: Dragsfjärd; 666:24; 07.2007; H. Kronholm
- **Merrifieldia tridactyla**
10 exx.; Sb: Vieremä, Hällämönharju; 709:49; 13.–19.7.2007; R. Leinonen
- **Galleria mellonella**
2 exx.; N: Hanko, Täktom; 6642:280; 2007; K. Lundsten
- **Conobathra repandana**
7 exx. yhteensä Al:n alueelta (Lemland, Geta, Finström)
- 23 exx. yhteensä Ab: n alueelta (Dragsfjärd, Naantali)
- **Sciota adelphella**
1 ex.; N: Porvoo; 06.2007; P. Hirvonen
- 4 exx.; Ka: Virolahti; 670:53; 2007; K. Helomaa, T. Klemetti & K. Saloranta
- **Sciota fumella**
1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 29.–30.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Sciota lucipetella**
5 exx. yhteensä Kb:n alueelta (Liperi, Ilomantsi)
- **Etiella zinckenella**
1 ex.; N: Hanko; 664:26; 16.–22.8.2007; J. Jokinen & R. Teriäho
- **Pima boisduvaliella**
8 exx.; Ab: Nauvo; 20.6.2007; K. Nupponen & P. Sundell (Faunatic Oy)
- **Ancylosis cinnamomella**
1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 15.8.2007
- **Myelois circumvolutus**
3 exx.; Ta: Hattula; 677:35; 13.–21.6.2007; J. Passila
- 1 ex.; Ta: Janakkala, Tervakoski; 6746:371; 3.–4.7.2007; J. Tyllinen
- **Apomyelois bistriatellus**
Lkor: Inari, Rajajooseppi; 759869:56028; 6.–14.7.2007; E. M. & L. Laasonen
- **Oncocera semirubella**
1 ex.; Om: Kärsämäki; 708:44; 4.–16.8.2007; M. Luomajoki
- **Oncocera faecella**
20 exx. yhteensä Om:n alueelta (Kälviä, Lohtaja, Nivala, Haapajärvi, Kärsämäki)
- **Nyctegretis lineana**
1 ex.; Om: Lohtaja, Vattajanniemi; 711:32; 6.–13.8.2007; M. Ahola
- **Euzophera pinguis**
18 exx.; Al: Finström; 2007; M. Östman
- 6 exx. yhteensä N:n alueelta (Tammisaari, Inkoo, Kirkkonummi, Helsinki)
- **Saurophera cinerosella**
1 ex.; N: Espoo, Överby; 6664:372; 5.–14.6.2007; T. Koskinen
- **Phycitodes maritimus**
5 exx.; Kb: Ilomantsi, Nehvonniemi; 693:71; 2.–14.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Phycitodes albatellus**
1 ex.; Ks: Kuusamo, Oulanka Isoniemi; 736:60; 21.7.2007; P. Tokola
- **Phycitodes lacteellus**
1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 09.2007; J.-P. & P. Kaitila
- **Scoparia basistrigalis**
2 exx.; N: Hanko; 664:28; 07.2007; SIP Haapala
- **Scoparia pyralella**
1 ex.; Kb: Liperi; 692:63; 25.–30.6.2007; A. Karhu & T. Sallinen
- **Eudonia pallida**
1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 21.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Eudonia lacustrata**
1 ex.; Ok: Paltamo, Melalahti; 7145:532; 16.–23.7.2007; R. Leinonen
- **Calamotropha paludella**
1 ex.; St: Pori, Reposaaari; 684:20; 6.–8.8.2007; T. Aaltonen
- 1 ex.; St: Nakkila; 681494:23378; 11.8.2007; A. Virtanen
- 1 ex.; Sa: Imatra; 678:59; 3.8.2007; E. Hujanen
- **Schoenobius gigantellus**
1 ex.; Oa: Mustasaari, Haraskär; 703:20; 12.–13.8.2007; N. Hellberg
- **Donacaula forcifella**
1 ex.; St: Pori, Metsämaa; 683:21; 7.7.2007; T. Aaltonen
- 1 ex.; St: Pori, Reposaaari; 684:20; 6.–8.8.2007; T. Aaltonen
- 5 exx.; Tb: Jyväskylän mlk, Väinölä; 6902:439; 4.–26.7.2007; T. Kumpulainen
- **Euchromius ocellus**
14 exx. yhteensä N:n alueelta (Hanko, Kirkkonummi, Helsinki, Sipoo, Porvoo, Pernaja)
- 16 exx. yhteensä Ka:n alueelta (Virolahti)
- 1 ex.; Sa: Imatra; 678:59; 08.2007; SIP Haapala
- 2 exx.; Sa: Valkeala; 675:49; 16.8.2007; T. Mäkinen
- 3 exx. yhteensä Kb:n alueelta (Liperi, Tohmajärvi)
- **Catoptria permiaca**
1 ex.; Sa: Lappeenranta; 07.2007; P. Malinen
- **Catoptria verella**
5 exx.; Kb: Tohmajärvi; 689:67; 15.–27.7.2007; A. Karhu
- **Crambus silvellus**
1 ex.; Kb: Kitee; 13.–14.8.2007; J.-P. Kaitila
- **Loxostege turbidalis**
5 toukkaa; Ka: Virolahti; 08.2007; T. Hirvonen
- 100 toukkaa; Ka: Anjalankoski; 08.2007; P. & T. Hirvonen
- 10 toukkaa; Ka: Anjalankoski, Kaipiainen; 675:50; 24.8.2007; P. Välimäki
- **Loxostege ephippialis**
1 ex.; Le: Enontekiö, Saana; 767:25; 4.7.2007; K. Nordell
- 1 ex.; Le: Enontekiö; 767:26; 07.2007; J. Murtosaari & P. Mäntynen
- **Heliothela wulfeniana**
1 ex.; N: Espoo; 668:37; 08.2007; S. Matilainen
- **Pyrausta cingulatus**
2 exx.; Sb: Vieremä, Hällämönharju; 709:49; 9.–11.7.2007; R. Leinonen
- 8 exx.; Kb: Kontiolahti; 694:65; 14.6.2007; J. Kettunen
- 1 ex.; Oba: Muhos, Rokua; 716:47; 3.7.2007; R. Leinonen
- **Pyrausta sanguinalis**
1 ex.; Ka: Virolahti; 671:53; 08.2007; SIP Haapala
- **Metaxmeste schrankiana**
10 exx.; Ok: Suomussalmi, Vääränaho Tuomela; 7216:610; 3.6.2007; R. Leinonen
- **Evergestis aenealis**
1 ex.; Obb: Tornio; 730:37; 4.7.2007; P. Välimäki
- **Sitochroa palealis**
3 exx. yhteensä N:n alueelta (Hanko, Siuntio, Kirkkonummi)
- **Sitochroa verticalis**
1 ex.; Kb: Ilomantsi, Tuohivaara; 694:70; 19.–20.7.2007; T. & S. Mutanen
- **Ostrinia nubilalis**
36 exx. yhteensä N:n alueelta (Tammisaari, Siuntio, Kirkkonummi, Vantaa, Sipoo, Porvoo, Pernaja). Kaikkia havaintoja ei varmaankaan ilmoiteta.
- 1 ex.; Sa: Kouvola; 675:48; 8.–13.6.2007; A. Uusimäki
- 1 ex.; Sa: Imatra; 678:59; 06.2007; SIP Haapala
- **Anania sp. nr. verbascalis**
1 ex.; Ab: Bromarv; 6659:278; 10.–16.8.2007; H. Koski
- **Udea lutealis**
1 ex.; Lkoc: Kolar; 7469:360; 6.–13.8.2007; M. Mutanen
- **Paratalanta hyalinialis**
1 ex.; N: Pernaja; 669:45; 11.–15.6.2007; I. Kontuniemi
- N: Tammisaari, Centrum; 6657:302; 25.6.–1.7.2007; Lagercrantz & E. M. & L. Laasonen
- **Perinephela lancealis**
1 ex.; Ka: Ylämaa; 674:55; 10.–17.7.2007; H. Koski
- 1 ex.; Kb: Liperi; 6941:610; 13.–15.7.2007; A. Karhu
- **Agrotera nemoralis**
1 ex.; N: Hanko, Tvärminne; 664:29; 30.5.–12.6.2007; J. Kullberg
- 1 ex.; N: Hanko; 664:28; 4.–12.6.2007; C. Hublin & M. Landtman

Lähteet:

- Arenberger, E. 2002: Pterophoridae II. — *Teoksessa*: Gaedike, R. (toim.). *Microlepidoptera Palaearctica* 11. Goecke & Evers, Keltern. 287 s.
- Arenberger, E. 2005: *Microlepidoptera Palaearctica* 12: Pterophoridae 3. Platyptiliinae: Platyptiliini: Stenoptilia. 191 s.
- Elsner, G., Huemer, P. & Tokar, Z., 1999: Die Palpenmotten (*Lepidoptera, Gelechiidae*) Mitteleuropas. Bratislava. 208 s.
- Gielis, C. 1996: Pterophoridae. — *Teoksessa*: Huemer, P., Karscholt, O. & Lyneborg, L. (toim.): *Microlepidoptera of Europe* 1: 1–222.
- Gustafsson, B. 2008: Svenska fjärilar (*Lepidoptera*). [www-dokumentti]. Päivitetty 27.10.2008. http://www2.nrm.se/en/svenska_fjarilar/svenska_fjarilar.html
- Harper, M. W., Langmaid, J. R. & Emmet, A. M. 2002: *Oecophoridae*. — *Teoksessa*: *The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Volume 4 (part 1): Oecophoridae — Scythridi-*

dae. Harley Books, Colchester. 326 s.

- Hultén, E. 1971: Atlas över växternas utbredning i Norden. - 2:a uppl. Generalstabens litografiska anstalts förlag, Stockholm.
- Hultén, E. & Fries, M. 1986: Atlas of North European vascular plants: north of the Tropic of Cancer I–III. — Koeltz Scientific Books, Königstein.
- Ivinkis, P. 2004: *Lepidoptera of Lithuania. Annotated catalogue*. Vilnius. 283 s.
- Jürivete, U. 2005: Uutest pisiibliikatest (*Microlepidoptera*) Eesti faunas aastal 2004. — *Lepinfo* 16: 10–17.
- Jürivete, U. 2007: Eesti faunale uutest pisiibliikatest (*Microlepidoptera*) aastal 2005. — *Lepinfo* 17: 6–15.
- Kaitila, J. 2007: Mysterinen tuholaisperhonen kotiutui Suomeen. *Lenninsiipi* 4: 15. (Verkkolehti <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=77932&lan=fi>)
- Karsholt, O. & Nieuwerkerken, E. J. van (toim.) 2004: *Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea version 1.1*, <http://www.faunaeur.org>

Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2001: Suomen perhosten luettelo — Checklist of Finnish Lepidoptera. — *Sahlbergia* 6: 45–190.

Kullberg, J. 2004: Suomen perhosten luettelo — Checklist of Finnish Lepidoptera. [www-dokumentti]. Päivitetty 1.7.2008 [viitattu 25.11.2008]. <http://www.fmnh.helsinki.fi/elainmuseo/hyonteiset/perhoset/index.htm>

Palm, E. 1989: *Nordeuropas Prydvinger (Lepidoptera: Oecophoridae)*. Danmarks Dyreliv 4. — Fauna Bøger, København. 247 s.

Piskunov, V. I., 1981: *Gelechiidae*. — *Teoksessa*: Zagulajev, A. K. (toim.): (Keys to the Insects of European Part of USSR. Lepidoptera). Leningrad, Nauka, 4 (2): 659–748. (venäjäksi)

Razowski, J. 2002: *Tortricidae of Europe, Vol. 1. — Tortricinae and Chlidanotinae*. Frantisek Slamka, Bratislava. 247 s.

Svensson, I. 2006: *Nordens Vecklare. The Nordic Tortricidae (Lepidoptera, Tortricidae)*. Entomologiska Sällskapet.

Grapholita discretana (Wocke, 1861) (Tortricidae) löytyi uudelleen Suomesta

Kari Nupponen¹ & Hannu Koski²

Kirjoittajien osoitteet — Authors' addresses:

¹Merenneidontie 19 D, FI-02320 Espoo;
kari.nupponen@faunatica.fi

²Maaniituntie 14 B, FI-01900 Nurmijärvi;
hkoski@kolumbus.fi

Elintavat ja havaintohistoria

G. discretana toukkia ei ole Suomesta koskaan löydetty, mutta ulkomaisten tietojen perusteella toukka elää loppukesällä humalan (*Humulus lupulus*) varren sisällä (Kuznetsov, V. I. 1989, Svensson 1993, Razowski 2001). Suomessakin ravintokasvi on mitä ilmeisimmin humala, koska lajia on havaittu vain runsaasti humalaa kasvavilla paikoilla. Parhaita elinympäristöjä lienevät lämpimät, puoliavoimet lehtometsän

reuna-alueet, joissa kasvaa suuria humalaköynnöksiä. Ulkomailla parhaat paikat sijaitsevat usein pienilmastoltaan edullisissa jokivarsissa (K. Nupponen, omat havainnot). Laji suosii suuria humalaköynnöksiä kasvavia paikkoja, mikä johtunee toukan elintavoista — pienikokoisten kasvien varret eivät yksinkertaisesti ole toukalle riittävän tilavia.

G. discretana on luokiteltu Suomesta hävinneeksi (RE) lajiksi (Rassi ym. 2001). Vanhoja esiintymiä tunnetaan Varsinais-Suomesta Lohjanjärven ympäristöstä, joiden lisäksi tiedetään vain yksi erillislöytö Ta Forssasta vuodelta 1967. Ab Lohjan — Karjalohjan alueella lajilla oli aiemmin ainakin kolme erillistä esiintymää (H. Krogerus, suull. tieto), mutta viimeiset havainnot ovat tiettävästi vuodelta 1976. Vielä 1960-luvulla laji oli runsas parhaassa esiintymispaikassaan Karjalohjan Härjänvatsassa. Kahden muun esiintymispaikan tarkka sijainti ei ole tiedossa, mutta

toinen on oletettavasti sijainnut Lohjanjärven länsipuolella ja toinen Karkalinnien rannalla, ei kuitenkaan nykyisen luonnonpuiston alueella. Näistä jälkimmäinen esiintymä lienee tuhoutunut mökkirakentamisen seurauksena (H. Krogerus, suull. tieto).

Harry Krogeruksen (suull. tieto) mukaan Härjänvatsan lehtorinteen alaosa oli 1960-luvulla huomattavan avoin. Matalaa pensaikkoa oli leveällä (20 m) vyöhykkeellä, jossa kasvoi matalaa tuomea ja runsaasti humalaa. Runsaimmillaan *G. discretana* oli 1960-luvulla ja 1970-luvun alkuvuosina, jolloin lajia havaitsi melko helposti parveilemassa ilta-auringossa. 1980-luvun loppupuolella kyseinen alarinne oli jo melko umpeutunut, mutta humalaa esiintyi vielä kohtalaisesti, muistikuvan mukaan ehkä 20–30 suurta yksilöä (K. Nupponen, oma havainto).

Karjalohjan Härjänvatsan Pellin lehtorinteen luonnonsuojelualueella sijait-

Grapholita discretana (Wocke, 1861) (Tortricidae) rediscovered

Larva of *G. discretana* feeds inside the stalk of *Humulus lupulus* (Kuznetsov, V. I. 1989, Svensson 1993, Razowski 2001). Known occurrences around Lake Lohjanjärvi have disappeared either due to overgrowing (Fig. 1) or building of formerly inhabitable patches. Accordingly, *G. discretana* is classified as regionally extinct in Finland based on IUCN criteria (Rassi ym. 2001). The species was found anew in 2006 from two new localities — Ab Lohja (J. Lindén, pers. comm.) and N Nurmijärvi (H. Koski vid & leg.).

100 specimens were observed in Nurmijärvi between June 11 and June 15. Obviously the flight period of *G. discretana* is quite short because the season ended already by June 21. Individuals were sedate in the day time, but in the evenings they buzzed actively around host plants. Moths stayed very close to *Humulus* growths all the time, and when disturbed they flew quickly among leaves.

In Nurmijärvi, host plants grow on a sunny south-facing slope. In that sense, the habitat resembles the former localities around Lake Lohjanjärvi. It seems that *G. discretana* is extremely vulnerable to overgrowing. For example, a population with the highest density among the known former populations became extinct most probably already in late 1970's, although the host plant was still present in nontrivial numbers in late 1980's. Fortunately, overgrowing of the habitat has been prevented by agricultural activities in Nurmijärvi.

Grapholita discretana (Wocke, 1861) (Tortricidae) återfunnen i Finland

Larven av *G. discretana* lever inne i stjälken av *Humulus lupulus* (Kuznetsov, V. I. 1989, Svensson 1993, Razowski 2001). De kända förekomsterna kring Lojosjön har försvunnit antingen på grund av igenväxning (Fig. 1) eller byggnadsverksamhet på de platser där arten tidigare förekom. Följaktligen har *G. discretana* klassats som försvunnen i Finland enligt IUCN:s kriterier (Rassi et al. 2000). Men år 2006 hittades arten på nytt på två lokaler: Ab Lojo (J. Lindén, pers. comm.) och N Nurmijärvi (H. Koski vid & leg.).

100 exemplar observerades i Nurmijärvi mellan den 11 och 15 juni. Uppenbarligen är flygtiden hos *G. discretana* rätt kort eftersom den befanns vara slut redan den 21 juni. De observerade exemplaren var inaktiva under dagtid, men på kvällarna svärmade de kring *Humulus*-värdväxterna. Fjärilarna höll sig hela tiden mycket nära värdväxterna och då de blev störda gömde de sig snabbt bland bladen.

I Nurmijärvi växer värdväxten på en solig sydsluttning. I detta avseende liknar habitatet de tidigare förekomstplatserna kring Lojosjön. Det verkar som om *G. discretana* är extremt sårbar mot igenväxning. Exempelvis försvann den population som hade den största individtätheten högst sannolikt redan i slutet av 1970-talet, fastän värdväxten ännu i slutet av 1980-talet förekom i ovanligt stora mängder. Lyckligtvis har igenväxning av livsmiljön i Nurmijärvi förhindrats genom aktivt jordbruk.

KUVA 1. Karjalohjan Härjänvatsan lehtorinne tarjoaa lahoppuilla elävälle hyönteislajistolle hyvän elinpaikan, mutta *G. discretana*n kannalta kohde on menettänyt merkityksensä.

sevan vanhan esiintymispaikan nykytila tarkistettiin vuonna 2006 (lupapro. UUS-2006-L-346-259). Suojelualueen reheväsä itäosassa oli suuria pähkinäpensaita, mutta länsiosa oli kuusivaltainen ja kenttäkerroksessa kasvoi runsaasti mm. jänönsalaattia (*Mycelis muralis*). Etelän- ja lounaanpuolelta lehtorinne rajoittuu peltoaukeaan. Lehtorinteen eteläreuna on umpeutunut tuomien ja kuusten kasvetta eikä humalaa enää esiinny lainkaan. Matalakasvuisten reuna-alueen häviäminen korkean kasvillisuuden myötä estää ilta-auringin paistamisen entisen humalakasvuston alueelle, ja lajin elintila lienee loppunut jo ennen ravintokasvin häviämistä. Nykyisellään lehtorinne tarjoaa lahoppuilla elävälle hyönteislajistolle hyvän elinpaikan, mutta *G. discretana*n kannalta kohde on menettänyt merkityksensä (Kuva 1).

Uudet havainnot

Vuonna 2006 *G. discretana* tavattiin uusista esiintymispaikoista Lohjalla (J. Lin-

dén, suull. tieto) ja N Nurmijärvellä (H. Koski, vid & leg.). Lohjan uusi esiintymä sijaitsee kesäasunnon avointa pihamaata reunustavalla aidalla kasvavissa humalissa (J. Lindén, suull. tieto). Nurmijärven esiintymän ympäristö on vanhaa maatalousympäristöä. Alueen humalakasvustot kasvavat etelään aukeavalla lämpimällä ja avoimella mäenrinteellä, johon aurinko paistaa esteettömästi lähes koko päivän. Alueella on säilynyt vanhoja kirsikkapuita, joiden runkoja ja oksistoja pitkin humalakasvustot levittäytyvät noin kolmen aarin kokoisella alueella. Kokonaisuudessaan Nurmijärvenkin perhospopulaatio elää sangen rajatulla ja pienellä alueella, osittain hyvin pienten humalakasvustojen muodostamilla laikuilla. Ihmistoiminnan ansiosta alue on kuitenkin pysynyt avoimena eikä välitöntä uhkaa esiintymän häviämislle umpeenkasvun seurauksena ollut ainakaan ensihavainnon aikoihin havaittavissa.

11.6. Nurmijärvellä havaitut ensimmäiset yksilöt olivat poikkeuksetta erittäin hyväkuntoisia, mutta jo 15.6. selväs-

ti kuluneempia. Ilmeisesti laji lentää ainakin hyvien olosuhteiden vallitessa sangen lyhyen aikaa, sillä 22.6. ei havaittu enää yhtään yksilöä. Perhosia havainnottiin useana eri vuorokauden aikana aamu kahdeksan ja ilta yhdeksän välillä aurinkoisissa ja lähes tuulettomissa olosuhteissa. Aamupäivällä ja iltapäivällä perhoset lensivät rauhallisesti humalakasvustojen ympärillä ja useita yksilöitä nähtiin istuvan ravintokasvin lehdistä. Illalla perhoset lensivät aktiivisemmin ja havaittu yksilömäärä oli suurempi. Perhoset pysyttelivät tiiviisti ravintokasvinsa lähetyillä eikä yhtään yksilöä havaittu muutamaa metriä kauempana humalakasvustoista. Häirittynäkin perhoset etsiytyivät heti lähetyillä sijaitsevien kasvustojen suojiin. Uudetkin havainnot tukevat aiempaa käsitystä avoimia humalakasvustoja vaativasta ja parhaiten iltapuolella havainnoitavasta perhosesta.

Lähteet

Kuznetsov, V. I. 1989: Family Tortricidae (Olethreutidae, Cochyliidae). – Teoksessa G. S. Medvedev (toim.): Keys to the Insects of the European Part of the USSR Vol. 4, Lepidoptera, Part I. — E. J. Brill, Leiden

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. — Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Razowski, J. 2001: Die Tortriciden (Lepidoptera, Tortricidae) Mitteleuropas. Bratislava.

Svensson, I. 1993: Fjärilkalender. Kristianstad.

(f, 15 mm)

Grapholita discretana
(Wocke, 1861)

Ulkonäkö: Siipiväli 13–18 mm. Etusiivet pohjaväriiltään ruskeat, tyviosasta kalpeamat. Kostaaliviirut siiven tyvipuoliskolla ruskeat, vain aavistuksen pohjaväriä vaaleammat. Siiven kärkipuoliskon kos-

taaliviirut valkoiset. Pohjaväriiltään okran ruskeassa siipipeilissä selvät tummat täplät. Siiven kärkiosassa okran tai ruosteen ruskeita, pohjaväriä vaaleampia suomuja. Dorsaalitäplä muodostuu kahdesta erillisestä lievästi kaartuvasta kerman valkeasta juovasta. Takasiivet yksivärisen ruskeat.

Uhanalaisuus: Hävinnyt (RE) / äärimmäisen uhanalainen (CR)

Ravintokasvi: Humala (*Humulus lupulus*)

Elintavat: Ulkomaisten tietojen perusteella toukka elää loppukesällä humalan tyviosissa varren sisällä. Parhaita elinympäristöjä lienevät lämpimät, puoliavoimet ja ”viidakkomaiset” metsän reunit, joissa kasvaa suuria humalaköynnöksiä. Aikuisvaihe on ilmeisen lyhyt ja ajoittuu

Suomessa kesäkuun ensi kolmannekselle. Aikuiset ovat aktiivisimmillaan (parveilevat) ilta-auringossa, mutta ovat havaittavissa humalakasvustoissa pitkin päivää.

Levinneisyys: Länsi- ja Keski-Euroopasta Etelä-Skandinaviaan ja Baltiaan. Idässä Kaukasukselle ja Länsi-Siperiaan. Suomessa vanhoja esiintymiä tunnetaan Varsinais-Suomesta Lohjanjärven ympäristöstä (erillislöytö Etelä-Hämeestä 1967), mutta niiden viimeiset havainnot lienevät vuodelta 1976. Elinympäristöjen umpeenkasvu ja rakentaminen on hävittänyt vanhat esiintymispaikat. Vuonna 2006 laji tavattiin uusista esiintymispaikoista Varsinais-Suomesta ja Uudeltamaalta.

Panu Välimäki

Elachista ornithopodella (Frey, 1859) (Elachistidae) löytyi uudelleen Suomesta

Reijo Siloaho¹, Esko Saarela² & Leo Sippola³

R. SILOAHO

Elachista ornithopodella f, e larva.
(Toukka 26.5.2007 sormisaralla,
Carex digitata)

Kirjoittajien osoitteet — Authors' addresses:

¹Marjaskorinkuja 1, FI-51200 Kangasniemi

²Aaltosenkatu 49 E 73, FI-33500 Tampere

³Ratsutilantie 4 E, FI-33960 Pirkkala

Esiintyminen ja havaintohistoria

Elachista ornithopodella (Frey, 1859) on kansainvälisesti harvinainen hitukoilaji (Elachistidae), joka tunnetaan Sveitsistä, Italiasta, Saksasta, Tšekin tasavallassa, Romaniasta ja Suomesta (Fauna Europaea Web Service 2008). Lisäksi Suomen luonnontieteellisen keskusmuseon kokoelmiin on sijoitettuna N. Kanervan vuonna 1930 Venäjän-Karjalasta KI Sortavalasta keräämät kaksi yksilöä (1 m ja 1 f) (Lauri Kaila, tiedonanto). Ensimmäisen ja tähän asti ainoan nykysuomesta kerätyn yksilön löysi H. Hrogerus Ab Lohjalta Karkalinniemen luonnonpuistosta vuonna 1938. Suomessa laji on luokiteltu puutteellisesti tunnetuksi (DD) (Rassi ym. 2001). *E. ornithopodellan* tyyppiyksilöt (Zürich, Sveitsi v.1858) on kasvatettu räpyläsaralla (*Carex ornithopoda* Willd.) (Traugott-Olsen & Schmidt Nielsen 1977), jonka levinneisyys ulottuu Ruotsissa ja Norjassa Keski-Lapin tasalle (Anderberg & Anderberg 2004), mutta Suomessa lajia tavataan harvinaisena vain Ahvenanmaalla (Hämet-Ahti ym. 1998).

Olimme yhdessä keräämässä *Elachista*-toukkia Sa Kangasniemellä huhtikuun lopulla 2007. Erityisen kiinnostuksen kohteena olivat saroilla elävät lajit, sillä olihan vastikään Pirkanmaalta löytynyt jalkasaralla (*Carex pediformis* ssp. *rhizodes*) elävä tieteelle kuvaamaton *Elachista*-laji. Sormisaralla (*Carex digitata*) löytyi pieniä meille ennestään tuntemattomia keltaisia toukkia. Kasvatus onnistui vielä samana kesänä ja perhosten todettiin kuuluvan lajiin *Elachista ornithopodella* (lajimäärittäminen varmistanut L. Kaila *) (Kuva 1). Havainto oli läpimurto lajin biologian

selvittämiselle Suomessa. Keväällä 2008 löysi Jukka Tabell Ta Hartolasta kaksi lähekkäistä, hyvin pienialaista *Elachista ornithopodella* -esiintymää suppakuoppien kuusikkorinteiltä. N Vantaan Keimolasta on lisäksi ilmoitettu yksi kasvatettu naarasyksilö (Jari Junnilainen leg. & coll.).

Elachista ornithopodella elää Suomessa varjoisissa metsissä

Elachista ornithopodella elää Suomessa sormisaralla (*Carex digitata* L.). Elinympäristöt ovat varjoisia tai puolivarjoisia kuusi- ja sekametsiä, joihin liittyy usein lähistöllä pohjavesivaikutusta (vrt. Keski- ja Etelä-Euroopan elinympäristöt, jotka voivat olla jopa paahteisia kalkkisteppyjä). Lohjan yksilö löytyi v.1938 lähteikköiseltä lehtoalueelta. Kangasniemen esiintymät ovat sirpaloituneita ja pienia-

laisia, vain muutaman aarin kokoisia ja ne sijaitsevat useimmiten jonkin pienen kumpareen tai penkan itä- tai pohjoispuolen rinteessä. Uusia pikkulaikkuja löytyi edelleen keväällä 2008 suoritetuilla maastokäynneillä (RS, LS ja J. Tabell). Näissä paikoissa näyttää olevan tyypillisesti myös auringon suoralta paahteelta suojaavia sammaloituneita kivenlohkareita. Parhaissa paikoissa on rehevyyttä, jopa lehtomaisuutta ja niissä kasvaa mm. metsälehmusta (*Tilia cordata*), lehtokuusamaa (*Lonicera xylosteum*) ja herukoita (*Ribes* spp.). Toistaiseksi tunnetuin pääesiintymä valitettavasti tuhoutui sitä suojaan vanhan kuusikon päätehakkuun seurauksena (Kuva 2). *E. ornithopodellan* tunnetut nykyesiintymät sijaitsevat talousmetsissä (Kuva 3), ja siten ne ovat alttiina metsätaloustoimenpiteiden haittavaikutuksille. Lajin esiintymiä tulisi aktiivisesti etsiä lisää, koska lajin puuttuvan uhanalaisluo-

R. SILOAHO

KUVA 2. *E. ornithopodellan* esiintymä rehevässä sekametsässä tuhoutui suojaavan kuusikon päätehakkuun seurauksena.

* *E. ornithopodellan* genitaalipiirroksat löytyvät kirjasta The Elachistidae (Lepidoptera) of Fennoscandia and Denmark.

KUVA 3. *E. ornithopodellan* elinympäristö puolivarjoisen kumpareen itäreunan kuusikossa (harvennushakatussa) on altis metsätaloustoimenpiteiden haittavaikutuksille.

kituksen seurauksena esiintymiä ei nykytilanteessa käytännössä voida tehokkaasti suojella.

***Elachista ornithopodellan* toukka on erotettavissa lähilajien toukista**

Naaras munii sormisaran lehden yläpinnalle munan noin 3–5 cm lehden kärjestä, yhden kullekin lehdelle. Toukan alkumiina on kapea ja seurailee lehden reunaa lehden kärkeen saakka. Keskenkasvuinen pikkutoukka talvehtii miinassaan (syksyllä sisälle otettuna toukka kasvaa nopeasti ja kehittyy suoraan aikuiseksi, samoin

kuin kevätpiipolla elävä lähilaji *Elachista trapeziella*). Keväällä toukka jatkaa kovertamista lehden kärjestä alaspäin. Tuore syöntijälki on poutasäällä valkoinen ja helppo huomata. Vaikka toukka miinaa pääsääntöisesti koko lehden leveydeltä, miinan keskellä on usein havaittavissa pieni sormimainen uloke. *E. ornith-*

***Elachista ornithopodella* (Frey, 1859) (Elachistidae) rediscovered**

Elachista ornithopodella (Fig. 1) is a rare species, which has been reported from Switzerland, Italy, Germany, Czech Republic, Romania and Finland (Fauna Europaea Web Service 2008). An additional record of the species is from North-western Russia in 1930 (L. Kaila, pers. comm.). The only specimen reported from Finland was collected already in 1938 by H. Krogerus from *Ab Lohja*. *E. ornithopodella* is known to feed only on *Carex ornithopoda* (Traugott-Olsen & Schmidt Nielsen 1977), which has only a few localities in South-western archipelago (Hämet-Ahti ym. 1998). In late April 2007, we found several *E. ornithopodella* larvae on *Carex digitata* in *Sa Kangasniemi*. Afterwards, the species has been recorded from several places.

Unlike in central and southern Europe, *E. ornithopodella* prefers shady spruce forests and mixed forests characterised by moist ground layer with a thick layer of various mosses in Finland. The best habitats resemble broad-leaved forests with such plants as *Tilia cordata*, *Lonicera xylosteum* and *Ribes* spp. Even in larger stands, the species inhabits only a very small area — a few hundred square

meters at maximum.

A female lays her eggs singly on *Carex digitata*. Females seem to prefer relatively small shoots that grow in shady and sheltered places. The eggs are deposited on the upper side about 3–5 cm away from the tip of the leaf. Early mine follows leaf margin until the tip of the leaf. Neonatal larva over-winters in its mine, and starts feeding again in spring from the tip towards the base of the leaf. We have discovered larvae from late April to early June. In spring, whitish and thus detectable mine becomes as broad as the leaf larva is feeding on. There are also other *Elachista* species feeding on *C. digitata*, but they can be separated from *E. ornithopodella* by external appearance or behaviour. Larva of *E. ornithopodella* is yellowish and it has only weakly chitinised dorsal sclerite on prothorax, whereas larva of *E. gleichenella* is greyish white with black dorsal sclerite. Larva of *E. occidentalis* feeds from the base towards the tip of the leaf, and is thus separable from both *O. ornithopodella* and *E. gleichenella*. Larva of *E. ornithopodella* pupates on the upper side of the leaf. Pupa is reddish brown and characterised by longitudinal ridges (Fig. 4e).

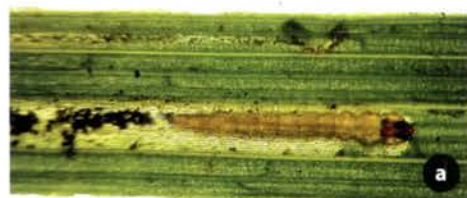
hopodellan kevätmiinoja on löytynyt huhtikuun lopulta kesäkuun ensimmäiselle viikolle. Samalla tavalla sormisaraa miinaavasta *Elachista gleichenellasta* lajin erottaa helposti toukan värin ja niskakilven muodon perusteella. *E. ornithopodellan* toukka näyttää miinassa selvästi keltaiselta, kun taas *E. gleichenellan* toukka vaikuttaa harmaanvalkoiselta. Lisäksi *E. gleichenella* -toukan niskakilpi on musta, kun taas *E. ornithopodellalla* niskakilpi on heikosti kitinisoitunut ja ruskean laikukas. *Elachista occidentalis* -toukat miinaavat sormisaran lehteä tyvestä ylöspäin ja ovat siten erotettavissa kahdesta edellä mainitusta lajista. *E. ornithopodellan* toukan keltainen väri muuttuu sen kasvaessa harmahtavammaksi ja toukassa erottuu heikosti kaksi leveää, harmaata dorsolateraalista pitkittäisjuovaa. Viikkoa ennen kotoitumista toukan dorsolateraaliset juovat muuttuvat voimakkaan punaisiksi. Kotoituminen tapahtuu lehden yläpinnalle ”turvavyörihman” varaan. Kotelon on pitkittäisharjuinen ja väriltään punaruskea, ja siksi helppo huomata lehdeltä. (Kuvat 4a–4e)

E. ornithopodella suosii selvästi pieniä kasviyksilöitä, jotka kasvavat varjoisissa ja suojaisissa maastonkohdissa. Yksittäisiä havaintoja on tosin kivien kyljissäkin kasvavilta sormisaroilta. Samassa kasviyksilössä voi olla 2–4 toukkaa, kukin kuitenkin omassa lehdessään. Jos lehti on pieni, toukka syö sen käytännössä täysin tyhjäksi. Toukan ei ole havaittu vaihtavan lehteä, kuten monien muiden heinillä kovertavien *Elachista*-lajien toukat tekevät. Kasvatus onnistuu yleensä hyvin ja loistattujen toukkien osuus on ollut alhainen.

Ahkerista yrityksistä huolimatta yhtään aikuista ei ole onnistuttu löytämään haavimalla, vaan kaikki nykyiset yksilöt on kasvatettu varhaisemmista kehitysasteista. LS on havainnoinut lajia kasvatusolosuhteissa ja todennut perhosten juokselevan aktiivisesti iltapäivällä, jolloin ne ovat myös paritelleet. Ehkä perhosten luonnossa juoksevat ja hypähtelevät niin matalalla sammalikon pinnassa olevilla sormisaran lehdeillä, että niitä on vaikea tavoitella.

Lähteet

- Anderberg, A. & Anderberg, A.-L. 2004: Den virtuella floran [www-dokumentti]. Julkaistu 15.11.2004 [viitattu 28.11.2008]. <http://linnaeus.nrm.se/flora/mono/cypera/carex/careom.html>
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. — Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki. 656 s.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. — Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.
- Traugott-Olsen, E. & Schmidt Nielsen, E. 1977: The Elachistidae (Lepidoptera) of Fennoscandia and Denmark. — Fauna Ent. Scand., vol. 6.
- Fauna Europaea Web Service 2008: Fauna europaea v. 1.3 [www-dokumentti]. Päivitetty 19.4.2007 [viitattu 24.11.2008]. <http://www.faunaeur.org/>

KUVAT 4a–4e | FIG. 4a–4e

- Pieni toukka lokakuussa 2007
- Pieni toukka huhtikuussa 2007
- Täysikasvuinen toukka toukokuussa 2007
- Kotoitumaan valmistautuva (prepupal) toukka
- Kotelo (Kuva 4a; L. Sippola, 4b–4e; R. Siloaho)

Elachista ornithopodella (Frey, 1859) (Elachistidae) återfunnen i Finlands Natur

Elachista ornithopodella (Fig. 1) är en sällsynt art som rapporterats från Schweiz, Italien, Tyskland, Tjeckien, Rumänien och Finland (Fauna Europaea Web Service 2008). Arten är dessutom tagen i nordvästra Ryssland 1930 (L. Kaila, pers. comm.). Det enda exemplaret i Finland är insamlat redan 1938 av H. Krogerus i Ab Lojo. *E. ornithopodella* är känd för att leva endast på *Carex ornithopoda* (Traugott-Olsen & Schmidt Nielsen 1977) som har endast ett fåtal förekomster i den sydvästra skärgården (Hämet-Ahti et al. 1998). I slutet av april 2007 hittade vi flera larver av *E. ornithopodella* på *Carex digitata* i Sa Kangasniemi. Senare har arten påträffats på flera andra platser.

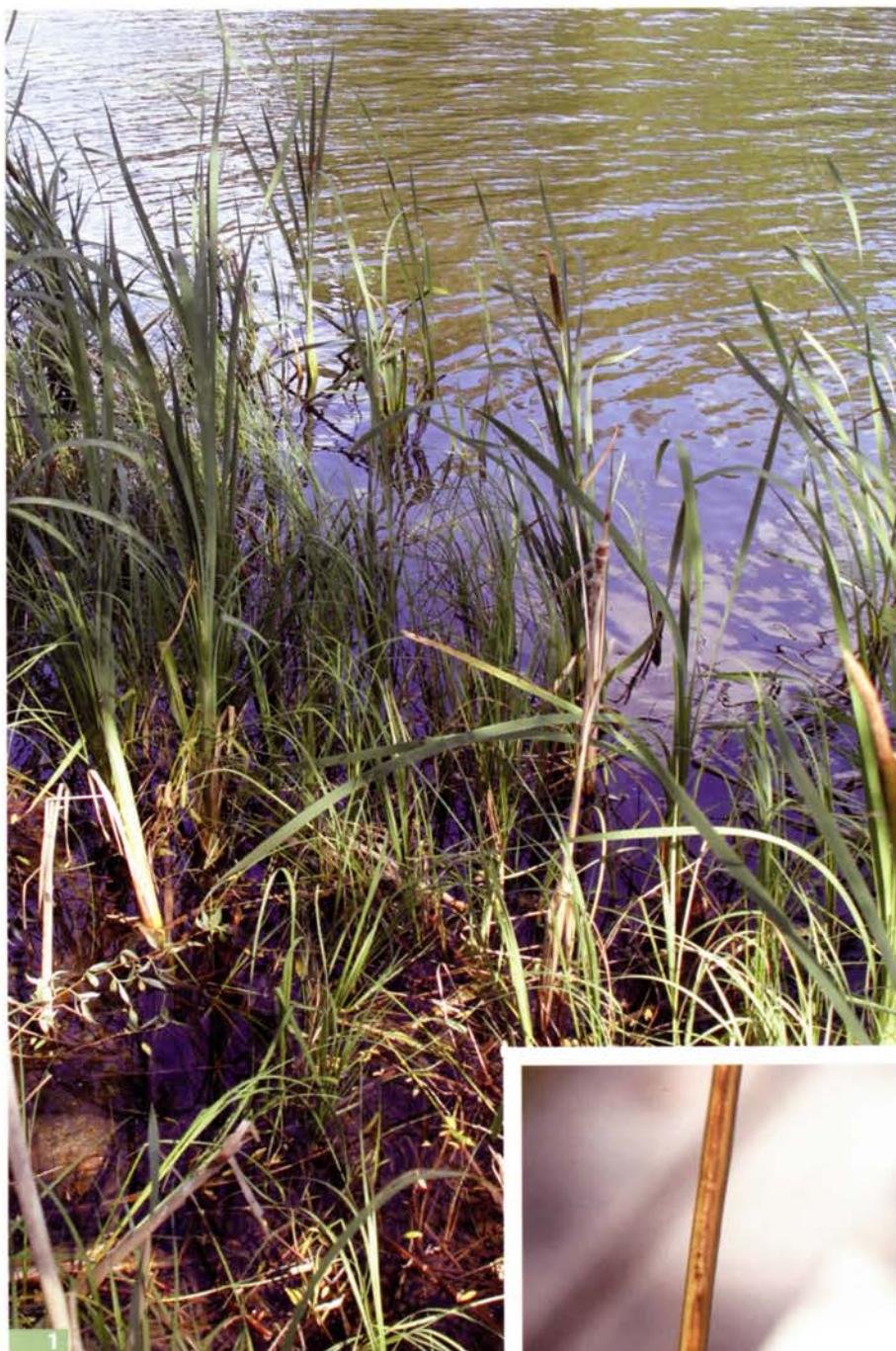
Till skillnad från situationen i Sydeuropa föredrar *E. ornithopodella* skuggiga granskogar och blandskogar som i Finland karaktäriseras av fuktig mark med ett tjockt lager av olika mossor. De bästa livsmiljöerna har lövskogsinslag med *Tilia cordata*, *Lonicera xylosteum* och *Ribes* spp. Också i större bestånd av värdväxten förekommer arten bara på ett litet område som har en yta på högst några hundra meter.

En hona lägger ägg enbart på *Carex digitata*. Honorna verkar föredra relativt små individer som växer på skuggiga och skyddade platser. Äggen placeras på övre sidan av bladen 3–5 cm från bladspetsen. Minan följer till en början bladkanten till bladspetsen. Den halv-vuxna larven övervintrar i sin mina och börjar på våren äta från bladspetsen mot bladbasen. Vi har hittat larver från slutet av april till början av juni. På våren blir minan, som är vitaktig och därmed lätt att upptäcka, lika bred som bladet larven äter på. Det finns även andra *Elachista*-arter som lever på *C. digitata*, men de kan skiljas från *E. ornithopodella* genom sitt beteende eller yttre karaktärer. Larven av *E. ornithopodella* är gulaktig och den har en endast svagt kitiniserad dorsal sklerit på prothorax, medan larven hos *E. gleichenella* är gråaktigt vit med svart dorsal sklerit. Larven hos *E. occidentalis* äter från basen mot spetsen av bladet och kan sålunda skiljas från både *E. ornithopodella* and *E. gleichenella*. Larven hos *E. ornithopodella* förpuppar sig på bladets ovansida. Puppen är rödaktigt brun och har karakteristiska långsgående åsar (Fig. 4e).

Havainnot *Monochroa arundinetellan* (Stainton, 1858) ja *Scrobipalpula diffluellan* (Frey, 1870) (Gelechiidae) elintavoista

Jukka Tabell

KUVA 1 *Monochroa arundinetellan* elinympäristöille yhteinen piirre on vedessä n. 15–30 cm:n syvyydessä kasvavat pullosarat, tosin muutama toukka on löytynyt myös matalammasta vedestä.

KUVA 2 Toukallisen kasvin huomaa uloimmaisen lehden alapinnan ruskeista viirumaisista jäljistä, jotka jatkuvat vedenpinnan alle.

Kirjoittajan osoite — Author's address:

Jukka Tabell
Laaksotie 28, FI-19600 Hartola;
jukka.tabell@phnet.fi

Monochroa arundinetella (Stainton, 1858)

Kesäkuun loppupuolella vuonna 2006 etsin *Elachista*-toukkia Ta Hartolan Tainionvirran sarakasvuistoista. Huomioni kiinnittyi vedessä kasvavien pullosaran (*Carex rostrata*) lehtien *Elachista alpinellan* toukalle ominaisiin vaaleanruskeisiin viiruihin. Vedenpinnan alapuolella viirut vaihtuivat leveämmiksi koverteiksi, ja valoa vasten tarkasteltuna miinoissa näkyi vaaleita perhostoukkia. Toukkien kasvatus onnistui, ja aikuiset oli helppo tunnistaa lajiksi *Monochroa arundinetella* (Kuva 5).

M. arundinetella tunnetaan seuraavista luonnontieteellisistä maakunnista: *Ab*, *N*, *Ka*, *St*, *Ta*, *Sa*, *Kl*, *Sb* ja *Kb* (Kullberg ym. 2008). Lajia on meillä pidetty harvinaisena ja hyvin paikoitaisena, ja siitä tunnetaan uusia löytöjä varsin niukasti. Elintapahavainnot on vieläkin vähemmän, sillä ilmeisesti ainoa toukan ravintokasviviite on vanha kirjallisuustieto meillä harvinaiselta hetesaralta (*Carex acutiformis*) (Kaitila 1996). Näyttää kuitenkin siltä, että *M. arundinetella* lienee ainakin sisämaassa monin paikoin tavattava ja elinympäristöissään runsaana esiintyvä laji. Tähän viittaavat myös Reijo Siloahon löydöt Sa Joutsasta ja Kangasniemeltä, jotka hän teki heti käytyään tutustumassa perhosen elintapoihin Hartolassa.

Elinympäristöjen yhteinen piirre on vedessä n. 15–30 cm:n syvyydessä kasvavat pullosarat, tosin muutama toukka on löytynyt myös matalammasta vedestä (Kuva 1). Koverteita on löytynyt sekä joen- että järvenrantakasvuistoista. Toukallisen kasvin huomaa uloimmaisen lehden alapinnan ruskeista viirumaisista jäljistä (Kuva 2),

Observations on larvae of *Monochroa arundinetella* (Stainton, 1858) and *Scrobipalpula diffluella* (Frey, 1870) (Gelechiidae)

Carex acutiformis has been the only known host plant for *Monochroa arundinetella*, so far (Kaitila 1996). I, however, found larvae on *Carex rostrata* in late June 2006 in Ta Hartola. *M. arundinetella* larvae were later found from Sa Joutsa and Kangasniemi, as well. All larvae have been found from late June to Mid-July. The recent findings suggest that the species is more common and abundant than previously thought.

M. arundinetella prefers aquatic *C. rostrata* shoots, water depth being typically 15–30 cm (Fig. 1). Larvae can be found based on light brown streaks typical for *Elachista alpinella* on the underside of the outermost leaves of *C. rostrata* (Fig. 2). The streaks are generally clearly visible, but sometimes these can be confused with natural leaf damage. Underwater the streak broadens into a long lucid mine, which may run through the whole leaf until it reaches the base of the plant. Sometimes there are several larvae of different sizes in one leaf. Larvae are whitish, and thus quite hard to notice. Full-grown larva clears the frash from a certain stretch of the mine, and pupates into a nearly invisible whitish cocoon.

In September 2004, I found about ten blotch mines of *S. diffluella* on *Erigeron acer* from Ta Heinola. The habitat was a south-facing slope of a relatively small abandoned gravel pit. Even though congeneric *S. psilella* has almost identical life history, it is possible to distinguish the species based on larval behaviour.

S. diffluella larva mines lower leaves of its host plant. The mine is relatively large and almost without frash. The starting point of the mine is typically attached to debris underneath the leaf (Fig. 3a–3b), but unlike *S. psilella*, *S. diffluella* larva does not spin observable silken tube to cover itself. *S. psilella* prefers plants that are growing on bare sand, and larvae are typically found eating leaves that are closest to the ground. Underneath the eaten leaf there is a 2–3 cm long silken web tube covered by sand (Fig. 4a–4b). Identification of the species based on larvae is, however, not always that straightforward. *S. psilella* larvae may sometimes change the leaf it forages on. The secondary mine resembles a lot that of *S. diffluella*, but even in that case finding the primary mine and remnants of the web tube refers ubiquitously to *S. psilella*. If a host plant is not growing on barren ground, *S. psilella* larva may at least occasionally spin the web tube on the upper side of the leaf and cover it with debris instead of sand.

Observationer av levnadssätt hos larver av *Monochroa arundinetella* (Stainton, 1858) och *Scrobipalpula diffluella* (Frey, 1870) (Gelechiidae)

Carex acutiformis har hittills varit den enda kända värdväxten för *Monochroa arundinetella*, (Kaitila 1996). Jag hittade emellertid larver på *Carex rostrata* i slutet av juni 2006 på en lokal i Ta Hartola. Larver av *M. arundinetella* hittades senare även i Sa Joutsa och Kangasniemi. Alla larver hittades från slutet av juni till mitten av juli. De senaste fynden indikerar att arten är allmänare och mer talrik än vad man tidigare ansett.

M. arundinetella föredrar exemplar av *C. rostrata* som växer i vatten med ett djup på 15–30 cm (Fig. 1). Larverna kan hittas utgående från ljusbruna strimmor på undersidan av de yttersta bladen av värdväxten (Fig. 2). De är av samma typ som larver av *Elachista alpinella* lämnar efter sig. Strimmorna är i regel fullt synliga, men ibland kan de förväxlas med naturliga skador på bladen. Under vattnet utvidgas strimmorna till en långsmal tydlig mina, som kan löpa genom hela bladet till växtstjälkens bas. Ibland finns flera larver av olika storlek i samma blad. Larverna är vitaktiga och därigenom rätt svåra att upptäcka. Fullvuxna larver rengör minan på en kort sträcka där den sedan förpuppar sig i en nästan osynlig vitaktig kokong.

I september 2004 hittade jag kring tio fläckminor av *S. diffluella* på *Erigeron acer* i Ta Heinola. Habitatet var en sydslutning vid ett relativt litet övergivet grustag. Även om den närbesläktade arten *S. psilella* har ett nästan identiskt levnadssätt är det möjligt att på basis av larvens beteende skilja arterna åt.

Larver av *S. diffluella* minerar lägre belägna blad av värdväxten. Minan är relativt stor och innehåller nästan ingen avföring. Typiskt är att minans startpunkt är fästad vid förna under bladet (Fig. 3a–3b), men till skillnad från *S. psilella* spinner larven av *S. diffluella* inget rör av silke som skydd. *S. psilella* föredrar växtindivider som växer på bar sand, och typiskt är att larverna hittas ätande på blad som ligger närmast marken. Under de ätna bladen finns ett 2–3 cm långt silkesrör täckt av sand (Fig. 4a–4b). Att identifiera arten på basen av larven är emellertid inte alltid så enkelt. *S. psilella*-larver kan ibland förändra bladet de äter av. Deras sekundära minor liknar mycket de som *S. diffluella* åstadkommer, men även i detta fall avslöjar den primära minan och resterna av spånaden kring röret arten som *S. psilella*. Om en värdväxt inte växer på bar sand, kan larver av *S. psilella* åtminstone sporadiskt spinna ett rör på övre bladovansidan och täcka det med förna istället för sand.

jotka jatkuvat vedenpinnan alle. Pullosaran pystystä kasvutavasta johtuen miinat ovat helposti havaittavia, joskin ne näyttävät usein enemmän tai vähemmän kasvivoitumilta. Veden alla koverre on leveämpi ja läpikuultava, ja se ulottuu lähes kasvin tyveen asti. Samassa lehdesä voi elää samanaikaisesti useita erikoisia toukkia. Toukan vaalean värin johdosta sen havaitseminen koverteesta vaa-

tii tarkkaa ja huolellista tarkastelua. Varsin usein koverteissa elää myös matomaisia, suikertavia toukkia.

Toukka koteloituu koverteeseen vedenpinnan alapuolelle. Kotekokehtoa varten toukka puhdistaa koverteesta noin sentin pituisen kapean alueen, minkä perusteella kotelon paikan voi havaita. Muutoin vaalea kotelohehto on lähes huomaamaton. Vaaleanruskea uloste jää pieniin kasoihin

sekä kehdon ylä- että alapuolelle.

Lajin toukkia on löytynyt juhannuksen paikkeilta heinäkuun puoliväliin. Kasvataminen onnistuu parhaiten koteloista, joita voi löytää heinäkuun aikana. Toukan koverre muistuttaa läheisen *Monochroa suffusellan* luhtavillan (*Eriophorum angustifolium*) lehteen tekemää syönnöstä. *M. suffusella* (Kuva 6) lentää kesäkuussa, ja toukka koteloituu jo loppukeväällä.

KUVAT 3a–3b *Scrobipalpula diffluella* koverre on useimmiten ravintokasvin alalehdillä tai toiseen lehteen kiinnittynyt, ilman silkki- tai hiekkaputkea.

KUVAT 4a–4b *Scrobipalpula psilellan* koverre on useimmiten ravintokasvin hiekkaa vasten olevissa lehdissä. Hiekkasta rakennettu seittiputki näkyy hyvin.

Scrobipalpula diffluella (Frey, 1870)

Scrobipalpula diffluella (kuva 7) ilmoitettiin Suomelle uutena Huemerin ja Karsholtin (1998) vanhan maailman *Scrobipalpula*-lajien revision yhteydessä. Sveitsin Alpeilta kuvattu laji tunnetaan myös Itävallasta, Saksasta, Latviasta, Norjasta ja Ruotsista. Kyseisen artikkelin mukaan lajin toukka tekee läiskämiinoja useiden asterikasvien lehdille — Ruotsissa laji on kasvatettu karvaskallioiselta (*Erigeron acer*). Suomessa *S. diffluella* tunnetaan seuraavista luonnontieteellisistä maakunnista: *Ta*, *Kb*, *Ok*, *Ks*, *Lkor* ja *Le* (Kullberg ym. 2008).

Vuoden 2004 syyskuussa löysin *Ta* Heinolasta kymmenkunta läiskämiinaa karvaskallioiselta. Biotooppi oli pienehkön, umpeutumassa olevan hiekkakuopan eteläänavautuvan rinteän alaosa, yksi koverre löytyi myös läheisen tieleikkauksen päältä. Suurin osa löydetyistä koverteista oli jo tyhjiä, mutta kolmessa oli vielä täysikasvuiselta vaikuttava toukka. Talvehtimaan jätetyistä koteloista kuoriutui kevättalvella *S. diffluella* -pariskunta, yksi kotelo oli puristunut kuoliaaksi hangen alla.

Löydöstä innostuneena kävin vielä samana päivänä etsimässä koverteita myös toiselta hiekanottoalueelta. Löysin muutamien toukkan, joiden elintapa poikkesi edellisistä, ja kasvatuksessa laji varmistui *Scrobipalpula psilellaksi* (kuva 8). Seuraavana vuonna kävin vielä *S. diffluella* -habitaatilla varmistaakseni toteamani elintapaerot. Näyttää siltä, että nämä kaksi toisilleen hyvin läheistä lajia voi tunnistaa ja erottaa jo elintapojensa perusteella.

S. diffluella tekee melko suuren, ulosteista lähes puhtaan koverteen kasvin alalehdille. Koverteen alkupää näyttäisi olevan aina kiinnittyneenä lehden alapuolella olevaan ainekseen, kuten esimerkiksi havunneulaseen, puunlehteen, kaarnanpalaaseen tai useimmiten ravintokasvin toiseen lehteen (Kuvat 3a–3b). Minkäänlaista silkki-/hiekkaputkea en ole havainnut, ja osa koverreista kasveistakin kasvoi jo samaloituneella alustalla.

3a

3b

4a

4b

Sen sijaan löydetyt *S. psilellan* koverteet olivat aina karvaskallioisen hiekkaa vasten olevissa lehdissä. Lehtea varovasti nostettaessa hiekkasta tai pienistä kivistä rakennettu noin kahden — kolmen sentin mittainen silkiputki tuli näkyviin (Kuvat 4a–4b). Varoituksen sana on kuitenkin paikallaan, sillä *S. psilellan* toukka voi siirtyä koverteesta suoraan toiselle lehdelle, jolloin miina muistuttaa erehdyttävästi *S. diffluella* -syömäjälkeä. Hiekkaputki tai sen jäänteet ensimmäisessä koverteessa kuitenkin paljastavat lajin. Tosin Reijo Siloaho on löytänyt *S. psilellan* toukkia siiankärsämöltä (*Achillea millefolium*) paikoilta, joissa paljas hiekka ei ole näkyvillä. Tällöin hiekaton, mutta lehdenhaitu-

la päällystetty silkiputki on sijainnut lehden yläpinnalla lehtiruotia vasten.

Lähteet

Huemer, P. & Karsholt, O. 1998: A review of the Old World *Scrobipalpula* (Gelechioidea), with special reference to central and northern Europe. — *Nota Lepidopterologica* 21: 37–65.

Kaitila, J.-P. 1996: Suomen jäytäkoiden (Gelechioidea) elintavat. — *Baptria* 21: 81–105.

Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2008: Checklist of Finnish Lepidoptera — Gelechioidea. [www-dokumentti]. päivitetty 21.5.2008 [viitattu 11.11.2008]. <http://www.fmnh.helsinki.fi/elainmuseo/hyonteiset/perhoset/2.htm>.

5

Monochroa arundinetella

7

Scrobipalpula diffluella

6

Monochroa suffusella

8

Scrobipalpula psilella

Anacamptis fuscella Eversmann, 1844 (mäkihiilikoi) — toukan morfologia ja elintavat

Matti Ahola¹ & Esko Saarela²

Kirjoittajien osoitteet — Authors' addresses:

¹Metsänreunantie 27 G, FI-85900 Reijjärvi;
e-mail: mj.ahola@kotinet.com

²Aaltosenkatu 49 E 73, FI-33500 Tampere

Johdanto

Anacamptis fuscella Eversmann, 1844 löytyi Suomella uutena lajina *Ta* Lahdesta vuonna 1984 (R. Teriaho leg.). Ensimmäiset yksilöt kasvatettiin, mutta lajia ei heti tunnistettu, vaan se ilmoitettiin ilman lajinimeä (*Anacamptis* sp.). Lajinimi selvitettiin vasta myöhemmin. Kirjoittajista ES kasvatti lajia samana vuonna *Ta* Kuhma-

lahdella. Kummassakin tapauksessa ravintokasvi oli metsäapila (*Trifolium medium*). Myöhemmin ES on kasvattanut lajia myös puna-apilalta (*Trifolium pratense*) sellaisilta paikoilta, joissa toukkia oli runsaasti etenkin metsäapilalla. Joissakin Baptriassa julkaistuissa myöhemmissä tiedonannoissa lajin ravintokasviksi on ilmoitettu niin ikään puna-apila, mutta ilmeisimmin lajin toukat syövät puna-apilaa vain poikkeuksellisesti (ks. myös Kaitila 1996). *A. fuscella* on ilmoitettu havaitun Varsinais-Suomessa (*Ab*), Uudella maalla (*N*) ja Etelä-Hämeessä (*Ta*) (Kullberg ym. 2008).

Tässä artikkelissa kuvaamme *A. fuscellan* toukan habituksen, ketotaksian, suuosat sekä elintavat. Lisäksi vertaamme *A. fuscellaa* muiden saman sukuisten suomalaisten lajien, *A. populella* (Clerck, 1759), *A. blattariella* (Hübner, 1796) ja *A. teme-*

rella (Lienig & Zeller, 1846) toukkiin. Suuosista ja ketotaksiasta esitetään piirroksot.

Toukan kuvaus

Habitus

A. fuscellan toukka muistuttaa väriykseltään suvun muiden lajien toukkia. Muuten kiiltävän mustasta päästä erottuvat väriykseltään poikkeavina pistesilmien yläpuolella sijaitseva ruskea täplä sekä vaalean harmaa päälaki- ja otsanreunasauma. Keskiruumiin ensimmäisen jaokkeen (prothorax) selkäpuolella sijaitsevan pohjaväritään mustan niskakilven läpi kulkee vaalean harmaa hyvin kapea selkäjuova. Prothorax on perusväriykseltään muuten ruskean harmaa, tummempi kuin muu ruumis. Peräkilpi on yleissävyltään

Larva of *Anacamptis fuscella* Eversmann, 1844 — diagnosis with notes on its biology

In this article, external appearance, chaetotaxy, mouthparts and living habits of *Anacamptis fuscella* Eversmann, 1844 larva are described. The larva is compared with those of congeneric *A. populella* (Clerck, 1759), *A. blattariella* (Hübner, 1796) and *A. temerella* (Lienig & Zeller, 1846). Diagnostic features are presented and chaetotaxy and mouthparts illustrated.

Larvae of *Anacamptis* species are distinguishable from other Gelechiidae species by differences in larval morphology. The most obvious difference seem to be that unlike in other Gelechiids, *Anacamptis* larvae have a spiraculum and both SD-setae located within the same pinaculum in the 8th abdominal segment (Figs. 5 and 6). Within the genus, larvae of different species can be divided easily into two different groups. Prothorax of *A. blattariella* and *A. populella* larvae is of similar colour than rest of the body, while in *A. temerella* and *A. fuscella*, prothorax is clearly darker than other body segments (Fig. 7). Larvae of *A. fuscella* are quite easy to separate from congeneric species by their light brownish anal plate and larval host plant, *Trifolium medium*. It should also be noted that in *A. fuscella* D-setae are located within a common pinaculum even in second and third thoracic segment, *A. temerella* larvae having separate pinacula for D1 and D2 in these segments (Figs. 5 and 6).

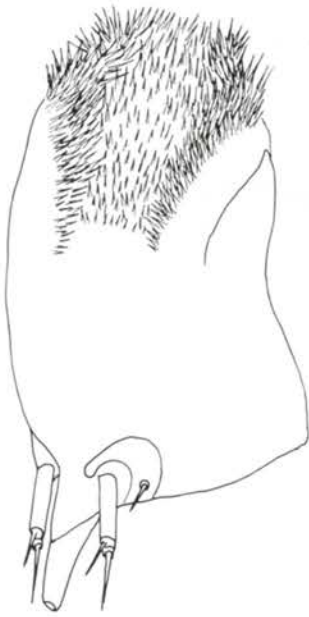

Morfologi och levnadssätt hos *Anacamptis fuscella* Eversmann, 1844

I artikeln beskrivs yttre karaktärer, ketotaxi, mundelar och levnadssätt hos *Anacamptis fuscella* Eversmann, 1844. Larven jämförs med andra arter i samma släkte: *A. populella* (Clerck, 1759), *A. blattariella* (Hübner, 1796) och *A. temerella* (Lienig & Zeller, 1846). Kännetecken presenteras med illustrationer över ketotaxi och mundelar.

Larver inom släktet *Anacamptis* kan skiljas från övriga arter inom Gelechiidae genom olikheter i larvernas morfologi. Den mest uppenbara skillnaden verkar vara att till skillnad från övriga Gelechiidae-arter är hos *Anacamptis*-larverna spiraculum och båda SD-borsten belägna på samma pinaculum på det åttonde segmentet (Fig. 5 och 6). Inom släktet kan larverna av olika arter delas in i två grupper. Prothorax hos larverna av *A. blattariella* och *A. populella* har samma färg som resten av kroppen, medan den hos *A. temerella* och *A. fuscella* är tydligt mörkare än övriga kroppsegment (Fig. 7). Larven av *A. fuscella* är relativt lätta att skilja från andra arter inom släktet genom dess ljusbruna analplåt och larvens värdväxt, *Trifolium medium*. Det bör också noteras att hos *A. fuscella* är D-borsten belägna på en gemensam pinaculum även på andra och tredje segmenten av thorax, medan det hos *A. temerella* finns separata pinacula för D1 och D2 på motsvarande segment (Fig. 5 och 6).

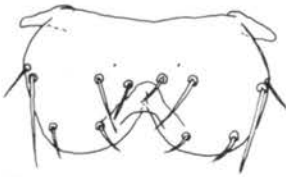

KUVA 1. *A. fuscella* -toukan alahuuli (hypopharynx) päältä, vasemmalta. (Suuosapiirrosten mittakaava 0,1 mm) | **FIG. 1.** Hypopharynx of *A. fuscella* larva (dorso-lateral view). (scale 0.1 mm)

KUVA 2. *A. fuscella* -toukan oikea leuka sisäpuolelta. | **FIG. 2.** Right mandibel of *A. fuscella* larva.

KUVA 3. *A. fuscella* -toukan ylähuuli (labrum) edestä. | **FIG. 3.** Labrum of *A. fuscella* larva (anterior view).

KUVA 4. *A. fuscella* -toukan oikea leukarihma (maxilla) päältäpäin. | **FIG. 4.** Right maxilla of *A. fuscella* larva.

kellan- tai harmaaruskea, mutta sen sivut ovat sukasen SD2 etupuolella kapealti tummanharmaat. Ruumis on muilta osin harmaanvihreä ja tumman harmaanvihreä häipyvä selkäjuova on ainoa pituussuuntainen juova.

mustahko mansetti, rintajalkojen kitiiniosat ovat mustat.

Ketotaksia

Suuosat

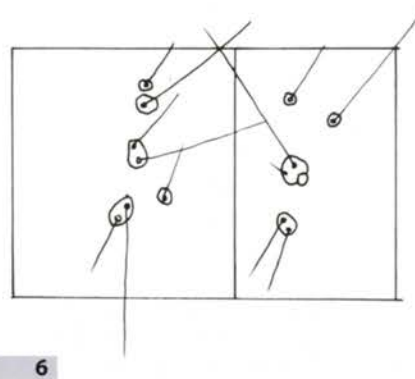
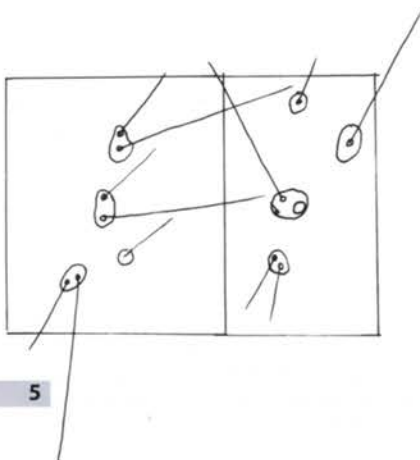
Pään sukaset ovat tavalliset, P2 sijaitsee viistosti P1-sukasen takana, AF-sukaset ovat hyvin lyhyet (<F1, P2, A2 tai L1). A3 ja O2 ovat pään pisimmät sukaset. Prothoraxin sukaset SD1 ja SD2 sijaitsevat niskakilvessä.

Kehruuelin on putkimainen ja suhteellisen lyhyt. Huulirihojen ensimmäinen jaoke (Lp1) on pitkä (n. 4×paksuutensa mitainen), mutta toinen jaoke (Lp2) hyvin lyhyt. Huulirihojen ensimmäinen suka (Lp1) on suhteellisen pitkä, 2/3 toisesta sukasesta (Lp2). Alahuulen (hypopharynx) etuosa on laajalti oaton, takaosan oat pitelevät taaksepäin (Kuva 1). Leuan purureunassa on viisi hammasta, alimmainen pikkuhammas puuttuu, sisäpuolen harjuista kaksi on kehittynyt (Kuva 2). Leukarihojen (maxilla) viimeiset jaokeet ovat pitkät ja hoikat (Kuva 4). Ylähuulen (labrum) lovi on syvä ja terävä (Kuva 3).

Ruumiin sukaset sijaitsevat mustissa tai tummanharmaissa suhteellisen pienissä kitiinitäplissä (pinacula), joista laajimmat ovat takaruumiin 9. jaokeen D2 täplät. Osalla sukasista on yhteinen kitiinitäplä: D1 ja D2 keskiruumiin 3. jaokeessa, SD1 ja SD2 keskiruumiista takaruumiin 8. jaokeeseen, kaikki L-sukaset (L1, L2 ja L3) prothoraxissa ja takaruumiin 9. jaokeessa, L1 ja L2 keskiruumiin 2. jaokeesta (mesothorax) takaruumiin 8. jaokeeseen, SV1 ja SV2 prothoraxissa, SV1 ja SV3 takaruumiin 1. ja 7. jaokeessa sekä vielä SV1, SV2 ja SV3 takaruumiin 2.–6. jaokeissa (Kuva 5). Huokosaukkojen reunat ovat mustat, keskukset harmaan vihreät. Takaruumiin 8. jaokeen huokosaukko sijaitsee kitiinitäplässä, kuten myös sukaset SD1 ja SD2 (Kuva 5). Vatsajalkojen sivuilla on tumman harmaa tai

Toukan elintavat

A. fuscellan toukat käyttävät ravinnokseen pääsääntöisesti metsäapilaa. Toukat elävät yhteenkehärtyjen lehdyköiden muodostaman mytyn sisällä kudospuutuksessa. Toukat syövät lehtiä aluksi kaltaamalla ja myöhemmin tehden niihin reikiä. Toukkia löytyy kesäkuun alkupuolelta heinäkuun alkuun. Löytöpaikat ovat olleet aurinkoisia ja kuivia metsän reunoja, harjun rinteitä, rata- tai tienpenkkoja. *Ta* Valkeakoskella laji esiintyy erittäin runsaana vanhassa somaromontussa.

KUVA 5. *A. fuscella* -toukan keskiruumiin 3. jaokeen (Th3) ja takaruumiin 8. jaokeen (Ab 8) D-, SD- ja L-sukasten sijainti. | **FIG. 5.** Positions of D-, SD- and L-setae on the metathorax and on the 8th abdominal segment of *A. fuscella* larva.

KUVA 6. *A. temerella* -toukan keskiruumiin 3. jaokeen (Th3) ja takaruumiin 8. jaokeen (Ab 8) D-, SD- ja L-sukasten sijainti. | **FIG. 6.** Positions of D-, SD- and L-setae on the metathorax and on the 8th abdominal segment of *A. temerella* larva.

KUVA 7 *A. fuscella* -toukan pää ja keskiruumis sivulta. | FIG. 7 Head and thorax of *A. fuscella* larva (dorso-lateral view).

Anacampsis-suvun lajien toukkien tunnistaminen

Anacampsis-suvun lajit ovat toukkien morfologian perusteella varmuudella tunnistettavissa muista Gelechiidae-heimon kuuluvien sukujen edustajista (Tietolaatikko 1). Tuntomerkit ovat toisaalta hyvin pienet, joten tunnistamisessa joutuu turvautumaan mikroskooppiin. Ilmeisesti helpoin tuntomerkki on takaruumiin 8. jaokkeen huokosaukon sijainti samassa kitiinitäplässä kuin SD-sukaset (Kuvat 5 ja 6). Keskenään suvun toukat näyttävät muodostavan kaksi ryhmää melko helpon habitus-tuntomerkin perusteella (Tietolaatikko 2). *A. fuscellan* ja *A. temerellan* toukkien prothorax on takaruumista selvästi tummempi. Ravintokasvin ja vaalean ruskean peräkilven perusteella *A. fuscellan* toukka on helppo tunnistaa muista Suomessa ta-

vattujen saman sukuisten lajien toukista. Euroopassa esiintyy lisäksi *A. trifoliella* (Constant, 1890), jota on tavattu Ranskassa ja Sveitsissä (Karsholt & Razowski, 1996). Nimestä päätellen kysymyksessä on laji, jonka toukat syövät *A. fuscella* -toukkien tapaan myös apilaa, mutta tarkempaa tietoa *A. trifoliellan* toukasta meillä ei ainkaan toistaiseksi ole.

Kiitokset

Kiitos kommenteista ja ehdotuksista käsikirjoitukseen Marko Mutaselle, Juhani Itämiehelle, Kari Nupposelle ja Jari-Pekka Kaitilalle. Oulun yliopiston eläinmuseo lainasi toukkia tutkimusta varten, mistä olemme kiitollisia.

TIETOLAATIKKO 2

Anacampsis-suvun lajien toukkien määrittyskaava

1. Prothorax muuta ruumista tummempi, sävyltään ruskea

>> 2

— Prothorax muun ruumiin värinen, harmaan vihreä

>> 3

2. Peräkilpi kellanruskehtava, toukka metsäapilalla, keskiruumiin D-sukaset selvästi samassa kitiinitäplässä, selän D-kiitiinitäplät suuret (Ks. kuva 5)

Anacampsis fuscella

— Peräkilpi tummanruskea, toukka pajulla, keskiruumiin D-sukaset erillisissä kitiinitäplissä (joskus epäselvä), täplät pienet (Ks. kuva 6)

Anacampsis temerella

3. Vatsajalkojen hakaset erimittaiset ja ympyrässä, pään pistesilmien väli Oc3–Oc4 < Oc4–Oc6, toukat haavalla ja raidalla

Anacampsis populella

— Vatsajalkojen hakaset samanmittaiset ja kahdessa poikittaisessa rivissä, pään pistesilmien väli Oc3–Oc4 > Oc4–Oc6, toukat koivulla

Anacampsis blattariella

TIETOLAATIKKO 1

Anacampsis-suvun erottaminen

Anacampsis-suvun lajien toukille yhteisiä, mutta muiden Gelechiidae-heimon lajien toukista poikkeavia piirteitä ovat:

- Takaruumiin 8. jaokkeen huokosaukko samassa kitiinitäplässä kuin sukaset SD1 ja SD2 (ks. Kuvat 5 ja 6).
- Keskiruumiin kolmannen jaokkeen (metathorax) D1- ja D2-sukaset samassa kitiinitäplässä (poikkeus *A. temerella*).
— Muualla Gelechiidae-heimossa ko. ominaisuus todettu toistaiseksi vain *Stenolechia gemmella* (L., 1758) -lajin

toukalla. Chimabachidae ja Oecophoridae heimoissa piirre on kuitenkin yleinen.

- Prothoraxin huokosaukko samassa kitiinitäplässä tai hyvin lähellä kuin sukaset L1, L2 ja L3.
- Takaruumiin 9. jaokkeessa kaikki L-sukaset (L1, L2 ja L3) kehittyneet ja samassa kitiinitäplässä.
— Muihin Gelechiidae-heimon sukuihin kuuluvien lajien toukilla tavallisesti vain kaksi L-sukasta tällä paikalla.
- Peräkampa puuttuu.
— Monille Gelechiidae-heimon suvuille on tyypillistä toukan peräkilven alapuolella sijaitseva perä- eli anaalikampa.
- Leuan purureunasta puuttuu alin pikkumahmas (ks. Kuva 2).

Kirjallisuus

- Benander, P. 1928: Malfjärilar. Tineina. 1. familjen Gelechiidae. — Svensk insektfauna. 10, fjärilar. Lepidoptera II. Småfjärilar (Microlepidoptera).
- Benander, P. 1937: Die Gelechiiden-Raupen. — Opuscula Entomologica 1937.
- Elsner, G., Huemer, P. & Tokár, Z. 1999: Die Palpenmotten (Lepidoptera, Gelechiidae) Mitteleuropas. Bratislava 1999.
- Hinton, H. E. 1946: On the morphology and nomenclature of the setae on lepidopterous larvae, with some notes on the phylogeny on the Lepidoptera. — Transactions of the Royal Entomological Society of London 97: 1–37.
- Kaitila, J.-P. 1996: Suomen jäytäkoiden (Gelechiidae) elintavat. — Baptria 21: 81–105.
- Karsholt, O. & Razowski, J. 1996: The Lepidoptera of Europe. — Apollo Books, Stenstrup.
- Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2008: Checklist of Finnish Lepidoptera — Gelechioidea. [www-dokumentti]. päivitetty 21.5.2008, viitattu 11.11.2008. Saatavilla osoitteesta <http://www.fmmh.helsinki.fi/elainmuseo/hyonteiset/perhoset/2.htm>.

Bucculatrix chrysanthemella Rebel 1896 (Bucculatricidae) — Suomesta ja Manner- Euroopasta aiemmin havaitsematta jäänyt töyhtökoilaji Reijo Siloaho

Kirjoittajan osoite — Author's address:

Marjakorinkuja 1, FI-51200 Kangasniemi;
reijo.siloaho@apteekit.net

Löytöhistoria

Löysin vaimoni Eevan kanssa eläviä *Bucculatrix*-sukuun kuuluvia pikkuperhosia viileästä (+12°C) autotallistamme joulukuussa 2006. *B. humiliella* H.-S., 1855 on suvun ainut Suomessa tavattava laji, joka talvehtii aikuisena. Sa Kangasniemeltä löytämiemme perhosten ulkonäkö ei kuitenkaan sopinut edellä mainittuun lajiin, jolloin aloitin perusteellisen työn lajin selvittämiseksi. Soittokierros mikroasiantuntijoille osoitti, että kyseistä lajia ei tunneta Suomesta eikä muualta Euroopasta. Auto-

talliin marraskuussa talvehtimaan otetulta monivuotiselta runkomarketalta ("Marquerite", *Chrysanthemum frutescens* L.) löytyneiden koverteiden ja tyhjen kotelokoppien perusteella Marko Mutanen rajasi perhosten kuuluvan joko lajiin *B. alpina* (= *leucanthemella*) Frey tai *B. chrysanthemella* Rebel, joista jälkimmäinen arvio osoittautui myöhemmin oikeaksi. Puutarhaan lumen alle jätetystä kasvista sekä maasta kasvin läheisyydestä löytyi lisää suvulle tyypillisiä kotelokoppia.

Toukokuun lopulla 2007 odotimme malttamattomina uusien runkomarkettojen saapumista paikalliseen puutarhamyymälään. Kasveista löytyi heti lajille tyypillisiä alkukoverteita ja pikkutoukkia. Sen sijaan yksivuotisissa mikrolisätyissä ruukkumarketoissa ei lajia esiintynyt.

Kesäkuussa onnistuin kuvaamaan kukalla istuneen vastakuoriutuneen naarasyksilön puutarhamyymälässä ja syyskuussa sain karistelemalla useita yksilöitä omassa puutarhassa kasvaneelta marketalta.

Bucculatrix chrysanthemella poikkeaa manner- eurooppalaisista lähilajeista

*B. chrysanthemella*lle on ominaista keskellä siipeä oleva voimakas valkoinen (vaalea) pitkittäisviiru, jollaista ei ole muilla eurooppalaisilla *Bucculatrix*-lajeilla. Kangasniemellä havaittujen perhosten ulkonäkö ja genitaalit täsmäivät hyvin Jukka Tabellin Teneriffalta kasvattamaan vertailuyksilöön, mutta Klimeschin (1978) kuvaukseen ja piirroksiin *B. chrysanthe-*

Bucculatrix chrysanthemella Rebel 1896 (Bucculatricidae) found in Finland

Bucculatrix chrysanthemella is considered as endemic species for the Canarian Islands (Klimesch 1978). I discovered the first few *B. chrysanthemella* specimens from Sa Kangasniemi at my garage in December 2006. The species was first identified based on typical *Bucculatrix* mines and cocoons that I found on perennial *Chrysanthemum frutescens*, which was brought to the garage for over-wintering. In late May 2007, I discovered several mines on *C. frutescens* at the local garden centre, and in September I was able to collect several specimens on that particular plant. Larvae were found to feed only on perennial *Chrysanthemum* sp., although congeneric annual species were available, as well.

B. chrysanthemella is quite easy to separate from other European *Bucculatrix* species based on a whitish longitudinal stripe on the forewing. External appearance of Finnish specimens resembles a lot specimens collected from the Canarian Islands. Yet, male genitalia, especially shape of valvae seem to differ from the illustrations given by Klimesch (1978).

According to Paolo Triberti, Wolfram Mey and Ole Karsholt, the species has not been reported from the European mainland before. We, however, suggest that it is to be found from several places because *Chrysanthemum fruticans* is a quite common perennial, and many of the plants originate from a restricted area around the Mediterranean. Anyway, *B. chrysanthemella* was imported to Kangasniemi two years in a row. Alternatively, the species was able to over-winter there. Successful over-wintering in Finland seems, however, unlikely because the species reproduces continuously generation after generation without physiological diapause at any stage of development.

Bucculatrix chrysanthemella Rebel 1896 (Bucculatricidae) påträffad i Finland

Bucculatrix chrysanthemella har ansetts vara en för Kanarieöarna endemisk art (Klimesch 1978). Jag upptäckte de första exemplaren av *B. chrysanthemella* i Sa Kangasniemi i mitt garage i december 2006. Arten identifierades först på basen av typiska *Bucculatrix*-minor och kokonger som jag hittade på perennen *Chrysanthemum frutescens*, som placerats i garaget för övervintring. I slutet av maj 2007 hittade jag flera minor på *C. frutescens* i ett lokalt trädgårdscenter och i september kunde jag insamla flera adulta exemplar på samma växtindivid. Larverna befanns äta endast på perenna *Chrysanthemum* sp., fastän även andra närbesläktade, perenna arter var tillgängliga.

B. chrysanthemella är relativt lätt att skilja från övriga europeiska *Bucculatrix*-arter på basis av de långsgående strecken på framvingarna. Till det yttre liknar de finländska exemplaren mycket exemplar insamlade på Kanarieöarna. Hanens genitalier verkar ändå skilja sig från dem som illustrerats av Klimesch (1978), speciellt när det gäller genitalklaffarnas form.

Enligt Paolo Triberti, Wolfram Mey och Ole Karsholt har arten inte påträffats på det europeiska fastlandet tidigare. Vi antar emellertid att den bör kunna påträffas på ett flertal platser eftersom *Chrysanthemum fruticans* är en rätt vanlig perenn och många växtindivider härstammar från ett begränsat område runt Medelhavet. Till Kangasniemi importerades *B. chrysanthemella* två år i följd. Alternativt klarar arten av att övervintra här. Att övervintring skulle lyckas i Finland förefaller ändå osannolikt eftersom arten förökar sig kontinuerligt i generation efter generation utan fysiologisk diapaus under något utvecklingsstadium.

1

2

3

mellasta omien yksilöiden genitaalit eivät sovi. Sekä koiraan että naaraan genitaaleissa on useita pieniä eroja verrattuna Klimeschin piirroksiin. Huomattavin ero genitaalien rakenteessa on koiraan valvan muodossa. Epäjohdonmukaisuuksiin genitaalien rakenteessa ei tässä tarkemmin puututa, koska edellä esitetyn risti-riidan selvittäminen on yhä kesken. Wolfram Mey on joka tapauksessa lupautunut selvittämään asiaa hänelle lähetetyn materiaalin ja lajin Lontoossa säilytettävien tyyppiyksilöiden avulla.

Klimeschin (1978) mukaan *B. chrysanthemella* elää endeemisenä Kanarian saarilla, Teneriffalla ja La Palmalla. Ravintokasveiksi mainitaan *Chrysanthemum frutescens* L., *C. anchifolium* Brouss ja *Gonospermum fruticosum* Les.. Lajia on tavattu laajalti meren rannalta aina 1900 m korkeuteen saakka Teide-vuorella kuivilla lajin ravintokasveja kasvavilla paikoilla. Miinaajaspesialistien Paolo Tribertin (Italia), Wolfram Meyn (Saksa) ja Ole Karsholtin (Tanska) mukaan lajia ei ole ilmoitettu tavatun Manner-Euroopassa.

Bucculatrix chrysanthemella tavattaneen oletettua laajemmin

B. chrysanthemella löytynee useimmista Euroopan maista, joihin ”Marqueritoja” tuodaan joko suoraan Kanarian saarilta tai Manner-Euroopan kasvitärhoilta. Kasvien maahantuojalta sain tietooni, että monivuotiset runkomarketat jalostetaan ja kasvatetaan Italiassa Ligurian maakunnas-

sa Albengan kaupungissa ja tuodaan Hollannin kautta Suomeen. Suomessa marketat ovat yleisiä koristekasveja puistoissa ja puutarhoissa. Mielestäni on varsin todennäköistä, että *B. chrysanthemella* tulee Suomeen ainakin lähes vuosittain, sillä tuontikasvit ovat yksinomaan peräisin hyvin pieneltä alueelta. Itse havaitsin *B. chrysanthemella* peräkkäisinä vuosina samassa puutarhamyymälässä, mutta vain monivuotisilla marketoilla. *B. chrysanthemella* onkin todennäköisimmin jäänyt pienenä ja vaatimattomana lajina aiemmin huomaamatta, vaikka se on periaatteessa helposti havaittavissa ja tunnistettavissa miinaavasta toukasta tai suvulle tyypillisestä valkoisesta pitkittäisharjuisesta kotelokopasta.

Vuonna 2007 havaitsin lajia eri kehitysasteissa toukokuulta syyskuulle. On ilmeistä, että laji pystyy tuottamaan useita sukupolvia kesän ja syksyn aikana. Ulkona 12°C lämpötila riittää aikuisten kuoriutumiseen, mutta vielä on epäselvää pystyykö laji talvehtimaan Suomessa. Pitkä talvilepo saattaa osoittautua ongelmalliseksi, sillä lähtöalueilla lajilla ei ole varsinaista diapaussia lainkaan, vaan se tuottaa jatkuvasti uusia sukupolvia. On huomattava, että *B. chrysanthemellan* kotelot eivät ainakaan ole erityisen kylmänarkoja, sillä joulukuussa 2006 kuoriutuneet kotelot olivat altistuneet marraskuussa lumelle ja kestäneet elävinä 10°C pakkasta ennen

KUVA 1. *Bucculatrix chrysanthemella*, m (ex pupa 10.2006, *Chrysanthemum frutescens*)

KUVA 2. Alkumiina ja pieni toukka *C. frutescensin* lehdessä.

KUVA 3. Kotelokoppa (”white ribbed cocoon”) ja tyhjä kotelon kuori.

autotalliin siirtämistä.

Tarkoitukseni on tutkia talvehtimisen onnistumista ensi keväänä asettamalla puutarhaan syöteiksi varmuudella ”puhtaita” yksivuotisia ruukkumarkettoja ja seuraamalla ilmaantuuko näihin lajin toukkia puutarhassani mahdollisesti talvehtineiden yksilöiden tuottamina. Tarkistamista vaatii myös lajin mahdollinen talvehtiminen lämmitettävissä isoissa kasvihuoneissa ja -tarhoissa. Selvittämättä on myös vaihtoehtoinen ravintokasvi Suomessa. Kysymykseen saattaisi(vat) lähinnä tulla Asteraceae -heimoon kuuluva(t) kasvilaji(t) esimerkiksi suvuista *Leucanthemum*, *Tanacetum*, *Anthemis* tai *Marrubium*.

Kiitokset

Kiitos Jukka Tabellille kasvatetun yksilön luovutuksesta ja kirjallisuudesta, Marko Mutaselle ravintokasvi- ja levinneisyystietojen tutkimisesta, Kari Nupposelle kommentista ja viestityksestä Wolfram Meylle sekä Lauri Kailalle ensimmäisten kuvien ottamisesta.

Kirjallisuus

Klimesch, J. (1978): Beiträge zur Kenntnis der Microlepidopteren — Fauna des Kanarischen Archipels. 2. Beitrag: Bucculatricidae, Gracillariidae, Phyllocnistidae, Lyonetiidae. VIERAEA, Vol. 8, Nr 1, pp.147–186.

KUVA 4. Koirasgenitaalit.

KUVA 5. Naarasgenitaalit.

KUVAT / PHOTOS: Reijo Siloaho

- s. 115 **Pääkirjoitus**
- s. 116 **Uutisia ja tiedotuksia**
- s. 117 **Pikkuperhoshavainnot 2006–2007** Mutanen M., Mutanen T., Kullberg J., Kaitila J.-P., Laasonen E. M. & Nupponen K.
s. 119 — Suomelle uudet lajit
- s. 131 ***Grapholita discretana* (Wocke, 1861) (Tortricidae) löytyi uudelleen Suomesta** Nupponen K. & Koski H.
- s. 133 ***Elachista ornithopodella* (Frey, 1859) (Elachistidae) löytyi uudelleen Suomesta** Siloaho R., Saarela E. & Sippola L.
- s. 136 **Havainnot *Monochroa arundinetellan* (Stainton, 1858) ja *Scrobipalpula diffluella* (Frey, 1870) (Gelechiidae) elintavoista** Tabell J.
- s. 139 ***Anacamptis fuscella* Eversmann, 1844 (mäkihiilikoi) — toukan morfologia ja elintavat** Ahola M. & Saarela E.
- s. 142 ***Bucculatrix chrysanthemella* Rebel 1896 (Bucculatricidae) — Suomesta ja Manner-Euroopasta aiemmin havaitsematta jäänyt töyhtökoilaji** Siloaho R.
- s. 144 **Uhanalaisluokitus on loppusuoralla** Välimäki P. & Kaitila J.-P.

Baptria MUISTUTTA A

Teksti: Panu Välimäki & Jari-Pekka Kaitila

Uhanalaisuusluokitus on loppusuoralla

Perhosten uusi uhanalaisuusluokitus on nyt työn alla. SPS:n nettisivuilla oli jouluukuussa pyyntö kommentoida sellaisia lajeja, jotka näillä näkymin ovat menossa luokkiin ei-uhanalaiset (LC), luokittelemattomat (NA) ja puutteellisesti tunnetut (DD). Tämän lajijoukon ulkopuolelle jää suuri määrä lajeja, jotka valikoituivat tarkempaan tarkasteluun. Nämä lajit on esiarvioinnissa nähty mahdollisesti uhanalaisiksi.

Uhanalaisluokka ja lajien rauhoittaminen ovat toisistaan täysin erillisiä asioita. Uhanalaisluokituksella pyritään paitsi korostamaan lajin asemaa, mutta myös suojaamaan lajin elinympäristöjä. Uhanalaisuusluokitus palvelee tarkoitustaan parhaiten, jos uhanalaisstatuksen saaneet lajit todella ovat uhanalaisia, sillä muussa tapauksessa niiden painoarvo käytännön ratkaisuisissa saattaa jäädä kyseenalaiseksi. Aivan erityinen merkitys on lajeilla, jotka uhanalaisarvioinnin perusteella saavat erityisesti suojeltavan lajin statuksen. Alueelliset ympäristökeskukset voivat rajata näiden lajien tärkeät elinympäristöt, jonka jälkeen rajattujen elinympäristöjen tuhoaminen on kielletty (esim. rakentamalla). Vaikka tämäkin toimenpide ei estä esiintymispaikkojen luontais- tai umpeenkasvua, se epäsuorasti vaikut-

taa siihenkin, sillä usein rajauksen yhteydessä sovitaan maanomistajan kanssa tarvittavista hoitotoimista. Eikä tämä todellakaan ole enää vain kaunista sanahelinää, vaan näitä rajauspäätöksiä on nyt myös perhosten elinympäristöjä koskien oikeasti alettu tekemään monien ympäristökeskuksen toimesta. Kiihosta tässä asiassa ansaitsevat erityisesti Lapin ja Pohjois-Karjalan ympäristökeskukset.

Uhanalaisluokituksen pitäisi valmistua vuoden 2009 lokakuun loppuun mennessä. Nyt on viimeinen mahdollisuus vaikuttaa luokituksen täsmällisyyteen. Luokittelun avuksi olisi erittäin suotavaa, että LC, NA ja DD -luokkien ulkopuolelle jääneistä lajeista ilmoitettaisiin mahdollisuuksien mukaan kaikki havainnot erityisesti viimeisen vuosikymmenen ajalta. Koska luokitus on jo aivan loppusuoralla, suojelutoimikunta toivoo havaintojen ilmoittamista reaaliaikaisesti tietokantaan eli niin nopeasti kuin mahdollista — jo kesällä ja käyttäen tarvittaessa salaustoimintoja. Myös tietokannan yhteydessä olevaa keskustelufoorumia kannattaa seurata. Erityisesti kevään aikana siellä tullaan keskustelemaan ja pyytämään apua arvioinnin ”ongelmatapauksista”. Ennen valmistumistaan arviointi tulee olemaan myös kommentointia varten esillä sopivina paloina.

Luettelo tarkemmin tarkasteltavista

lajeista on ladattavissa Excel-muodossa seuran nettisivuilta.

Tunnetuin uhanalaisuusluokitus on Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuusluokitus. Suomesa perhosten uhanalaisarvioinnissa tukevat kyseeseen seuraavat luokat:

- LC** • Elinvoimainen (Least Concern) on hyvin tunnettu laji, jonka kanta on runsas tai vakaa.
- NT** • Silmälläpidettävä (Near Threatened) laji on taantunut tai harvinainen, joka lähes täyttää uhanalaisuuden kriteerit.
- VU** • Vaarantuneeseen (Vulnerable) lajiin kohdistuu suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä luonnosta.
- EN** • Erittäin uhanalaiseen (Endangered) lajiin kohdistuu erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa hävitä luonnosta.
- CR** • Äärimmäisen uhanalaiseen (Critically Endangered) lajiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka hävitä luonnosta.
- RE** • Suomesta hävinneen (Regionally extinct) lajiin epäilyksettä viimeinen yksilö on kuollut.
- DD** • Puutteellisesti tunnettuja (Data Deficient) ovat lajit, joista on vähän havaintoja ja lisäksi niiden elintavat ovat tuntemattomia tai niiden kotimaisen kannan olemassaolosta ei ole varmuutta. Lisäksi ryhmään kuuluvat lajit, joiden taksonominen asema on epäselvä.
- NA** • Arviointiin soveltumattomat (Not Applicable) ovat mm. ei-vakiintuneet lajit, satunnaiset vaeltajat ja loikkarit, pelkästään sisätiloissa elävät lajit sekä ihmisen mukana (muilta mantereilta Eurooppaan) kulkeutuneet ja tänne asettuneet lajit.